WIADOMOŚCI CELNE
Nr 1-2/2010
MINISTERSTWO FINANSÓW – SŁUŻBA CELNA • WARSZAWA 2010 • ISSN 1230 9067

Informatyzacja Służby Celnej

WIADOMOŚCI
CELNE

REDAKCJA
Redaktor naczelny: Witold Lisicki
Sekretarz redakcji: Beata Zuba
Marcin Woźniczko

PROJEKT GRAFICZNY
Aleksandra Laska

Wykonawca: PROFESJA-DRUK
www.profesjadruk.pl

WYDAWCA
Ministerstwo Finansów – Służba Celna
Warszawa, ul.Świętokrzyska 12
www.clo.gov.pl
beata.zuba@mofnet.gov.pl
marcin.wozniczko@mofnet.gov.pl
tel.: (022) 694 46 30
tel./fax: (022) 694 35 02

nakład: 1800 egz.

3 **Informatyzacja Służby Celnej**

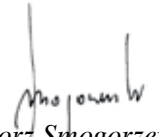
Informatyzacja administracji celnej to proces, który towarzyszy mi osobiście od 1995r. czyli od pierwszych dni mojej pracy w administracji celnej. Wówczas to, każdy posiadający komputer na swoim biurku, uważany był za szczęśliwca.

Kolejne lata to wprowadzanie mniej bądź bardziej udanych pomysłów, co zrobić aby administracja celna mogła zaczerpnąć jak najwięcej z nowoczesnych rozwiązań IT.

Lata przełomu dla informatyzacji Służby Celnej to okres 1999-2002. Wówczas została stworzona Strategia Informatyzacji Służby Celnej ściśle powiązana ze strategią biznesową, uruchomiono szereg projektów i wdrożono bardzo ważne systemy dla Służby Celnej m.in. ZEFIR, CELINA.

Szczególnym okresem dla informatyzacji Służby Celnej były lata 2002-2004. Wówczas była bardzo widoczna perspektywa akcesji do UE, w trakcie której Polska Służba Celna była zobligowana do wdrożenia szeregu systemów informatycznych sprzężonych z systemami UE (NCTS, TQS, EBTI, ISZTAR). (W tych latach zbudowano i wdrożono również rozwiązania, które nie były wymagane w procesie akcesji, a których wdrożenie wymagane było w każdej nowoczesnej administracji (portal celny CORINTIA, system e-learningu ATENA).

Aktualnie proces informatyzacji Służby Celnej dotyka wszystkich dziedzin leżących w obszarze jej kompetencji (cło, akcyza, gry). Mam nadzieję, że kolejny duży krok w obszarze IT, Służba Celna uczyni poprzez realizację Projektu w ramach VII Osi Priorytetowej Programu Innowacyjna Gospodarka - Społeczeństwo informacyjne - budowa elektronicznej administracji. Projekt ten wpisuje się w inicjatywę e-customs, która swoimi korzeniami sięga roku 2003. Wówczas to został skierowany przez Komisję Europejską do Rady Parlamentu Europejskiego, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, komunikat dotyczący roli e-administracji dla przyszłości Europy. Celem realizowanego przez Służbę Celną projektu e-cło - powiązanego z inicjatywą e-customs - jest stworzenie takich ram legislacyjnych, organizacyjnych i informatycznych w krajach UE, które pozwolą na znaczne uproszczenia i ułatwienia dla przedsiębiorców, lepszą kontrolę handlu międzynarodowego oraz funkcjonowanie administracji celnych UE jako jednej administracji.

Grzegorz Smogorzewski
p. o. Zastępcy Szefa Służby Celnej
Dyrektor Departamentu
Służby Celnej

Program e-Cło

Program e-Cło jest to kompleksowy i wzajemnie powiązany pakiet przedsięwzięć legislacyjnych, organizacyjnych, finansowych i technicznych, który ma służyć osiągnięciu celów i wdrożeniu usług elektronicznego cła. Program ten jest realizowany przez polską administrację celną dzięki dofinansowaniu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Aby zrozumieć przyczyny rozpoczęcia prac związanych z realizacją Programu e-Cło, musimy odwołać się do niedalekiej przeszłości Unii Europejskiej i kilku kluczowych dokumentów. Główną przesłanką uruchomienia krajowego Programu e-cło jest rozpoczęcie wdrażania opracowanej przez DG TAXUD inicjatywy "Electronic Customs" (e-Customs) na lata 2006-2013 r.

MASP i inicjatywa e-Customs

Inicjatywa ta obejmuje szereg przedsięwzięć informatycznych, organizacyjnych i prawnych, mających na celu wyeliminowanie papierowej formy dokumentów w dziedzinie handlu i cła, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa międzynarodowego handlu. Wizja utworzenia elektronicznego środowiska administracji celnej w Unii Europejskiej została przedstawiona przez Komisję Europejską w dokumencie "Wieloletni Plan Strategiczny dla Elektronicznego Cła" („Electronic Customs Multi-Annual Strategic Plan" – MASP) [1]. Wskazuje on na podstawy prawne inicjatywy „e-Customs", określa dla niej cele, działania oraz harmonogram prac legislacyjnych, organizacyjnych i technicznych, a także ustala zasady zarządzania i metodykę współpracy w ramach "e-Customs". Dokument ten został przyjęty przez administracje krajów członkowskich UE jako jeden z elementów realizacji Strategii Lizbońskiej, zakładającej tworzenie właściwych warunków rynkowych oraz ograniczanie istniejących barier i obciążeń administracyjnych przedsiębiorców. Ponadto Zmodernizowany Wspólnotowy Kodeks Celny ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 450/2008 z dnia 23 kwietnia 2008 r. [2] oraz będące w trakcie uzgadniania przepisy wykonawcze, przewidują liczne uproszczenia i ułatwienia dla podmiotów gospodarczych oraz administracji celnej. Jednak stosowanie przewidzianych w prawie udogodnień jest w wielu przypadkach uzależnione od istnienia odpowiednich narzędzi w postaci określonych systemów elektronicznych. Kolejny akt prawny, który zobligował Służbę Celną RP do uruchomienia Programu e-cło, to decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 70/2008/WE z dnia 15 stycznia 2008 r. w sprawie eliminowania papierowej formy dokumentów w sektorach ceł i handlu [3]. Decyzja ta zobowiązuje administracje państw członkowskich do wdrażania określonych systemów i usług wspólnotowych zgodnie z określonymi wymaganiami i przyjętym harmonogramem oraz do zapewnienia ich sprawnego funkcjonowania i rozwoju.

Wdrożenie systemów objętych inicjatywą "e-Customs" jest traktowane jako jedno ze strategicznych zadań polskiej administracji celnej. Zadania Programu e-cło zostały włączone do „Strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce na lata 2007-2013".

Harmonogram e-Customs obejmuje:

etap 1 – 2009-2010

- tworzenie podstaw środowiska e-Customs – wdrożenie systemów: kontroli eksportu - ECS, kontroli importu - ICS, kontroli tranzytu - NCTS-TIR, kontroli towarów z zawieszoną akcyzą EMCS,
- rejestracja i identyfikacja - EORI oraz AEO,
- zintegrowane zarządzanie ryzykiem,
- zintegrowane zarządzanie zasobami ludzkimi;

etap 2 - do 2011

- przygotowanie wspólnego portalu informacji celnej (ECIP) oraz wdrożenie systemu pojedynczych upoważnień (SASP),
- obsługa zabezpieczeń,
- Single Access Point (SEAP);

etap 3 - do 2013

- przygotowanie zintegrowanego środowiska taryfy celnej ITE,
- wprowadzanie w pełni zautomatyzowanych systemów eksportu (AES) i importu (AIS), włączając aspekty scentralizowanej odprawy celnej,
- Single Window – usługa kompleksowego punktu obsługi jako finalnego elementu inicjatywy „e Customs", który będzie realizowany razem z innymi organami administracji publicznej.

Umowa

W dniu 26 listopada 2009 r. Ministerstwo Finansów podpisało umowę o dofinansowanie realizacji projektu o nazwie „Program e-Cło" w ramach 7. osi priorytetowej „Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji" Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (PO IG). Budżet projektu to 119 084 500,00 zł. Planowany okres jego realizacji lata 2008-2013. Lista przedsięwzięć obejmuje 22 projekty w 12 obszarach:

1 dokument TAXUD/477/2004

2 Dz. Urz. UE L 145 z dnia 04.06.2008 r.

3 Dz. Urz. WE nr L 23, s. 21 z dnia 26.01.2008 r.

Obszar	Projekt	Etap/ Komponent	Skrócony opis projektu oraz uwagi dotyczące zakresu prac projektowych
Przygotowanie Projektu „Program e-Cło"	SW	SW	Prace związane z przygotowaniem stosownej dokumentacji i niezbędne działania, których efektem jest przygotowanie wymaganych załączników do wniosku o dofinansowanie realizacji Projektu (m.in. Studium Wykonalności, harmonogramu Projektu).
Przygotowanie i standaryzacja infrastruktury dla Programu e-Cło	INFRA	Faza 1	Modernizacja serwerowni Centrum Krajowego NCTS. Dostawa i instalacja platformy technologiczno-produkcyjnej do Centrum Przetwarzania Danych AC – CPD I. Uwaga: Standaryzacja obejmuje instalację serwerów wraz z platformami wirtualizacyjnymi dla CPD i uniwersalnymi macierzami w CPD, oraz specyfikację infrastruktury IT i sieci LAN wybranych OC oraz pozostałych IC, UC i OC.
		Faza 2	Rozbudowa platformy technologiczno-produkcyjnej do zwiększenia wydajności transakcyjnej, włączenie CCN/CSI do infrastruktury CPD I.
		Faza 1	Dostawa platformy produkcyjnej CPD II i dalsza rozbudowa platformy produkcyjnej CPD I z funkcjami Load Balancing i Disaster Recovery.
Szkielet Systemu Informacyjnego SC i Magistrala Celno-Akcyzowa	Help Desk	Help Desk	Uruchomienie i wdrożenie jednolitej platformy dla wszystkich systemów, dla użytkowników wewnętrznych.
	PKI	PKI	Uruchomienie jednolitego podsystemu uwierzytelniania dla wszystkich systemów i użytkowników zewnętrznych wraz z PKI użytkowników wewnętrznych i funkcjonalnością/technologią jednokrotnego uwierzytelniania Single Sign On (SSO).
	PDR PL/UE	PDR PL/UE	Zarządzanie danymi referencyjnymi PL i UE. Zastąpi moduły i funkcjonalności CS/RD w NCTS i PDR w CELINIE, NCTS i ICS/ECS2, funkcjonalności Master Data Management dla danych referencyjnych. Dane z pełną historią zmian, włącznie z kursami walut.
		TestRegr	Moduł i środowisko techniczne utrzymywania spójności systemu informacyjnego przez testowanie komponentów przy użyciu zbioru komunikatów UE/PL. Opracowany pierwszy zbiór testów regresywnych, przygotowany dla komunikatów CS/RD i tranzytowych.
	MCA	Magistrala Celno-Akcyzowa	Określenie standardów warstwy komunikacji w ramach definicji przepływu komunikatów. Specyfikacja poszczególnych funkcji i komponentów infrastruktury pośredniczącej warstwy komunikacji, składających się na przełącznik komunikatów biznesowych, powiązanych z infrastrukturą komponentów systemów realizowanych w ramach „Programu e-Cło". Wdrożenie obsługi komunikatów, managera raportów, silników zarządzania procesami biznesowymi i optymalizacji usług SOA oraz powiązania z uwierzytelnionymi, zewnętrznymi systemami (bezpieczny gateway), przekazywanie zgłoszeń i deklaracji drogą elektroniczną.
Zintegrowana Taryfa Celna	ISZTAR3	ISZTAR3	Rozwój funkcjonalności zgodnie z Integrated Tariff Environment i TARIC3 (po ISZTAR2) w obecnej technologii.
	ISZTAR4	ISZTAR4	Przebudowa systemu w technologii wymiany komunikatów MCA oraz rozwój funkcjonalności zgodnie z Integrated Tariff Environment i TARIC. Opracowane testy regresywne. Przebudowa i integracja EBTI PL wraz z portalem ECIP PL.
Zintegrowane zarządzanie ryzykiem	ZISAR	ZISAR	Wdrożenie komponentów automatycznej analizy ryzyka oraz zarządzania profilami, zastrzeżeniami, oraz elementami Safety & Security. Wdrożenie komponentów systemu kontroli opartej na analizie ryzyka obejmującej funkcjonalności zbierania/gromadzenia i obiegu informacji o nieprawidłowościach, prowadzenia Rejestrów Ryzyka, planowania kontroli w oparciu o analizę ryzyka oraz monitorowanie realizacji profili ryzyka.

Obszar	Projekt	Etap/ Komponent	Skrócony opis projektu oraz uwagi dotyczące zakresu prac projektowych
Zintegrowana obsługa i kontrola obrotu towarowego	ICS/ECS2	ICS/ECS2	Wdrożenie funkcjonalności objętych wymaganiami wspólnotowymi ICS/ ECS2 (podpisano 2 umowy w marcu i we wrześniu2009).
	AIS	AIS	Obejmuje wszystkie aktualne i przyszłe funkcjonalności przywozowe dla deklaracji i zgłoszeń CELINA, ICS, INTRASTAT. Obejmuje także wdrożenie funkcjonalności UE zarządzania ryzykiem Safety & Security oraz Quota i TQS, wspólnych komponentów: walidator deklaracji, kalkulator taryfowy, kalkulator ryzyka transakcji. Opracowane testy regresywne.
	AES	AES	Obejmuje wszystkie aktualne i przyszłe funkcjonalności wywozowe dla deklaracji i zgłoszeń CELINA i ECS2. Obejmuje także wdrożenie funkcjonalności UE zarządzania ryzykiem Safety & Security, wspólnych komponentów: walidator deklaracji, kalkulator taryfowy, kalkulator ryzyka transakcji. Opracowane testy regresywne.
	NCTS2	NCTS2	Obejmuje tranzyt i wszystkie aktualne i przyszłe funkcje NCTS. Obejmuje także wdrożenie funkcjonalności UE zarządzania ryzykiem Safety & Security oraz wspólnych komponentów: walidator deklaracji, kalkulator :taryfowy, kalkulator ryzyka transakcji. Uzupełnione testy regresywne.
Pobór należności i rozrachunki z UE i budżetem	ZEFIR2	ZEFIR2	Wdrożenie funkcjonalności pełnej obsługi poboru należności i rozliczeń z przedsiębiorcami z tytułu dochodów budżetowych realizowanych przez administrację celną w technologii scentralizowanej. Pełna automatyka sprawozdawczości i analityki budżetowej (obsługa deklaracji celnych, podatkowych i akcyzowych realizowana w innych komponentach). Opracowane testy regresywne.
	OSOZ2	OSOZ2	Rozwój technologii i funkcjonalności centralnej, umożliwienie obsługi gwarancji na obszarze UE i CEFTA dla systemów celnych i akcyzowych krajowych i wspólnotowych, opracowane testy regresywne.
Zintegrowana rejestracja przedsiębiorców i uczestników obrotu towarowego	EORI1	EORI1	Wdrożono system
	SZPROT	SZPROT	Funkcjonalności dla EORI2 i REX UE. Wdrożenie jednolitej rejestracji przedsiębiorców dla celów wszystkich procedur i systemów umożliwiających przedsiębiorcy tylko jednokrotne wprowadzanie wszelkich danych identyfikacyjnych. Opracowane testy regresywne.
Zintegrowana obsługa obrotu wyrobami akcyzowymi.	EMCS PL	EMCS PL	Rozwój funkcjonalny i technologiczny systemu BACHUS do EMCS PL. Zautomatyzowana obsługa dokumentów ADT związanych z przemieszczaniem towarów akcyzowych i nadzorem. Wykorzystuje wspólne z AIS/AES/ NCTS2 komponenty: walidator deklaracji, kalkulator należności (taryfowy) i kalkulator ryzyka transakcji. Przekazywanie danych do systemu ZEFIR2. Opracowane testy regresywne.
Zarządzanie strategiczne i procesami biznesowymi AC	SZPADA	SZPADA	Faza 1: Modelowanie danych i monitorowanie procesów biznesowych. Faza 2: Wdrożenie zarządzania procesami biznesowymi.
	ARIADNA2	ARIADNA2	Rozwój funkcjonalny hurtowni ARIADNA (realizacja umowy zakończyła się w czerwcu 2009, niefinansowana z Programu e-Cło) pod kątem centralnych i izbowych statystyk Intrastat i Extrastat, analiz MIS, analiz strategicznych oraz zarządzania w metodyce BSC, włącznie z budżetem zadaniowym i analizami kadrowymi administracji celnej.
Portal i elektroniczna komunikacja z przedsiębiorcami	ECIP/SEAP PL	ECIP/SEAP PL	Rozbudowa funkcji portalu AC o obsługę elektronicznych formularzy deklaracji i zgłoszeń celnych oraz o przekazywanie komunikacji przedsiębiorców do UE. Umożliwienie przyszłej realizacji ECIP, SEAP, SW, OSS. Opracowane testy regresywne.
Zintegrowane zarządzanie zasobami ludzkimi	HERMES2	HERMES2	Wdrożenie zintegrowanego, scentralizowanego systemu zarządzania kadrami administracji celnej, włącznie ze szkoleniami, specyfiką służby mundurowej i optymalizacją procesów biznesowych.

INNOWACYJNA GOSPODARKA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI
Ministerstwo Finansów
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Zarządzeniem Ministra Finansów nr 7 z dnia 3 czerwca 2008 r. powołano Radę Programu e Cło. Przewodniczącym Rady Programu e-Cło jest Szef Służby Celnej, zaś Zastępcą Przewodniczącego - Zastępca Szefa Służby Celnej. Do zadań Rady należy w szczególności wyznaczanie celów strategicznych, zatwierdzanie głównych dokumentów planistycznych i raportowych Programu e-Cło, akceptacja budżetu rocznego Programu e-Cło oraz zlecanie przygotowania projektów związanych z realizacją Programu e-Cło. Uchwałą nr 19 z dnia 20.10.2009 r. Rada Informatyzacji Resortu przekazała do Rady Programu e-Cło obowiązki związane z powoływaniem struktur do zarządzania projektami informatycznymi oraz nadzór nad realizacją projektów wchodzących w skład Programu.

Obsługę Programu zapewnia Departament Służby Celnej. W tym celu w Departamencie SC mają zostać powołane cztery Wydziały. Dotychczas powołane zostały trzy: Wydział Programu e-Cło, Wydział Zarządzania Procesowego oraz Wydział Planowania Strategicznego. W najbliższym czasie planuje się powołanie Wydziału Systemu Informacyjnego Służby Celnej.

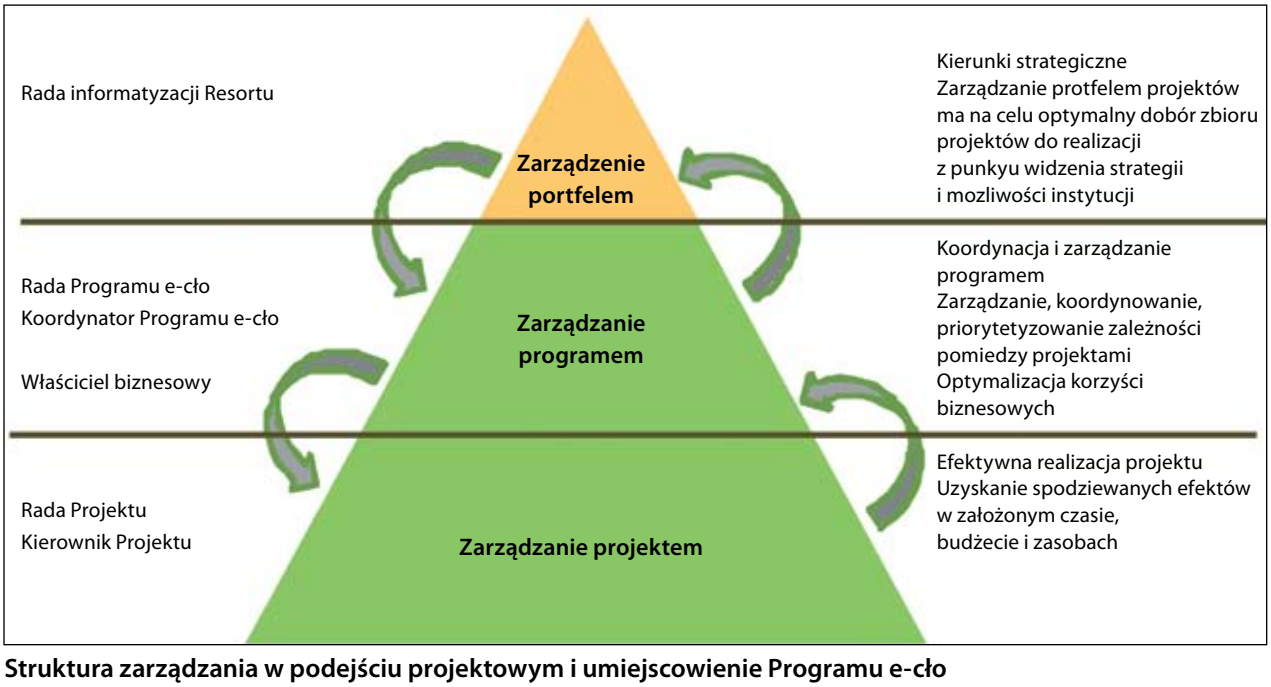
Wydział Programu e-Cło podlega bezpośrednio Dyrektorowi Departamentu i pełni rolę biura Programu. Do jego zadań należy m.in. zarządzanie środkami finansowymi Programu, w tym dbanie o prawidłowość ich wydatkowania, przygotowywanie wniosków o płatność, współpraca z Kierownikami Projektów w przygotowywaniu szczegółowych opisów zakresów projektów, ocena dokumentacji projektowej pod względem zgodności z wymaganiami 7. osi PO IG, stosowanych standardów oraz zawartości merytorycznej i technicznej.

Właścicielami obszarów biznesowych są dyrektorzy departamentów Ministerstwa Finansów obejmujących swoją właściwością poszczególne obszary biznesowe. Projekty będą realizowane przede wszystkim przez izby celne. Kierownikami Projektów będą pracownicy izb celnych. W izbach będą też powoływane zespoły projektowe.

Cele Programu e-cło

Nadrzędnym celem realizacji Programu e-cło, wynikającym ze wspólnotowej inicjatywy „e Customs", jest stworzenie jak najlepszych warunków dla funkcjonowania przedsiębiorstw w ramach unii celnej. Aby to osiągnąć, konieczne jest wyposażenie administracji celnych 27 państw członkowskich w odpowiednie rozwiązania prawno-organizacyjne oraz nowoczesne narzędzia informatyczne, pozwalające nie tylko na poprawę współpracy z przedsiębiorstwami, ale także na wzmocnienie dozoru celnego. Innymi słowy, dzięki przedsięwzięciom realizowanym w ramach wspólnotowej inicjatywy „e-Customs" administracje celne w ramach unii celnej powinny działać jak jedna administracja. Polski Program e-cło jest pakietem działań, które na gruncie krajowym doprowadzą do realizacji powyższych celów. Przede wszystkim najważniejszym dążeniem jest zapewnienie optymalnych warunków organizacyjnych, prawnych i technicznych służących skutecznej koordynacji wszystkich działań związanych z wdrażaniem wspólnotowej inicjatywy „e-Customs". Dzięki temu możliwe będzie osiągnięcie takich celów długoterminowych jak:

- bardziej skuteczna kontrola i dozór celny (analiza ryzyka, bezpieczeństwo),
- usprawnienie funkcjonowania administracji celnej,
- stworzenie warunków skutecznej, bezpiecznej i efektywnej wymiany danych z przedsiębiorcami, a także z administracjami celnymi innych państw członkowskich oraz z Komisją Europejską,

Struktura zarządzania w podejściu projektowym i umiejscowienie Programu e-cło

- wyeliminowanie dokumentów papierowych,
- zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw (uproszczenia dla przedsiębiorstw wiarygodnych),
- uproszczenie formalności, a tym samym przyspieszenie przepływu towarów.

Zakłada się, iż wdrożony system informacyjny polskiej Służby Celnej będzie systemem przynoszącym korzyści wszystkim zainteresowanym stronom: przedsiębiorcom, instytucjom współpracującym, budżetowi państwa oraz rozwijającym się wraz z potrzebami krajowymi i wymaganiami wspólnotowymi, w szczególności wpisanymi w inicjatywę „e-Customs". Ponadto Program ten ma za zadanie wspierać przyjazność i sprawność obsługi interesariuszy zewnętrznych, wiarygodność, jednolitość i efektywność obsługi procesów i informacji oraz efektywność ekonomiczną wydatków na funkcjonowanie administracji.

Kronika Programu e-cło – najważniejsze wydarzenia

26.09.2003	Komunikat Komisji (COM (2003) 567) z 26.09.2003 r. do Rady, Parlamentu Europejskiego oraz Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów w sprawie „roli e-Government dla przyszłości Europy", w którym kraje członkowskie zostały zobowiązane do działań w ramach programu „e-Europe" i „e-Government";
05.12.2003	Rezolucja Rady z 5.12.2003 r. (Dz. Urz. UE C 305 z 16.12.2003 r.) aprobowała Komunikat Komisji (COM (2003) 453 z 24.07.2003 r.) nt. stworzenia warunków dla uproszczonej i pozbawionej dokumentów papierowych współpracy między administracją celną a przedsiębiorcami („Simple & paperless environment for customs and trade");
2004	Utworzenie „Wieloletniego Planu Strategicznego dla inicjatywy elektroniczne cło" (e-Customs Multi-Annual Strategic Plan - MASP) – dokument TAXUD/477/2004 Dyrekcji Generalnej TAXUD (Unii Celnej i Podatkowej) Komisji Europejskiej, który co roku jest aktualizowany i podlega akceptacji Grupy ECG (Electronic Customs Group); obecna edycja to Rev. 9 z dnia 08.05.2008 r.;
13.04.2005	Rozporządzenie (WE) nr 648/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13.04.2005 r. zmieniające rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celny (tzw. „poprawki dot. bezpieczeństwa i ochrony do WKC", które wprowadzają deklaracje skrócone oraz elektroniczną wymianę danych między administracjami celnymi);
29.05.2007	Zgłoszenie Programu e-cło do wykazu projektów indykatywnych dla osi priorytetowej nr 7 w Programie Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka;
01.02.2008	Wpisanie przez MRR „Programu e-cło" na listę podstawową Indykatywnego Wykazu Projektów Kluczowych Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (pozycja 89) – oś priorytetowa: Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji;
26.01.2008	Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 70/2008/WE z dnia 15 stycznia 2008 r. w sprawie eliminowania papierowej formy dokumentów w sektorach ceł i handlu (Dz. Urz. WE nr L 23, s. 21, z dnia 26.01.2008 r.) dot. realizacji inicjatywy „e-Customs" i zobowiązania administracji państw członkowskich do wdrażania określonych systemów i usług wspólnotowych zgodnie z określonymi wymaganiami i przyjętym harmonogramem oraz do zapewnienia ich sprawnego funkcjonowania i rozwoju;
03.06.2008	Zarządzenie Ministra Finansów nr 7/2008 w sprawie powołania Rady Programu e-cło;
30.06.2008	Pierwsze posiedzenie Rady Programu e-cło
18.08.2008	Podpisanie umowy dotyczącej przygotowania projektu indywidualnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013, Priorytet VII Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji, dla projektu „Program e-Cło" pomiędzy MSWiA a MF;
11.03.2009	Zakończenie realizacji umowy na opracowanie Studium Wykonalności dla Programu e-Cło;
31.03.2009	Złożenie wniosku o dofinansowanie realizacji projektu o nazwie „Program e-Cło" w ramach 7. osi priorytetowej „Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji" Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (PO IG);
1.07.2009	Uruchomienie systemu EORI
1.09.2009	Wdrożenie II fazy systemu ECS
20.10.2009	Przekazanie do Rady Programu e-Cło uprawnień związanych z powoływaniem projektów informatycznych
26.11.2009	Podpisanie umowy o dofinansowanie
06.12.2009	Zakończenie realizacji Rozbudowy i Modernizacji Centrum Informatycznego w Łodzi
08.12.2009	Powołanie przez Radę Programu czterech Projektów: PKI, MCA, HERMES i Help-Desk.

Przygotowały:
Krystyna Zapendowska-Starzyk,
Izabela Flemming, Sylwia Naruszewicz
Ministerstwo Finansów

Rola i miejsce łódzkiego ośrodka informatycznego w programie e-cło

Zakres realizowanego w resorcie finansów „Programu e-Cło" obejmuje zadania związane z wdrożeniem zintegrowanego środowiska elektronicznego administracji celnej, które umożliwi podniesienie jakości i poziomu dojrzałości świadczonych usług publicznych drogą elektroniczną oraz udostępnienie nowych e-usług publicznych, w tym wynikających z realizacji inicjatywy e-Customs. Zintegrowana platforma elektronicznych usług administracji celnej bazować będzie na innowacyjnych technologiach informatycznych.

Program e-cło jest zadaniem o charakterze priorytetowym, gdyż stanowi jeden z elementów realizacji Strategii Lizbońskiej i został ujęty w „Strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce na lata 2007-2013" oraz w planie informatyzacji państwa w ramach trwającego w resorcie projektu konsolidacji i centralizacji systemów celnych i podatkowych. Jest on ukierunkowany na stworzenie elektronicznego środowiska polskiej administracji celnej dla potrzeb świadczenia elektronicznych usług publicznych związanych z poborem należności przez administrację celną, obrotem towarowym oraz zapewnieniem bezpieczeństwa handlu międzynarodowego.

W skład warstwy biznesowej programu e-cło zaplanowano realizację następujących systemów:

- System Zintegrowanej Rejestracji Przedsiębiorców - EORI1 i SZPROT,
- System Zintegrowanego Zarządzania Ryzykiem – ZISAR,
- Systemy w obszarze integrowanej obsługi i kontroli obrotu towarowego – ECS2/ICS i AIS, AES, NCTS2,
- System Przemieszczania oraz Nadzoru Wyrobów Akcyzowych– EMCS PL,
- System Zintegrowanej Taryfy Celnej – ISZTAR3 i ISZTAR4,
- System Rozliczeń Celno-Podatkowych i Finansowo-Księgowy – ZEFIR2,
- Ogólnopolski System Obsługi Zabezpieczeń - – OSOZ2,
- System Zintegrowanego Zarządzania Zasobami Ludzkimi – HERMES2,
- Portal i elektroniczna komunikacja z przedsiębiorcami – ECIP/SEAP

System NCTS (patrz: opis systemu jest zawarty w osobnym pliku) zarządzany centralnie w centrum Komputerowym przy ul. Karolewskiej 41 będzie się mieścił w obszarze biznesowym obejmującym procesy bezpośrednio związane z kontrolą, nadzorem, monitorowaniem i szeroko rozumianą obsługą obrotu towarowego. Systemy budowane w ramach programu e-cło zostaną ze sobą wzajemnie powiązane

Budynek Centrum Komputerowego przy Izbie Celnej w Łodzi, ul. Karolewska 41, Łódź

zgodnie z wymaganiami biznesowymi i założeniami funkcjonalnymi.

Obecnie NCTS obsługuje następujące funkcje i procesy biznesowe:

- obsługę operacji w urzędzie wyjścia, tranzytowym, przeznaczenia, zamknięcia i poszukiwania/poboru,
- obsługę gwarancji wykorzystywanych w procedurze tranzytu,
- procedurę poszukiwawczą,
- zapytanie o upoważnionego odbiorcę
- procedurę poboru długu,
- Funkcje wynikające z tzw. poprawki bezpieczeństwa do wspólnotowego kodeksu celnego obejmujące przekazywanie wyprzedzającego komunikatu o przybyciu (IE01) do Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Oszustw OLAF, opcjonalne (jak na razie) uzupełnianie zgłoszenia tranzytowego (IE15) przez zgłaszającego danymi bezpieczeństwa zgodnie z przyjętymi przepisami wspólnotowymi, wymiana komunikatów z zewnętrznym modułem analizy ryzyka RAM,
- obsługę funkcjonalności dotyczących nowej procedury poszukiwawczej i poboru długu,
- wymianę informacji o operacjach tranzytowych z Rosyjską Federacją za pomocą modułu SPEED-1 RUS;
- komunikację z modułem analizy ryzyka.

Program e-Cło zakłada zlokalizowanie scentralizowanych systemów administracji celnej w ośrodkach przetwarzania danych: w budowanym w Radomiu głównym Centrum Przetwarzania Danych MF oraz w dwóch ośrodkach zapasowych, w tym m.in. w istniejącym Centrum Komputerowym w Łodzi. Po opracowaniu studium konsolidacji i centralizacji, zostaną dokładnie zaplanowane funkcje ośrodka głównego w Radomiu oraz ośrodków zapasowych w Warszawie i Łodzi. W ramach studium zostanie również zaplanowany i opisany model zarządzania i eksploatacji tych trzech ośrodków. Centrum Komputerowe w Łodzi już obecnie pełni rolę jednego z centrów informatycznych polskiej administracji celnej, stanowiąc centralną siedzibę zarządzania i obsługi systemu

Szafy serwerowe w nowej serwerowni w Centrum Komputerowym przy Izbie Celnej w Łodzi

NCTS, na potrzeby którego powstała, a ponadto systemu ISZTAR, BACHUS, rezerwową instalację ECS1 i kilka pomniejszych systemów wspomagających. Ośrodek będzie także stanowił główne miejsce realizacji prac projektowych nad tworzeniem systemu EMCS PL, na wykonanie którego obecnie trwa postępowanie przetargowe w Ministerstwie Finansów. Centrum już obecnie spełnia bardzo wysokie kryteria dostępności i bezpieczeństwa, a po zakończonej w listopadzie adaptacji drugiej serwerowni może pomieścić kilka kolejnych systemów.

Centrum komputerowe NCTS jest najnowocześniejszym specjalistycznym budynkiem tego typu znajdującym się gestii administracji celno-podatkowej. Wyposażone jest w telewizję dozorową Divar, system kontroli dostępu, trzy współpracujące z sobą systemy przeciwpożarowe: system wczesnej detekcji dymu Vesda, system sygnalizacji pożaru Shrack i system gaszenia gazowego powietrzem o obniżonej zawartości tlenu Euro-Ito. Ponadto budynek posiada system zapewniający zintegrowaną kontrolę wszystkich systemów ochronnych Andover Controls, zasilanie gwarantowane i awaryjne. Świeżo oddana do użytku druga serwerownia w ośrodku łódzkim wyposażona jest w najnowocześniejszą na rynku infrastrukturę techniczną. System monitorowania temperatury i czujników wilgoci Floodline monitoruje przestrzeganie zadanych parametrów temperatury i wilgoci i pozwala na szybką identyfikację przekroczonych progów, a nowatorski system chłodzenia serwerów typu blade, rekomendowany przez APC, wykorzystuje obieg wody lodowej i system korytarzy/stref zimnego i ciepłego powietrza, co umożliwia sprawne odprowadzanie ciepła. Rurki klimatyzacyjne przewodzące środek chłodzący zostały poprowadzone w podłodze, zaś zasilanie energetyczne w suficie. Serwerownia jest przygotowana na przyjęcie kolejnych systemów informatycznych polskiej administracji celnej.

Anna Halicka,
specjalista ds. funkcjonalnych w Centrum Komputerowym
przy Izbie Celnej w Łodzi

Usługa wsparcia dla systemów informatycznych Służby Celnej, wchodzących w skład Programu e-Cło (Projekt Help Desk)

Zgodnie ze Strategią Lizbońską, przyjętą przez Radę Europejską w roku 2000, gospodarka europejska do roku 2010 ma stać się najbardziej dynamiczną i konkurencyjną gospodarką na świecie. Konsekwencją przyjęcia takiego założenia jest m.in. obowiązek organów administracji publicznej wprowadzania świadczenia usług z wykorzystaniem elektronicznego medium. Jednocześnie konkurencyjność polskiej gospodarki na rynku europejskim i ogólnoświatowym jest w coraz większym stopniu zależna od zakresu i dostępności usług elektronicznych świadczonych przez administrację publiczną naszego kraju na rzecz obywateli i przedsiębiorców.

Wsparcie informatyczne, jako element modelu usługowego IT (ang. Information Technology), jest jedną z usług horyzontalnych mającą na celu zapewnienie utrzymania e-Usług na odpowiednim poziomie, w szczególności funkcja Service Desk jest i powinna być podstawową funkcją zauważalną przez odbiorcę tego typu usług, chcącego skorzystać z pomocy w zakresie technicznym, czy też w zakresie funkcjonalności poszczególnych systemów biznesowych. Świadczenie wsparcia dla usług IT wymaga stworzenia organizacji zorientowanej procesowo i skoncentrowanej na dostarczaniu usług informatycznych świadczonych terminowo, efektywnie i jakościowo spełniających wymagania i oczekiwania ich potencjalnych odbiorców.

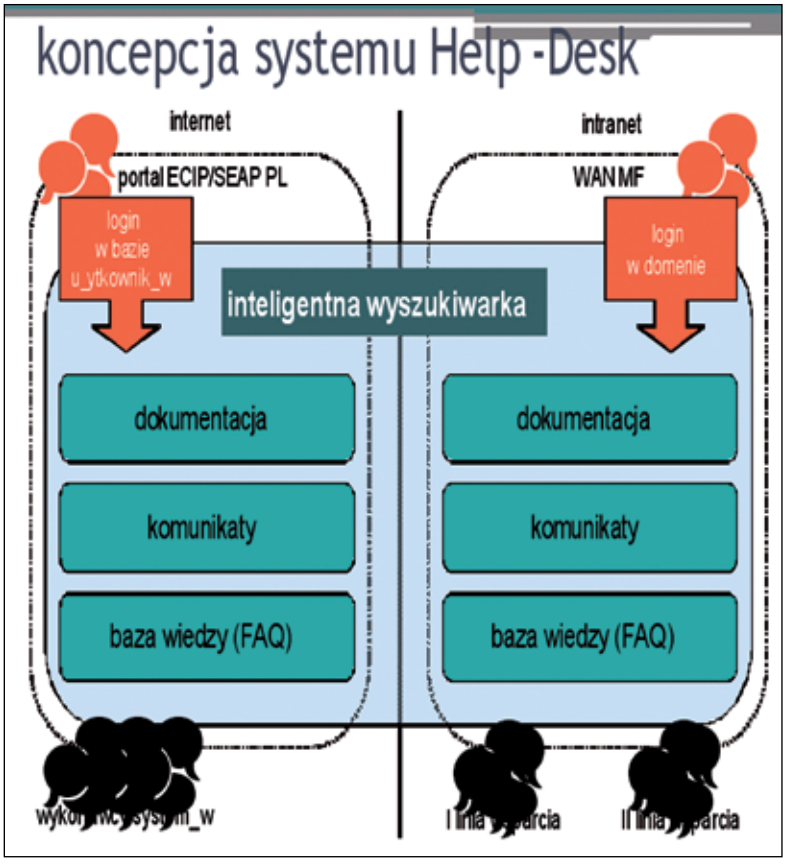
Obecna struktura wsparcia dla usług IT w Służbie Celnej jest dość rozproszona, a co za tym idzie charakteryzuje się m.in.:

- brakiem jednoznacznie zdefiniowanego wspólnego punktu kontaktu dla odbiorcy usług IT, zarówno użytkownika wewnętrznego jak i zewnętrznego, z dostawcą usług oraz
- brakiem sformalizowanych procesów i procedur związanych z realizacją wsparcia dla usług IT.

Określone jednostki organizacyjne Służby Celnej realizują wsparcie dla usług IT, których „czują" się właścicielami, według własnych, niezestandaryzowanych zasad i procedur. Taki model w praktyce utrudnia synchronizację i koordynację wszystkich działań, których celem jest przywrócenie normalnego funkcjonowania dostarczanych usług, co w konsekwencji często powoduje:

- wydłużenie czasu rozwiązywania zgłoszonego incydentu i przywracania normalnego funkcjonowania usług,
- brak wystarczającej informacji o faktycznych przyczynach i skutkach wystąpienia awarii,
- opóźnienie w podejmowaniu decyzji operacyjnych i strategicznych, dotyczących eksploatacji i dalszego rozwoju infrastruktury IT.

Z tych powodów obecna sytuacja sprzyja powstawaniu wśród odbiorców usług IT negatywnego obrazu Służby Celnej, jako dostawcy tego typu usług. Ponadto brak meto-

Jedno miejsce dostępu uwzględniające podział sieci

Struktura Help Desk zgodna z ITIL v.3

dycznie opisanych procesów wsparcia informatycznego i ich wdrożenia, brak narzędzia informatycznego wspierającego realizacje tych procesów oraz brak efektywnej metody śledzenia realizacji wsparcia usług IT powoduje trudności w określeniu właściwych kierunków rozwoju wsparcia dla odbiorców usług, jak również nie ułatwia rzetelnej oceny jakości i terminowości świadczonych przez Służbę Celną usług IT.

Mając na uwadze m.in. te dotychczasowe doświadczenia, w celu zagwarantowania bardziej skutecznego i efektywnego wsparcia dla użytkowników systemów informatycznych Służby Celnej, wchodzących w zakres Programu e-Cło, został powołany Projekt Help Desk, którego realizacja została powierzona Dyrektorowi Izby Celnej w Katowicach.

Koncepcja Projektu Help Desk zakłada uruchomienie i wdrożenie jednolitej platformy udzielania informacji i pomocy w rozwiązywaniu problemów dla użytkowników Systemu Informacyjnego Służby Celnej realizowanego w ramach Programu e-Cło. Podstawowymi założeniami Projektu są:

- budowa i wdrożenie jednego punktu kontaktu w zakresie wsparcia technicznego i merytorycznego dla użytkowników wewnętrznych i zewnętrznych systemów informatycznych eksploatowanych w ramach S.C.;
- uproszczenie dostępu użytkowników wewnętrznych jak i zewnętrznych do wsparcia dla różnych systemów informatycznych eksploatowanych w ramach S.C.;
- utworzenie i wdrożenie w zakresie wsparcia jednolitego procesu obsługi zgłoszeń użytkowników , dotyczących systemów informatycznych realizowanych w ramach Programu e-Cło;
- ujednolicenie i scentralizowanie platformy wsparcia Help-Desk dla różnych systemów informatycznych S.C., w ramach wyspecjalizowanych linii wsparcia;
- dostarczenie narzędzi do monitorowania jakości pracy wykonawców systemów informatycznych, polegającego w szczególności na skutecznej kontroli wywiązywania się ze zobowiązań określonych w umowach supportowych i gwarancyjnych;
- budowa sprawnego mechanizmu „samoobsługi" dla użytkowników systemów informatycznych realizowanych w ramach Programu e-Cło, polegającego w szczególności na wykorzystaniu aktualnej i usystematyzowanej

Bazy Wiedzy (FAQ), która będzie wyposażona w specjalnie dedykowaną dla tego celu wyszukiwarkę.

Obowiązujące w Unii Europejskiej standardy narzucają konieczność zagwarantowania określonego poziomu świadczenia usług IT, w zakresie np. rozwiązywania incydentów zakłócających funkcjonowanie systemów informatycznych, jak również proponują gotowe i sprawdzone rozwiązania dotyczące organizacji i struktur tworzonych w tym zakresie Help Desków, które wynikają w głównej mierze z przyjętej metodologii ITIL.

Zgodnie ze Studium Wykonalności Programu e-Cło termin zakończenia Projektu Help Desk, czyli tym samym uruchomienia jednolitej platformy wsparcia dla użytkowników różnych systemów informatycznych, jest planowany na początek II kwartału 2011 roku. W praktyce świadczony po tej dacie rzeczywisty zakres wsparcia dla użytkowników uzależniony będzie przede wszystkim od terminów wdrażania poszczególnych systemów informatycznych, wchodzących w zakres Programu e-Cło. Oznacza to, że uruchomienie w Służbie Celnej jednolitej platformy wsparcia Help-Desk, dla użytkowników różnych systemów informatycznych, będzie procesem rozłożonym w czasie, a zakres świadczonych w ten sposób usług, według zestandaryzowanych zasad i procedur, będzie sukcesywnie rozszerzany wraz z uruchamianiem kolejnych systemów informatycznych.

Piotr Zdarzyl
Kierownik Projektu Help Desk
Izba Celna w Katowicach

Projekt realizowany jest w ramach Programu e-Cło, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka „Dotacje na innowacje"

System PKI

Instytucja podpisu jest od zawsze związana z administracją. Tradycyjny sposób kontaktu klienta z urzędem opiera się na formie pisemnej i potwierdzeniu woli strony wyrażonej własnoręcznym podpisem. Kontakt za pośrednictwem środka komunikacji elektronicznej uniemożliwia złożenie odręcznego podpisu na papierowym dokumencie. Rozwiązaniem tego problemu może być wykorzystanie tzw. infrastruktury klucza publicznego (PKI) i usługi certyfikacyjnej podpisu elektronicznego. Zgodnie z zapisem projektu ustawy o podpisach elektronicznych, „Podpis elektroniczny weryfikowany przy pomocy certyfikatu wywołuje skutki prawne określone ustawą, jeśli został złożony w okresie ważności tego certyfikatu".

Stosowanie technik kryptograficznych PKI oferuje m.in.:

- Poufność – zapewnia, że z informacją może zapoznać się tylko uprawniona osoba.
- Autentyczność – zapewnia, iż nadawca jest tym, za kogo się podaje.
- Integralność – zapewnia, że wiadomość nie została zmodyfikowana w drodze do odbiorcy.
- Niezaprzeczalność – zapewnia, że wiadomość została podpisana przez konkretną osobę.

Wdrożenie w Służbie Celnej infrastruktury klucza publicznego (PKI) zostało ujęte jako jeden z projektów w programie e-Cło. Nieprzypadkowo kierowanie tym projektem zostało powierzone p. Markowi Burzyńskiemu, informatykowi w Izbie Celnej w Białymstoku.

To właśnie w Izbie Celnej w Białymstoku już w lutym 2004 r. zostało uruchomione Akcyzowe Centrum Certyfikacji (ACC) na podstawie zapotrzebowania zgłoszonego przez Departament Podatku Akcyzowego Ministerstwa Finansów. W chwili obecnej wystawione przez nie certyfikaty zapewniają bezpieczeństwo komunikatów MVS oraz EWSE, danych przesyłanych pocztą elektroniczną wewnątrz Izby Celnej w Białymstoku oraz pomiędzy użytkownikami systemu SEED, komunikacji https, uwierzytelniania dostępu do domeny za pomocą tokenów, podpisywania makr.

Zdobyte przez informatyków z Izby Celnej w Białymstoku praktyczne doświadczenie pozwala na pełnienie wiodącej roli w projekcie „Infrastruktura Klucza Publicznego".

Celem tego projektu jest, zgodnie z założeniami Studium wykonalności Programu e-Cło, „Uruchomienie jednolitego podsystemu uwierzytelniania dla wszystkich systemów i użytkowników zewnętrznych wraz z PKI użytkowników wewnętrznych i funkcjonalnością/technologią jednokrotnego uwierzytelniania Single Sign-On (SSO)". Realizacja projektu zapewni utworzenie jednego, zaufanego źródła tożsamości cyfrowej dla użytkowników i systemów, co pozwoli na pełną informatyzację działalności administracji celnej.

inspektor celny Jerzy Zimnoch
Wydział Informatyki Izba Celna w Białymstoku

ISZTAR. Krótki opis systemu

System Zintegrowanej Taryfy Celnej ISZTAR2 jest systemem referencyjnym, obsługującym bazę danych Taryfy Celnej, w pełni kompatybilnym z systemem taryfowym TARIC Unii Europejskiej, zgodnie z wymaganiami funkcjonalnymi oraz procesem biznesowym tego systemu.

System ISZTAR2 jest bazą danych i informacji o obowiązujących środkach taryfowych (m.in. nomenklatura, stawki celne) i pozataryfowych (środki polityki handlowej takie jak środki dozoru lub ochrony, ograniczenia bądź limity ilościowe - kontyngenty, plafony, jak również zakazy przywozu lub wywozu) oraz podatkach (VAT i akcyza). System ISZTAR2 jest utrzymywany przez Wydział Integracji Systemu Taryfowego w Departamencie Polityki Celnej Ministerstwa Finansów oraz Centrum Informatyczne w Łodzi – administrowanie techniczne.

Baza danych systemu ISZTAR2 jest na bieżąco aktualizowana:

- plikami z systemu TARIC (codziennie od poniedziałku do piątku)
- danymi krajowymi (podatki VAT i akcyza, krajowe zakazy i ograniczenia związane ze środkami pozataryfowymi) każdorazowo, w przypadku publikacji krajowego aktu prawnego dotyczącego tych zagadnień. Dane te wprowadzane są do systemu przez pracowników Wydziału Integracji Systemu Taryfowego (IT) w sposób zapewniający spójność z bazą systemu TARIC.

Każda aktualizacja, zarówno unijna jak i krajowa, musi spełniać określone w systemie restrykcyjne reguły biznesowe, co w efekcie powoduje, że baza systemu ISZTAR2 gwarantuje spójność danych wykorzystywanych zarówno przez systemy Polskiej Administracji Celnej (system stanowi jedyne źródło danych dla systemu Deklaracji Celnych CELINA), jak również przez systemy i programy użytkowników zewnętrznych.

Pliki aktualizacyjne z systemu TARIC są pobierane automatycznie za pomocą „eurobramki" CCN/CSI, po czym następuje proces aktualizacji bazy danych systemu ISZTAR2 generujący raporty, które następnie są każdorazowo analizowane przez pracowników Wydziału Integracji Systemu Taryfowego odpowiedzialnych za eksploatację i utrzymywanie systemu. Aktualizacja bazy systemu danymi krajowymi odbywa się manualnie, przy wykorzystaniu procedur zgodnych z regułami biznesowymi gwarantującymi spójność bazy. Procedury te opisane zostały w Procesie Biznesowym systemu ISZTAR2. Dane wprowadzane są w trybie roboczym, a następnie po weryfikacji merytorycznej poprawności ich wprowadzenia z właściwymi komórkami (analiza raportów kontrolnych), są zatwierdzane w bazie danych.

Baza systemu ISZTAR2 zawiera pełną historię wprowadzanych danych, co daje możliwość jej przeglądania na dany dzień, jak również możliwość pełnego monitorowania historii zmian poprzez wykorzystanie modułu administracji (kiedy zostały wprowadzone i przez kogo).

W celu wizualizacji system ISZTAR2 udostępnia utrzymywane dane poprzez Przeglądarkę Taryfową w intranecie (rozszerzona) funkcjonariuszom celnym oraz Przeglądarkę Taryfową w internecie (http://isztar.mf.gov.pl) szerokiej rzeszy osób zainteresowanych obrotem międzynarodowym z zagranicą. Każda zainteresowana osoba może znaleźć informacje o nomenklaturze towarowej i elementach z nią związanych, czyli: stawkach celnych, ograniczeniach, kontyngentach, podatkach VAT i akcyzie, aktach prawnych, Tabelach Meursinga, Wyjaśnieniach do Taryfy, a także o podstawowych danych dotyczących decyzji klasyfikacyjnych, wydawanych w ramach polskiej wersji Wiążącej Informacji Taryfowej oraz rozporządzenia klasyfikacyjne Komisji Europejskiej, wyroki Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, Oświadczenia Komitetu Kodeksu Celnego, Kompendium opinii klasyfikacyjnych, Decyzje Komitetu Kodeksu Zharmonizowanego.

Dane te są zintegrowane za pomocą kodów nomenklatury, co pozwala na szybkie ich przeglądanie.

Obydwie przeglądarki są aktualizowane automatycznie w trybie codziennym, bądź też, jeżeli zachodzi taka potrzeba na żądanie. Dane prezentowane są w czterech językach: polskim, angielskim, francuskim i niemieckim, co stanowi duże ułatwienie dla podmiotów zagranicznych.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom osób i podmiotów zainteresowanych, pracownicy Wydziału Integracji Systemu Taryfowego generują „tabele środków", cyklicznie (raz w miesiącu) na podstawie danych zawartych w systemie, które umieszczone są na stronie internetowej Służby Celnej. Tabele te są wizualizacją papierowej wersji Taryfy Celnej.

System ISZTAR2 zgodnie z jego podstawową rolą jest „otwarty na użytkowników", których możemy podzielić na dwie kategorie:

- Użytkowników „bezpośrednich – on-line" - mających bezpośredni wpływ na zmiany w bazie danych oraz administrowanie systemem i bazą danych (wspomniany sześcioosobowy Wydział Integracji Systemu Taryfowego), bądź mający dostęp do bazy danych z uprawnieniami tylko do odczytu (Wydział Środków Taryfowych, Wydział Środków Pozataryfowych, Wielosobowe St. Pracy ds. Towarów Strategicznych)
- Użytkowników „pośrednich – off-line" – wykorzystujących bazę taryfową jako źródło danych do aktualizacji własnych baz taryfowych. Do użytkowników „pośrednich" należy zaliczyć:

– użytkowników uprawnionych do pobierania (nawet w trybie codziennym) plików danych w formacie XML za pomocą interfejsu z bazy produkcyjnej systemu, do aktualizacji baz danych stworzonych dla swoich potrzeb. Użytkownikami tymi są komórki Polskiej Administracji Celnej (Izba Celna w Krakowie odpowiedzialna za eksploatację systemu Deklaracji Celnych CELINA i ECS, Izba Celna w Łodzi odpowiedzialna za eksploatację systemu BACHUS – System Kontroli Przemieszczania Wyrobów Akcyzowych).

– użytkowników zewnętrznych (instytucje, agencje celne, podmioty gospodarcze, utrzymujące własne systemy czy programy zawierające dane taryfowe), pobierających za pomocą interfejsu (również w formacie XML) dane z serwera internetowego do aktualizacji tych systemów czy programów.

Przy procesie pobierania danych przez użytkowników „pośrednich", należy wyodrębnić dwa rodzaje odpowiedzialności:

- odpowiedzialność pracowników Wydziału Integracji Systemu Taryfowego za zabezpieczenie procesu udostępniania danych aktualizacyjnych z bazy systemu ISZTAR2, która posiada aktualne dane i jest spójna zgodnie z założonymi regułami biznesowymi,
- odpowiedzialność administratorów CI Łódź za zabezpieczenie techniczne procesu udostępniania danych aktualizacyjnych z bazy systemu ISZTAR2
- odpowiedzialność użytkowników „pośrednich" za prawidłowy proces pobierania danych, aktualizację i utrzymywanie własnej bazy danych.

Pobierane przez system CELINA i ECS pliki aktualizacyjne są generowane bezpośrednio z produkcyjnej bazy danych systemu ISZTAR2, a proces ten jest niezależny od replikacji danych do serwerów intranetowego i internetowego.

Stopień wiarygodności danych taryfowych, które posiada system CELINA oraz ECS, zależy od bieżącego, prawidłowego procesu aktualizacji i utrzymywania własnej bazy danych.

W ramach Projektu Rozwoju Systemu ISZTAR2 zrealizowano:

- rozszerzenia i modyfikacje funkcjonalne, poszerzające zakres informacji w Przeglądarce Taryfowej,
- przeniesiono serwer produkcyjny i zapasowy do CI Łódź.

Obecnie jest testowana wersja systemu ISZTAR3 uwzględniająca zmiany związane z modyfikacją systemu TARIC3 UE. Wdrożenie zaplanowano na marzec- kwiecień 2010 r.

Tomasz Makulec
Wydział Integracji
Systemu Taryfowego

Kto, gdzie i jak tworzy systemy informatyczne wspomagające pracę celników?

Prześledźmy to na przykładzie Projektu ICS/ECS2, który wdrażał System ECS i przygotowuje wdrożenie Systemu ICS.

Wszystko zaczęło się w 2004 r. kiedy to MF wyznaczyło osobę do kontaktów w ramach grupy roboczej przy DG Taxud.

Zaczęły się spotkania w Brukseli, DG Taxud opublikowała wspólną specyfikację funkcjonalną stworzoną na podstawie przepisów prawa celnego, dotyczącą obsługi zgłoszenia wywozowego w urzędzie wywozu i urzędzie wyprowadzenia, obejmującą opis przebiegów komunikatów dotyczących zgłoszenia wywozowego w ramach domeny wspólnej, czyli między krajami UE, następnie pojawiła się dokumentacja techniczna, przedstawiająca strukturę komunikatów, ich zawartość pod względem danych referencyjnych oraz reguły walidacyjne.

Jednej osobie byłoby ciężko, podjęto więc decyzję o powołaniu Zespołu Projektowego ECS, który z czasem stał się Zespołem Projektowym ICS/ECS2. Projekt ICS/ECS2 jest realizowany w ramach Programu „Projekt e-cło" finansowanego ze środków Unii Europejskiej przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz budżet państwa w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 „Dotacje na innowacje".

Projektem, który od początku jest realizowany w Izbie celnej w Krakowie, kieruje Marek, który zaczynał pracę poznając metodologię prowadzenia projektów informatycznych w Projekcie ZEFIR, potem był Kierownikiem Projektu CELINA, a po wdrożeniu postanowiono wykorzystać jego wiedzę i zapał w zakresie projektów informatycznych do ECS'a.

ECS „zabierał" lub korzystał z zasobów personalnych Zespołu Projektowego CELINA i tak obecnie w Projekcie ICS/ECS2 pracuje Krzysiek (to on zaczynał w 2004 roku jeżdżąc do Brukseli), udziela się Andrzej – tłumacz i osoba zarządzająca help desk'iem międzynarodowym, pracuje Jacek (kiedyś kierował help desk'iem Celiny) i Jarek (analityk z Celiny ściągnięty" do ECS'a), Romek (prowadzi obecnie help desk krajowy),

pomaga Przemek (analityk w Celinie, teraz zarządza analizą ryzyka w ECS'ie) oraz Leszek (analityk z Celiny wykorzystywany w ECS'ie), wiedza techniczna czyli Wojtek (który też zaczynał w Celinie), Ilona (pasjonatka informatyki), no i Renatka (bez niej zginęlibyśmy w Celinie, ECS'ie...po prostu Biuro Wsparcia). Są wśród nas również Piotrek, Grzesiek, Robert i Asia...ale ich nie zabraliśmy Celinie.

I to oni czytali dokumentację, opracowywali funkcjonalności dla domeny krajowej, sprzeczali się ...bardzo sprzeczali, ale brnęli do przodu.

Zaczęły się spotkania analityczne z użytkownikami, bo systemy są dla użytkowników i choć większość zespołu pracowała na „linii frontu", dokonując odpraw celnych w oddziałach celnych, to jednak pamięć nie ta i dlatego wspomagali nas użytkownicy z całej Polski. Dlatego to również oni tworzyli ten system: Paweł (Gdynia), Justyna (Katowice), Romek (Białystok), Janusz (Szczecin), Robert (Olsztyn), Marcin (Warszawa), Krzysiek (Biała Podlaska), Andrzej (Przemyśl), Piotrek (Kraków), Tomek (Kraków)...

No i na końcu, choć powinno być na początku Agnieszka, Małgosia, Agnieszka, Ewa, Rafał (MF)...i wiele wielu innych.

I w takiej konfiguracji osobowej Projekt pracuje do dziś. Choć zmieniają się wykonawcy zewnętrzni systemu, my pracujemy nadal.

Po wdrożeniu w sierpniu 2007 roku I Fazy ECS'a, potem we wrześniu 2009 roku II Fazy ECS'a, teraz pracujemy nad rozwojem ECS'a o nowe funkcjonalności takie jak: obsługa wywozowej deklaracji skróconej czy też obsługa procedur uproszczonych, a także przygotowujemy się do wdrożenia systemu ICS, który będzie dotyczył przeprowadzenia wspólnotowej analizy ryzyka na dokumencie PDS czyli przywozowej deklaracji skróconej, którą podmioty będą musiały dostarczyć do urzędu wprowadzenia w określonych reżimach czasowych wynikających z przepisów celnych.

Tak w skrócie na przykładzie Projektu ICS/ECS2 przedstawiliśmy kto tworzy systemy wspomagające pracę funkcjonariuszy celnych.

Nie jesteśmy jedyni w Krakowie… tutaj też tworzono Systemy: CELINA, ZEFIR, OSOZ, KBK, EORI… więc IC Kraków systemami stoi.

Jacek Gumula
IRER, Izba Celna w Krakowie

Nowy Skomputeryzowany System Tranzytowy o zasięgu ogólnowspólnotowym - New Computerised Transit System (NCTS)

1. Charakterystyka

1.1. Przepisy prawne określające: zasady założenia, prowadzenia systemu i udostępniania danych oraz regulujące sprawy objęte systemem:

- Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celny (Dz. Urz. WE L 302 z dnia 19 października 1992 r. str. 1, z późn. zm.;
- Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, roz. 2, t. 4, str. 307);
- Rozporządzenie Komisji (EWG) nr 2454/93 z dnia 2 lipca 1993 r. ustanawiające przepisy wykonawcze w celu wykonania rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Celny (Dz. Urz. WE L 253 z dnia 11 października 1993 r. str. 1, z późn. zm.;
- Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, roz. 2, t. 6, str. 3.
- NCTS jest w pełni wdrożonym i sprawnie działającym systemem w administracji celnej, komponentem programu e-cło wdrażanego w UE na podstawie następujących aktów prawnych: decyzja PE i Rady 70/2008;
- Rozporządzenie PE i Rady WE 648/2005, które stwarza ramy prawne do komputeryzacji wszystkich procedur celnych odnoszących się do bezpieczeństwa i ochrony obrotu towarowego;
- Decyzja 387/2004/WE PE i Rady w sprawie interoperatywnego świadczenia ogólnoeuropejskich usług e-Government dla administracji publicznej, przedsiębiorstw i obywateli (IDABC).

1.2. Cele systemu NCTS

System zapewnia elektroniczną obsługę i monitorowanie przewozów towarów w procedurze tranzytu wspólnotowego i wspólnego oraz tranzytu pod osłona karnetu TIR na obszarze Wspólnoty Europejskiej. Umożliwia on podmiotom gospodarczym składanie zgłoszeń w formacie elektronicznym do procedury wspólnego i wspólnotowego tranzytu i ich elektroniczne przetwarzanie. Ma ponadto na celu eliminowanie nadużyć i strat finansowych oraz zwiększenie skuteczności poboru należności przy jednoczesnym ułatwieniu wymiany handlowej, sprawniejszy obieg informacji na temat operacji tranzytowej między urzędami celnymi na poziomie międzynarodowym i krajowym, zmniejszenie czasu oczekiwania na odprawę, zwiększenie efektywności wykorzystywania gwarancji stosowanych przez podmioty z uwagi na zastosowanie elektronicznego monitorowania i bilansowania wykorzystywanych kwot zabezpieczenia.

System NCTS obsługuje automatycznie następujące funkcjonalności wynikające z regulacji prawnych dotyczących procedury wspólnego i wspólnotowego tranzytu oraz tranzytu TIR:

- obsługę operacji w urzędzie wyjścia, tranzytowym, przeznaczenia, zamknięcia i poszukiwania/poboru,

- obsługę gwarancji wykorzystywanych w procedurze tranzytu,
- procedurę poszukiwawczą,
- zapytanie o upoważnionego odbiorcę,
- procedurę poboru długu,

Każdy kraj uczestniczący w Projekcie Komputeryzacji Tranzytu realizował wdrożenie systemu NCTS we własnym zakresie zgodnie z architekturą techniczną i funkcjonalną opracowaną centralnie przez Komisję Europejską. Przedsięwzięcie zostało podzielone na fazy. W Polsce system NCTS został uruchomiony 18 lutego 2004 r., a jego rozszerzenie operacyjne na obszarze całego kraju zakończyło się 31 grudnia 2005 r. Obecnie do systemu NCTS podłączone są wszystkie krajowe placówki celne obsługujące procedurę wspólnego i wspólnotowego tranzytu. Od daty uruchomienia systemu w całej UE prace nad wdrożeniem kolejnych dodatkowych funkcjonalności na poziomie wspólnotowym i w państwach członkowskich prowadzone były w następującym trybie: opracowanie specyfikacji, uzgodnienia, prace deweloperskie, wdrożenie.

Po zakończeniu 4 fazy rozwojowej, NCTS został wzbogacony o następujące nowe funkcje dostępne od 1 lipca 2009 r.:

- Funkcje wynikające z tzw. poprawki bezpieczeństwa do wspólnotowego kodeksu celnego obejmujące przekazywanie wyprzedzającego komunikatu o przybyciu (IE01) do Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Oszustw OLAF, opcjonalne (jak na razie) uzupełnianie zgłoszenia tranzytowego (IE15) przez zgłaszającego danymi bezpieczeństwa zgodnie z przyjętymi przepisami wspólnotowymi, wymiana komunikatów z zewnętrznym modułem analizy ryzyka RAM,
- Obsługę funkcjonalności dotyczących nowej procedury poszukiwawczej i poboru długu,
- Wymianę informacji o operacjach tranzytowych z Rosyjską Federacją za pomocą modułu SPEED-1 RUS,
- Komunikację z modułem analizy ryzyka.

Od 1 stycznia 2009 r. system NCTS wspomaga także obsługę karnetów TIR, co jest pierwszą w historii IRU (Międzynarodowe Stowarzyszenie Przewoźników Drogowych) udaną próbą "skomputeryzowania" procedury TIR.

Komisja Europejska podjęła decyzję o zaprzestaniu dalszego wspierania i utrzymywania systemu NCTS i przekazaniu pełnej odpowiedzialności za utrzymanie operacyjne i dalszy rozwój systemu zgodny z przyjętymi kierunkami i założeniami na poziomie Wspólnoty przez poszczególne państwa członkowskie w ramach ich krajowych budżetów. Polska administracja celna przejęła pełną odpowiedzialność za samodzielne utrzymanie i dalszy rozwój systemu od dnia 1 lipca 2008.

1.3. Budowa i architektura – aspekty techniczne:

NCTS to system scentralizowany, zbudowany w architekturze klient-serwer i wykorzystujący serwery (produkcyjny, awaryjny oraz szkoleniowo-treningowy) zlokalizowane w Centrum Komputerowym NCTS działającym w strukturze Izby Celnej w Łodzi. Polski system NCTS powstał w oparciu o zestaw aplikacji centralnych CDTA (MCC/ECN) opracowanych na zamówienie Komisji Europejskiej przez grecką firmę Intrasoft wyłonioną w przetargu. System współpracuje z podsystemami stanowiącymi zintegrowaną i logiczną całość:

- Podsystemem Wymiany Komunikatów (PWK) do odbierania i wysyłania komunikatów systemowych do podmiotów gospodarczych;
- Podsystemem Danych Referencyjnych (PDR) stanowiący bazę krajowych danych odniesienia dla systemu NCTS;
- Ogólnopolskim Systemem Obsługi Zabezpieczeń i Pozwoleń (OSOZ) stanowiącym jeden z modułów systemu ZEFIR.

Skodyfikowane dane referencyjne wykorzystywane na poziomie Wspólnoty w międzynarodowym obrocie towarowym pobierane są z bazy danych odniesienia CS/RD zlokalizowanej w Brukseli.

Zarządzanie użytkownikami i kodami dostępu odbywa się poprzez system MCCLogin, opracowany przez informatyków Centrum Komputerowego NCTS. Platforma sprzętowa i programowa systemu NCTS należy do najnowocześniejszych i najbardziej zaawansowanych technologicznie w administracji publicznej w Europie.

Obsługę systemu na poziomie centralnym zapewnia DG Taxud Komisji Europejskiej:

- pełna dokumentacja projektu i systemu, specyfikacje techniczne, funkcjonalne, bezpieczeństwa, procedur awaryjnych,
- świadczenie usług centralnych (baza danych referencyjnych CS/RD i baza danych statystycznych,
- narzędzia testujące (STTA do przeprowadzania testów na poziomie lokalnym i TTA do testowania współdziałania aplikacji krajowej z usługami centralnymi),
- usługi techniczne świadczone przez Centralny Zespół Projektowy - prowadzenie help desku, wsparcia, testy międzynarodowe, utrzymanie,
- prace deweloperskie,
- utrzymanie infrastruktury sieciowej (CCN/CSI).

Bieżącą eksploatację, administrację i obsługę użytkowników z administracji celnej i środowiska biznesu w Polsce (tzw. domenie krajowej) zapewniają informatycy i konsultanci Krajowego Centrum Komputerowego systemu NCTS przy IC w Łodzi. Centrum Wsparcia jest także krajowym punktem kontaktowym zapewniającym współpracę z podobnymi komórkami wsparcia w obszarze międzynarodowym

Pozostałe komponenty polskiego systemu NCTS:

PDR – (Podsystem Danych Referencyjnych) zawiera dane użytkowników zewnętrznych (adresy, numery, uprawnienia), które są weryfikowane i walidowane przy każdej wymianie komunikatu, aktualizowany 4 razy na dobę,

PWK – Podsystem Wymiany Komunikatów odpowiedzialny za kolejkowanie i walidowanie poprawności komunikatów przesyłanych do NCTS i z NCTS na adresy mailowe użytkowników zewnętrznych (podmiotów gospodarczych),

OSOZ – System Obsługi Gwarancji zapewniający elektroniczne bilansowane kwot zabezpieczeń składanych przez podmioty i rejestrowanych w systemie ZEFIR.

MCC Login – aplikacja wewnętrzna stworzona przez administratorów NCTS do zarządzania użytkownikami wewnętrznymi systemu NCTS.

Aplikacja wspomagająca pracę konsultantów centrum pomocy Help Desk, do rejestracji zgłoszeń awaryjnych i zapytań od użytkowników wewnętrznych, dostępna w sieci wewnętrznej dla wszystkich użytkowników. Aplikacja ta rejestruje także wszystkie przypadki pozwoleń wydawanych przez Help Desk na zastosowania procedury awaryjnej.

Platforma programowa systemu składa się z następujących elementów: aplikacji podstawowej MCC zapewniającej obsługę procedury tranzytu na poziomie biznesowym, aplikacji ECN stanowiącej węzeł komunikacyjny z innymi krajami UE, aplikacji do kolejkowania i zarządzania komunikatami Tuxedo, systemowych aplikacji administracyjnych, dodatkowych narzędzi programowych stworzonych przez zespół łódzki, takich jak: narzędzia do monitorowania sieci WAN, EML do monitorowania komunikacji z podmiotami, NCTS-LOG do monitorowania czynności administratora, MCC Login do zarządzania użytkownikami, HelpNCTS do obsługi problemów, standardowych narzędzi komercyjnych do monitorowania bazy danych i aplikacji wspomagających „z półki".

1.4. Zakres informacyjny systemu:

Elektroniczna obsługa procedury tranzytowej, w tym systemu gwarancji finansowych zabezpieczających towar w trakcie przewozu (fiskalne interesy państwa) zgodnie z odpowiednimi przepisami. Z uwagi na szczegółowe uregulowania procedury tranzytu, można pokusić się o stwierdzenie, że NCTS stanowi odzwierciedlenie elektroniczne procedury papierowej. Od 1 stycznia 2009 w systemie NCTS są także rejestrowane wszystkie przewozy TIR, także towarów wprowadzanych na obszar celny wspólnoty z krajów trzecich. System NCTS współdziała (interoperacyjność) z Federacją Rosyjską w ramach projektu SPEED-1 RUS.

Użytkownikami wewnętrznymi są funkcjonariusze celni obsługujący procedurę wspólnego i wspólnotowego tranzytu oraz tranzytu TIR. Użytkownikami zewnętrznymi są podmioty gospodarcze stosujące procedurę tranzytu w obrocie towarowym. Komunikacja użytkowników zewnętrznych z NCTS odbywa się za pośrednictwem poczty elektronicznej. Komunikaty zgodne ze specyfikacjami technicznymi wygenerowane przez odpowiednie aplikacje stosowane przez firmy przesyłane są w formie załączników do wiadomości e-mail.

Obowiązek korzystania z systemu NCTS przez przedsiębiorców przewożących towary w procedurze tranzytu datuje się od dnia 1 lipca 2005 r. Od dnia 1 stycznia 2009 r. obowiązek ten został rozszerzony także na przedsiębiorców przewożących towary pod osłoną karnetu TIR.

Baza operacyjna: system pracuje 24 godz/dobę. Jego baza produkcyjna jest zasilana na bieżąco danymi dotyczącymi realizowanych operacji. Dane zawarte w systemie określone są w dokumentacji technicznej i funkcjonalnej systemu NCTS.

Baza analityczna: dane z bazy operacyjnej NCTS są przesyłane raz na dobę automatycznie do Centrum Analitycznego Administracji Celnej z bazy statystycznej systemu NCTS. Operacje zamknięte przesyłane są przyrostowo za pomocą DTS (SQL 2000), operacje bieżące w postaci obrazu danych (migawka). Czas aktualizacji można dostosować do potrzeb.

Administratorem systemu jest Krajowe Centrum Komputerowe NCTS przy Izbie Celnej w Łodzi, zaś dysponentem danych analitycznych z systemu NCTS jest CAAC.

Anna Halicka
Izba Celna w Łodzi

EORI – Wspólnotowy System Rejestracji i Identyfikacji Podmiotów Gospodarczych

Powstanie Systemu EORI wpisuje się w szerszą perspektywę współpracy międzynarodowej Polski obejmującej kształtowanie polityki celnej poprzez stworzenie w UE środowiska elektronicznego cła. Jest to realizowane w ramach programu e-Customs – tj. „bez-papierowego" środowiska dla administracji celnych i handlu w UE. Głównym celem informatyzacji procesów celnych jest przyspieszenie i zwiększenie efektywności działania administracji celnej. System EORI jest jedną z głównych części składowych tworzonego środowiska, był też realizowany w UE jako jeden z pierwszych projektów Programu e-Customs.

Przepisy wspólnotowe wprowadzające dla podmiotów obowiązek rejestracji i stosowania numeru EORI we wszystkich transakcjach i czynnościach celnych na obszarze Wspólnoty weszły w życie od dnia 1 lipca 2009 r. i w tym terminie zaczął funkcjonować System EORI na obszarze Unii Europejskiej UE, w tym również w Polsce.

Do chwili powstania systemu EORI nie funkcjonował jeden centralny system obsługujący bazę wszystkich podmiotów uczestniczących w procedurach celnych na obszarze UE. Powodowało to niewygodną dla przedsiębiorców sytuację, w której musieli oni dokonywać odpowiednich formalności, w każdym z unijnych państw z osobna. W niektórych przypadkach konieczne było okazywanie w różnych krajach szeregu dokumentów. To z kolei rzutowało na wydłużenie czasu trwania procedur celnych i w konsekwencji postojów na gra-

nicy, nie mówiąc o związanych z tym kosztami. System EORI ma to zmienić.

Główna ideą EORI jest jednokrotna rejestracja, a raz nadany podmiotowi numer EORI będzie mu przypisany już na stałe. Podmioty są obowiązane do posługiwania się tym jednym, uznawanym na obszarze całej UE numerem EORI, we wszystkich transakcjach i czynnościach celnych na obszarze UE. Numer EORI będzie identyfikatorem wykorzystywanym we wszystkich systemach celnych tworzonych w UE w ramach długofalowego programu e-Customs (systemy obsługi zgłoszeń w eksporcie, imporcie i w tranzycie, a także systemy ryzyka, akcyzowe itd) .

W procesie przygotowań do realizacji wspólnotowego systemu EORI w UE przyjęto podstawowe założenie, że każdy z krajów członkowskich ma opracować swój własny krajowy system EORI, który stanie się integralną częścią wspólnotowego systemu EORI, gdzie będą gromadzone i utrzymywane dane identyfikacyjne podmiotów zarejestrowanych we wszystkich krajach członkowskich UE.

Przepisy wspólnotowe w sprawie EORI (Rozporządzenia Komisji (WE) nr 312/2009 z dnia 16 kwietnia 2009) określają zakres obligatoryjnych funkcji i danych systemów krajowych, dają jednak państwom członkowskim w niektórych kwestiach swobodę wyboru praktycznego rozwiązania. Zespół Projektowy EORI (powołany w Służbie Celnej jesienią 2007 r.) wypracował założenia biznesowe, funkcjonalne i techniczne dotyczące realizacji systemu EORI w Polsce, sformułował też wymagania dotyczące koniecznych zmian prawnych oraz opracował wzory formularzy rejestracyjnych.

Ustalono, że do celów budowy systemu EORI będzie wykorzystany system już funkcjonujący w Izbie Celnej w Krakowie, a mianowicie system Krajowa Baza Kontrahentów (KBK). Ustalono również, że w polskim systemie:

1. numer EORI będzie nadawany jedynie podmiotom gospodarczym, nie będzie nadawany osobom fizycznym nieprowadzącym zarejestrowanej działalności gospodarczej,

2. podmioty mogą uzyskać numer EORI jedynie w drodze wystąpienia z formalnym wnioskiem do wyznaczonego organu celnego.

3. będą rejestrowani przedsiębiorcy krajowi (mający siedzibę w Polsce) i zagraniczni, którzy mają siedzibę w kraju trzecim tj. nie mający siedziby w UE.

4. określono 2 typy formularzy wniosku o rejestrację/aktualizację w systemie EORI: „PG-K" dla podmiotów gospodarczych krajowych, i „PG-Z" dla podmiotów zagranicznych.

5. przyjęto następującą strukturę nadawanych w Polsce numerów EORI:

- dla podmiotów krajowych numer składa się z: liter PL oraz numeru NIP uzupełnionego o pięć zer lub (dla podmiotów posiadających 14-znakowy numer REGON ostatnie pięć znaków numeru REGON); przykładowy Numer: PL999999999900000
- dla podmiotów z krajów trzecich składa się z: liter PL oraz sekwencyjnego, unikalnego ciągu 14 cyfr ze znakiem „Z" na końcu. Przykładowy Numer: PL300101000900000Z

6. System EORI miał być opracowany przez wykonawcę zewnętrznego, wyłonionego w drodze postępowania publicznego.

Wiosną 2009r. była przeprowadzona kampania promocyjno-informacyjna systemu EORI, w ramach której przedsiębiorcy podlegający rejestracji w Polsce byli informowani o wymaganiach przy rejestracji oraz o obowiązujących przepisach i procedurach . W ramach tej kampanii prowadzono dystrybucję ulotek i plakatów (m.in.w językach rosyjskim, angielskim, niemieckim). utworzono specjalną stronę informacyjną (również w wersjach obcojęzycznych) a także rozesłano pisma do przedstawicielstw dyplomatycznych i do administracji celnych sąsiadujących krajów zza wschodniej granicy.

W przeprowadzonym I kwartale 2009 r. postępowaniu wyłoniono jako wykonawcę Firmę Pentacomp Systemy Informatyczne Spółką Akcyjną, z którą zawarto umowę 30 marca 2009.

Do 1 lipca 2009 Wykonawcy udało się zrealizować wszystkie stawiane wymagania wynikające z zapisów umowy, opracować i wdrożyć odpowiednie oprogramowanie, a przede wszystkim moduł systemu umożliwiający wcześniejsze rozpoczęcie rejestracji przedsiębiorców - już w połowie czerwca. Dużej grupie podmiotów krajowych (ok. 30 tys.), które miały kontakty z cłem i których dane identyfikacyjne były dostępne w bazach danych Służby Celnej, nadano numer EORI w systemie automatycznie. Powyższe działania pozwoliły na rozładowanie spiętrzenia spraw w lipcu 2009 r. tuż po wejściu w życie obowiązkowej rejestracji EORI.

Warto podkreślić, że system wdrożono w ciągu zaledwie trzech miesięcy dzięki wytężonej pracy a także dobrej koordynacji działań i bliskiej współpracy między zespołami Ministerstwa, Izby Celnej w Krakowie a wykonawcą - firmą Pentacomp Systemy Informatyczne S.A. Polska wypełniła tym samym swoje zobowiązanie do pełnego uruchomienia systemu na czas, co nie wszystkim krajom unijnym się udało (np. Niemcom, Austrii czy Holandii). W Polsce system EORI w wersji produkcyjnej został uruchomiony w dniu 26 czerwca, co umożliwiło ok. 1000 wyznaczonym użytkownikom systemu rozpoczęcie rejestracji w systemie. System EORI został wdrożony w urzędach i oddziałach celnych we wszystkich 16 Izbach celnych. System pracuje w trybie 24 godziny na dobę. Aktualnie system jest obsługiwany przez około 1500 użytkowników, którzy na bieżąco prowadzą rejestrację i aktualizację danych EORI. Utrzymanie, administracja i bieżąca eksploatacja systemu są wdrożone w IC w Krakowie.

W trakcie projektowania systemu szczególny nacisk położono na prostotę i wygodę obsługi oprogramowania przez jego użytkowników. Dzięki temu zminimalizowany został czas na wprowadzanie danych, co usprawniło komunikację z przedsiębiorcami.

Tak wyglądały plakaty EORI rozwieszane w ramach kampanii promocyjno-informacyjnej

System jest skuteczny, spełnia uzgodnione wymagania funkcjonalne oraz kryteria wydajności i założone warunki bezpieczeństwa.

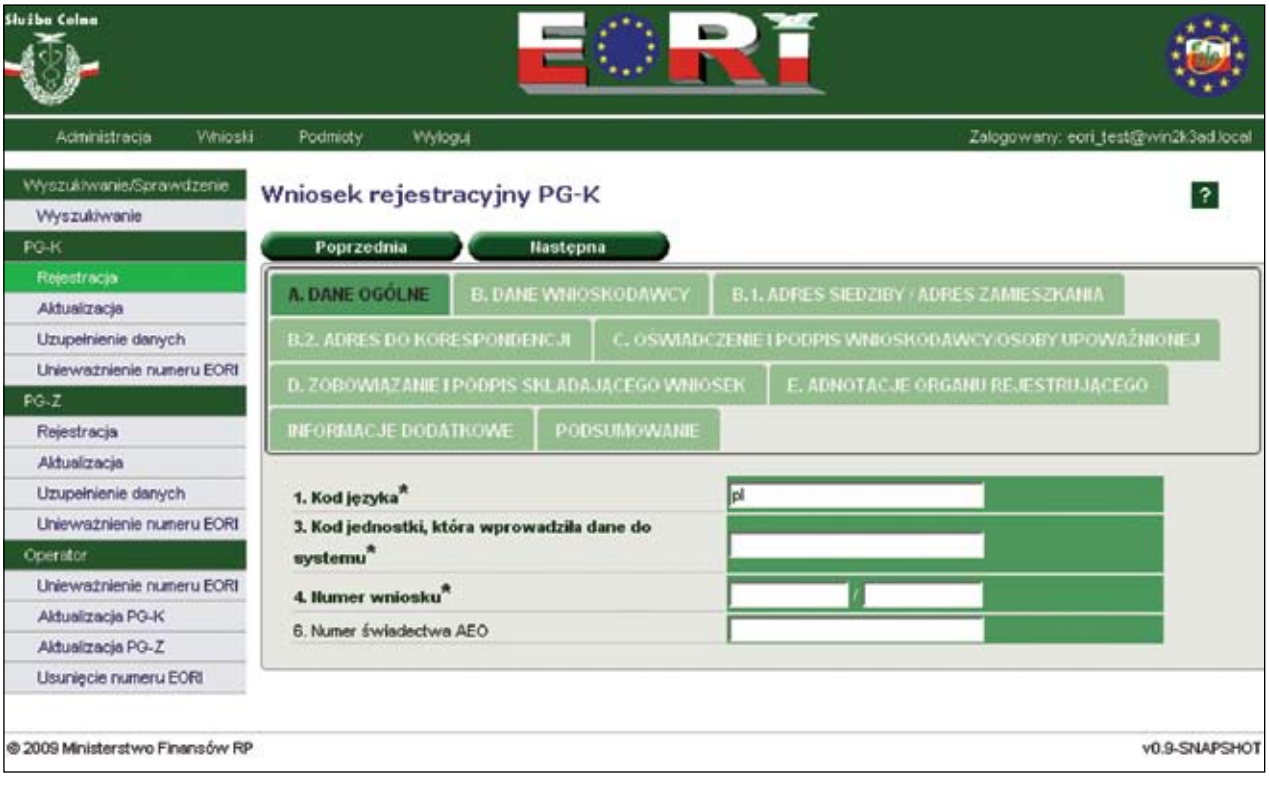
System EORI charakteryzuje się następującymi właściwościami:

- brak opłat za prowadzenie rejestracji;
- możliwość uproszczonego trybu uzyskiwania numeru EORI (tylko po wskazaniu najważniejszych danych, pozostałe dane mogą zostać uzupełnione później);
- możliwość potwierdzenia danych pochodzących z wielu rejestrów publicznych (np. NIP, KRS, REGON) w jednym dokumencie urzędowym;
- wnioski rejestracyjne można składać we wszystkich jednostkach celnych na terenie całego kraju, w tym można dokonać rejestracji w uproszczonym trybie przy dokonywaniu formalności na przejściach granicznych,
- możliwość sprawdzenia przez firmę statusu złożonego wniosku o nadawanie numeru EORI bez konieczności kontaktowania się z administracją – poprzez Internet;
- dostęp do systemu przez przeglądarkę internetową;
- możliwość prowadzenia kolejnych etapów rejestracji w systemie EORI we wszystkich polskich urzędach (nie jest ograniczona do jednego konkretnego urzędu);

W porównaniu z funkcjonującymi dotychczas w administracji publicznej systemami informatycznymi jest to system nowatorski, bo gwarantujący zwiększony dostęp do informacji dla obsługiwanych podmiotów i umożliwiający ich bezpośrednią interakcję w procesie administracyjnym. Jest ponadto kilka cech wyróżniających polski podsystem EORI od analogicznych rozwiązań w innych krajach członkowskich. Przede wszystkim oczekiwany czas przydzielenia numeru EORI jest znacząco krótszy niż w przypadku innych krajów (gdzie dochodzi do kilku dni roboczych). W polskim systemie zajmuje to przeciętnie kilkanaście minut. Ponadto podmioty zagraniczne mogą rejestrować się w Polsce korzystając z formularzy w kilku wersjach językowych (polskiej, angielskiej, rosyjskiej i niemieckiej), co ułatwia i przyspiesza całą procedurę. Niektóre państwa bardzo niechętnie odnoszą się do takiej możliwości, mimo, że dla wielu zagranicznych przedsiębiorców ma to duże znaczenie. Wygoda przedsiębiorców i szybkość działania systemu ma tu jednak priorytetowe znaczenie i zdecydowano się na dostosowanie wewnętrznej organizacji do tego zamierzenia.

W planach Ministerstwa Finansów pozostaje rozbudowa systemu EORI (w ramach nowego projektu o nazwie SZPROT), dla którego przewiduje się szereg usprawnień i nowych funkcjonalności (np. umożliwienie składania wniosków w postaci elektronicznej, udostępnienie informacji o pozwoleniach i ułatwieniach przysługujących podmiotom), przewidzianych na podstawie doświadczeń w obsłudze funkcjonującego oprogramowania.

Obowiązek posiadania numeru EORI przy składaniu zgłoszeń celnych jest egzekwowany bardziej rygorystycznie od 1 stycznia 2010, wcześniej dopuszczano w szczególnych

Widok głównego ekranu aplikacji EORI – do rejestracji wniosków PG-K

sytuacjach zgłoszenia celne bez podanego numeru EORI i przepuszczano takie podmioty z odpowiednim pouczeniem. Mimo szerokiej akcji informacyjnej prowadzonej na przejściach granicznych mogą nadal się zgłaszać przedsiębiorcy, głównie z krajów trzecich, którzy nie wiedzą o obowiązku EORI. W oczekiwaniu takiego rozwoju wypadków podejmuje się kroki w celu odpowiedniego przygotowania służb celnych celu złagodzenia skutków tego problemu. Pozostaje mieć nadzieję, że uda się zatem uniknąć znaczących opóźnień w odprawie pojazdów na granicach.

Irena Kondratowicz
Departament Służby Celnej

ZEFIR zawieje z podwójną siłą

Funkcjonowanie Polskiej Służby Celnej nie byłoby możliwe bez adresatów czynności administracyjnych, jakimi są głównie przedsiębiorcy, którzy tworzą znaczny procent produktu krajowego brutto. Służba Celna odprowadza do budżetu państwa należności stanowiące blisko 40% jego dochodów. Są to wpływy z ceł, podatku akcyzowego pobieranego na granicach i wewnątrz kraju, podatku VAT od towarów przywożonych spoza UE. Natomiast do budżetu UE przekazywanych jest 75% dochodów z ceł, jako tradycyjne środki własne UE. Obecnie pobór należności, zabezpieczanie, egzekwowanie długu oraz prowadzenie rozrachunków z UE i budżetem krajowym są kompleksowo obsługiwane przez System ZEFIR (wraz z podsystemami).

Minęło właśnie dziesięć lat kiedy od dnia 1 stycznia 2000 roku System Rozliczeń Celno-Podatkowych i Finansowo-Księgowy ZEFIR (ewidencjonujący przepływy finansowe w zakresie Służby Celnej w skali roku na poziomie 60 000 000 000 zł!) został wdrożony i zaczął obsługiwać całość spraw związanych z finansami i rachunkowością Polskiej Służby Celnej.

Początkowo w pełni zaczął funkcjonować w pilotach czyli wówczas we wszystkich jednostkach krakowskiego i nowotarskiego Urzędu Celnego. Jego ostateczny odbiór nastąpił 19 stycznia 2001 r. i funkcjonuje w trybie produkcyjnym we wszystkich izbach celnych wraz z podległymi jednostkami.

Historia projektu rozpoczęła się w dniu 23 kwietnia 1998 roku podpisaniem umowy z Wykonawcą na realizację Projektu ZEFIR w ramach Programu PHARE Wspólnot Europejskich. W dniu 24 kwietnia 1998 roku została wydana decyzja Prezesa GUC powołująca strukturę projektową i Zespół Organizacyjno – Wdrożeniowy.

Na początku wszystko było nowe: metodologia MaXXIme, PQP, harmonogramy, terminy, raporty, liczne spotkania, nowe produkty. Z biegiem czasu okazało się, że to właśnie dzięki tym „nowościom" możliwe stało się skuteczne zarządzanie, które pozwoliło na konsekwentną realizację poszczególnych zadań i ostateczne wdrożenie systemu we wszystkich IC, MF oraz w zakresie sprawozdawczości w administracji skarbowej.

Był to czas bardzo intensywnej pracy, dużego wysiłku i ogromnego zaangażowania wielu osób zarówno po stronie administracji celnej jak i Wykonawcy. Na początku, oprócz bieżącej pracy prowadzonej ręcznie równolegle należało dokonywać rejestracji i księgowania wszelkich operacji w Systemie ZEFIR.

Przeżywaliśmy wówczas różne, nie zawsze miłe chwile jak: kłopoty w przepływie danych (spowodowane brakiem replikacji), awarie sprzętu, nagłe zmiany przepisów wymagające natychmiastowego wprowadzenia nowej funkcjonalności w systemie. Jednakże satysfakcja związana z wdrożeniem tak złożonego, ciągle „żywego" systemu dodawała energii do dalszej wytężonej pracy.

System ZEFIR ciągle ewoluował, rozwijał się, pojawiały się nowe moduły, podsystemy, zmieniała i zmienia się funkcjonalność związana z nowymi przepisami prawa krajowego i unijnego. I tak w wyniku zmian i otrzymania nowych zadań w zakresie podatku akcyzowego w obrocie krajowym powstał nowy moduł „Akcyza" wraz z magazynem znaków akcyzowych. W związku z akcesją do UE został przygotowany moduł „TOR" do kompleksowej obsługi tradycyjnych środków własnych.

Oprócz zmian merytorycznych, biorąc pod uwagę rozproszoną architekturę Systemu ZEFIR i starzejący się sprzęt, została zmodyfikowana architektura Systemu ZEFIR pod kątem wykorzystania replication servera i usług terminalowych. Powstało Centralne Repozytorium Baz Danych CRBD, które znacznie wpłynęło na podniesienie bezpieczeństwa danych (kopie baz lokalnych poszczególnych izb celnych znajdują się w warstwie centralnej IC w Krakowie) i umożliwiło przygotowywanie raportów z jednego miejsca, również za pomocą agregatów analitycznych wykorzystując moduł „InterDB-Stat"– analityczny moduł raportujący wykorzystujący kostki OLAP.

Opracowywane i dostarczane nowe produkty przyczyniały się do usprawnienia aktualnych zasad pracy, oszczędności finansowych oraz możliwości świadczenia nowych usług.

01.01.2006r. nastąpiło produkcyjne uruchomienie mechanizmu INFOP – funkcjonalność Systemu ZEFIR, pozwalająca na automatyczne przesyłanie (podczas rozliczenia wyciągu bankowego) do kontrahentów na zadeklarowany przez nich adres e-mail informacji o sposobie rozliczenia dokonanej wpłaty oraz cykliczne informowanie o stanie zadłużenia.

Zespół ZEFIR-a Izba Celna w Krakowie

Następnie wykorzystując posiadane doświadczenie oraz nowe technologie, wdrożyliśmy centralny system OSOZ – Ogólnopolski System Obsługi Zabezpieczeń, umożliwiający saldowanie on-line wszystkich zabezpieczeń. System świadczy usługi (Web Services) systemom: NCTS, CELINA, ZEFIR, BACHUS oraz podmiotom gospodarczym.

W tej samej technologii powstała Krajowa Baza Kontrahentów KBK – jednolita baza kontrahentów uczestniczących w procedurach celnych, KBK zapewnia systemom operacyjnym (takim jak: ZEFIR) dostęp do pewnej i potwierdzonej informacji o szczegółowych danych krajowych podmiotów gospodarczych. Zgodnie z przepisami wspólnotowego prawa celnego w sprawie EORI, system KBK został rozbudowany w zakresie Krajowego Systemu Rejestracji i Identyfikacji Podmiotów Gospodarczych EORI. Z dniem 1 lipca 2009r. System EORI został wdrożony na platformie sprzętowo-programowej, na której działa OSOZ i KBK.

ZEFIR „przeżył" pomimo braku umowy na wsparcie i aktualizację prawną. Prawie dwuletnią przerwa do czasu podpisania nowej umowy w dniu 17.02.2009r. spowodowała spiętrzenie prac Zespołu ZEFIR związanych z wprowadzaniem nowych funkcjonalności wynikających ze zmian przepisów tj. m.in. : ustawy o podatku akcyzowym, ustawy – Prawo celne, Wspólnotowego Kodeksu Celnego, Ordynacji podatkowej, rozporządzenia w sprawie sprawozdawczości budżetowej, Decyzji Komisji w sprawie TOR.

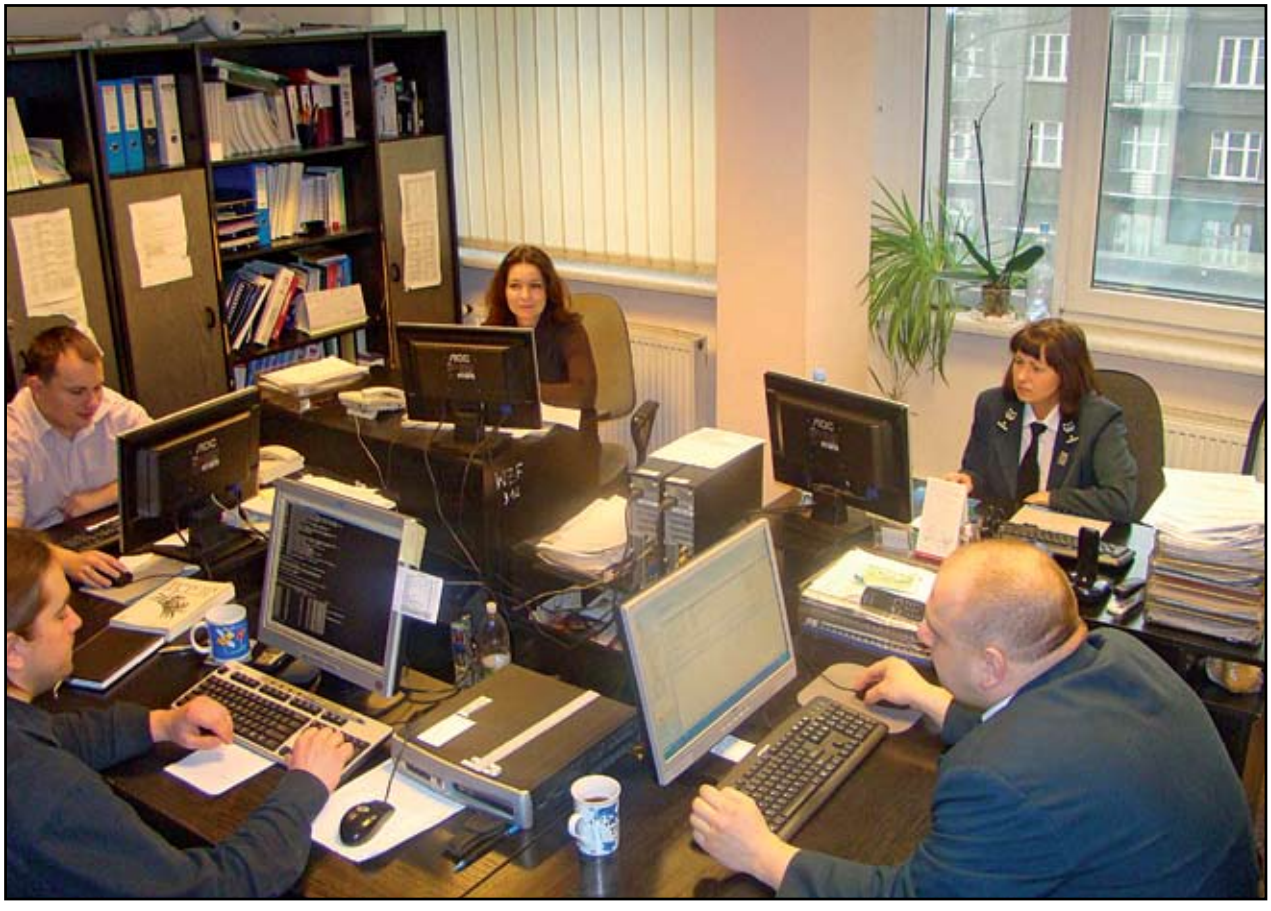
Nowa ustawa o Służbie Celnej z 31 października 2009r., poszerzając zakres kompetencji o wykonywanie zadań wynikających z ustawy o grach i zakładach wzajemnych, wymusiła także konieczność rozbudowy Systemu ZEFIR o nowe funkcjonalności w tym obszarze. Zmiany dotyczą modułów „Akcyza", „Obsługa i windykacja należności celnych i podatkowych", „Dłużnik", „Obsługa zabezpieczeń i sum depozytowych" i „Egzekucja". Zgodnie z wymogami przepisów nowej ustawy, nowe funkcjonalności zaplanowane zostały do wprowadzenia etapowo. Nie wprowadziliśmy jeszcze wszystkich zaplanowanych etapów, gdy uchwalona została nowa ustawa z dnia 19 listopada 2009r. o grach hazardowych, zgodnie z potrzebami zmian przepisów regulujących obszar gier i zakładów wzajemnych spowodowanymi dynamicznie zmieniającym się i rozwijającym rynkiem gier i zakładów wzajemnych, nowymi technologiami stosowanymi w tym sektorze gospodarki narodowej oraz występującymi na tym rynku nieprawidłowościami. W przepisach nowej ustawy obowiązującej od 1 stycznia 2010r. zrezygnowano z pobierania opłat wejściowych, a za prowadzenie działalności niezgodnej z przepisami projektowanej ustawy przewidziano kary. Ustawa przewiduje również powołanie trzech funduszy, na które będą przekazywane pieniądze z dopłat do gier. Wprowadzone zmiany spowodowały konieczność opracowania kolejnych zmian funkcjonalności Systemu ZEFIR. I pewnie wiele zmian funkcjonalnych jest przed nami w ramach bieżącej umowy zawartej na okres 3 lat.

Logotypy ZEFIR-a również się zmieniały

Informatyzacja Służby Celnej

Czas na próbę oceny - System ZEFIR wraz z podsystemami towarzyszącymi jako narzędzie informatyczne wspomagające rozliczenia z budżetem można rozpatrywać w aspekcie interesów Skarbu Państwa i w aspekcie interesów podatnika.

System ZEFIR to:

- Rozwiązanie, które pracuje w warunkach rzeczywistych od 2000r.,
- Narzędzie wdrożone we wszystkich jednostkach polskiej Służby Celnej, wykorzystywane w pełni przez ponad 5 tysięcy użytkowników (16 izb celnych, 46 urzędów celnych i 161 oddziałów celnych), w Departamencie Służby Celnej MF w zakresie zadłużenia, tradycyjnych środków własnych UE, rozliczenia sortów mundurowych i sprawozdawczości, w administracji skarbowej (16 izb skarbowych wraz podległymi urzędami skarbowymi, 16 urzędów kontroli skarbowej, 4 zakłady budżetowe i 10 gospodarstw pomocniczych) i Departamencie Finansów Resortu MF w zakresie sprawozdawczości.

Główne atrybuty ZEFIRA:

- Odpowiada za przetwarzanie danych dotyczących kilkunastu milionów pozycji towarowych z ok. 1 miliona dokumentów SAD rocznie oraz ok. 1,5 miliona deklaracji akcyzowych rocznie. Liczba kontrahentów w Systemie ZEFIR wynosi ok. 5 000 000.
- Odpowiada za rozliczanie ok. 40% dochodów budżetu państwa,
- Został wielokrotnie pozytywnie zweryfikowany przez audytorów Unii Europejskiej w zakresie zgodności z unijnym prawodawstwem celno-podatkowym także w zakresie rozliczania unijnych środków własnych,
- Szybko i dokładnie rozlicza pobrane należności i w bezpieczny sposób przesyła informacje do Ministerstwa Finansów oraz innych instytucji, takich jak wybrane banki czy agendy rządowe,
- Zapewnia adekwatny poziom bezpieczeństwa i poufności danych,
- Jest w pełni parametryzowany i skalowalny,
- Jest otwarty na interfejsy z innymi systemami.
- Wśród korzyści, jakie osiągnęła Służba Celna dzięki wdrożeniu Systemu ZEFIR, należy wymienić:
- zwiększenie skuteczności rozliczeń i windykacji należności Skarbu Państwa,
- szybki dostęp do danych finansowych i historii dokumentów,
- zwiększenie kontroli i nadzoru służbowego nad całokształtem spraw finansowo księgowych,
- ujednolicenie planu kont i wzorców księgowań oraz procesów finansowo-księgowych we wszystkich jednostkach administracji celnej,

Informatycy z Krakowa

- możliwość tworzenia wiarygodnych i precyzyjnych analiz, w tym analiz na poziomie ogólnopolskim,
- prowadzenie elektronicznej wymiany danych z Narodowym Bankiem Polskim,
- realizowanie importu i eksportu danych z i do sytemu VideoTel,
- połączenie z systemem CELINA - możliwe jest automatyczne przekazywanie do ZEFIRA danych ze zgłoszeń celnych oraz powiązanie z tym systemem mechanizmu zwalniania towarów działającego w ramach CELINY,
- wdrożenie wspólnego interfejsu z Systemem SEED – wymiana danych dot. podatników akcyzowych oraz składów podatkowych.

W aspekcie interesów Skarbu Państwa System ZEFIR spełnia głównie cel fiskalny tj. rozlicza i odprowadza do budżetu cła i podatki oraz zabezpiecza i egzekwuje należności.

Bieżące prowadzenie spraw związanych z nieuregulowanymi należnościami we wszystkich izbach celnych (IC) w Systemie ZEFIR w module Dłużnik oraz ogólnopolska baza dłużników wraz z aktualizacją zadłużenia powoduje, że dane te są widoczne w innych modułach.

W przypadku, gdy kontrahent jest dłużnikiem, System ZEFIR nie pozwala dokonać zwrotu należności cła i podatków, lecz proponuje zaliczenie należności na poczet długu.

Egzekucja prowadzona we wszystkich IC w Systemie ZEFIR w module Egzekucja oraz automatyczne przesyłanie dokumentów „Ewidencja tytułów wykonawczych" wraz z tytułami między izbami celnymi (jako wierzycielami, a organami egzekucyjnymi) i obsługa tytułów obcych pozwala na szybkie działanie w egzekwowaniu należności Skarbu Państwa.

Powiadamianie podmiotów gospodarczych o stanie rozliczeń poprzez mechanizm INFOP wpływa na terminowe regulowanie należności celnych i podatkowych.

Poprzez kontrolę nad zabezpieczeniami (ważność, saldo) dzięki funkcjonalności w Systemie OSOZ ciążące zobowiązania podmiotów gospodarczych wobec Państwa zostają skutecznie zabezpieczone.

Uzyskane korzyści można rozpatrywać również w aspekcie podatnika.

System OSOZ – umożliwia podatnikom podgląd salda i historii użycia swojego zabezpieczenia. Dzięki tej funkcjonalności podatnicy nie muszą z wyprzedzeniem jednego miesiąca (jak to było przy ręcznym saldowaniu na papierze, co jest kosztowne), aktualizować wielkości i terminu ważności zabezpieczenia. Korzystanie z Systemu OSOZ dla podmiotów gospodarczych jest bezpłatne.

INFOP – udostępnia podatnikom informacje o sposobie i stanie rozliczenia dokumentów należności. Za pośrednictwem mechanizmu INFOP podmiot otrzymuje:

- Szczegółową informację zwrotną o sposobie rozliczenia wpłaty przelewem oraz w przypadku powiązania z dokumentem należności, kwotę zaległości z niego wynikającą (jeśli taka występuje),
- Okresową informację o stanie rozliczenia.

Informacje te podmiot otrzymuje w formie dokumentu XML (lub wizualizowanej tabelki) przesłanego pocztą elektroniczną na zadeklarowany przez kontrahenta adres e-mail (za pośrednictwem Podsystemu Wymiany Komunikatów) jako załącznik do wiadomości:

- INFP - informacja o rozliczeniu wpłaty - przesyłana po każdej wpłacie,
- INFR - informacja o zadłużeniu - przesyłana 10-tego każdego miesiąca.

Obecnie mechanizm obsługuje około 1600 podmiotów gospodarczych i jest ciągły wzrost zainteresowania podmiotów otrzymywaniem informacji o sposobie i stanie rozliczenia dokumentów należności poprzez INFOP. Liczba przesłanych komunikatów poprzez INFOP to 40 000. Korzystanie z Mechanizmu INFOP dla podmiotów gospodarczych jest bezpłatne.

Patrząc z perspektywy tych prawie 12 lat czas na świeży powiew ZEFIRA 2.

Zbudowanie elektronicznego środowiska polskiej administracji celnej dla potrzeb świadczenia elektronicznych usług publicznych związanych z poborem należności przez służbę celną, obrotem towarowym oraz zapewnieniem bezpieczeństwa handlu międzynarodowego jest głównym celem projektu „Program e-Cło".

Zakres projektu „Program e-Cło" obejmie zadania związane z wdrożeniem zintegrowanego środowiska elektronicznego Służby Celnej, które umożliwi podniesienie jakości i poziomu dojrzałości świadczonych usług publicznych drogą elektroniczną oraz udostępnienie nowych e-usług publicznych. Ta zintegrowana platforma elektronicznych usług bazować będzie na innowacyjnych technologiach informatycznych.

Zastosowanie obecnie funkcjonującego Systemu ZEFIR zautomatyzowało szereg ręcznie prowadzonych operacji administracyjnych (ale nie wszystkie), usprawniło pilnowanie terminów realizacji zobowiązań i należności, uporządkowało przepływ dokumentów uniemożliwiając ich zagubienie. System pilnuje kompletności dokumentów, ułatwia ale nie przyspiesza dostępu do danych aktualnych i historycznych (słaba wydajność wysłużonych serwerów i innego sprzętu), usprawnia przesyłanie, ale jeszcze nadal rejestrowanych niektórych dokumentów z kas do urzędów lub z urzędów celnych do izby. Technologia i sprzęt z okresu 2001-2002 stwarza duże ryzyko wystąpienia nagłej awarii systemu, zarówno w warstwie centralnej, jak i regionalnej i w konsekwencji konieczności uiszczenia karnych odsetek za nieterminowe odprowadzenie należności do budżetu krajowego lub budżetu UE. Oprócz systematyzacji procedur administracyjnych w warstwie centralnej i regionalnej, uproszczono operacje księgowe, bankowe i kasowe, ale nie wyeliminowano problemów z replikacją danych z serwerów lokalnych na poziom wyższy. Ujednolicono raporty, ale wbudowane w systemie dodatkowo obciążają system.

Stąd ZEFIR 2 przewidziany do realizacji jako projekt w ramach „Programu Elektroniczne Cło" finansowanego ze środków Unii Europejskiej przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz budżet państwa w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 „Dotacje na innowacje", ma zatem dużo do zrobienia.

Zgodnie z dokumentem „Studium Wykonalności dla Programu e-Cło", obszar poboru należności oraz rozrachunków z UE i budżetem ma być obsłużony poprzez realizację projektów ZEFIR 2 i OSOZ 2.

„ZEFIR 2" ma na celu wdrożenie funkcjonalności pełnej obsługi poboru należności i rozliczeń z przedsiębiorcami z tytułu dochodów budżetowych realizowanych przez administrację celną w technologii scentralizowanej. Projekt ZEFIR2 swoim zakresem prac obejmie również pełną automatykę sprawozdawczości i analityki budżetowej (obsługa deklaracji celnych, podatkowych i akcyzowych realizowana będzie w innych komponentach).

ZEFIR 2 musi współpracować z innymi komponentami Programu e-Cło.

„OSOZ 2" ma umożliwić obsługę gwarancji na obszarze UE i CEFTA dla systemów celnych i akcyzowych krajowych i wspólnotowych oraz współpracować z innymi komponentami Programu Elektroniczne Cło.

ZEFIR 2 oraz OSOZ 2 powinny być wdrożone do końca marca 2013 r., gdyż obecnie obowiązująca umowa z dnia 17.02.2009 r. na wsparcie i eksploatację Systemu ZEFIR wraz z podsystemami towarzyszącymi kończy się okresem gwarancji w tym terminie.

Zgodnie z założeniami, że systemy e-Cła powinny być dostępne dla użytkowników zewnętrznych w trybie „on-line", co oznacza, że poziom dostępności powinien być rozpatrywany w trybie 24/7/365, dostępność systemów biznesowych powinna wynosić nie mniej niż 99,75 %, co daje maksymalną roczną niedostępność wynoszącą 22 godziny, zatem ZEFIR 2 musi „wiać" mocno.

Teresa Brach
Krajowy Koordynator Systemu ZEFIR

Hurtownia Danych Ari@dna

W czerwcu bieżącego roku zakończony został projekt budowy Hurtowni Danych Ari@dna dla Służby Celnej w ramach realizacji projektu Transition Facility 2005 - Budowa potencjału analitycznego administracji celnej, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej. W wyniku jej powstania utworzony został system integrujący dane większości systemów celnych, takich jak:

- CELINA, ECS, NCTS, ISZTAR2, ZEFIR AKCYZA, SEED i BACHUS.

Potrzebę realizacji budowy hurtowni danych dla Służby Celnej dostrzeżono znacznie wcześniej. Pierwsze próby zbudowania hurtowni podejmowano już kilka lat temu (CELESTA, CESAR) i choć projekty budowy tych systemów nie zostały zakończone sukcesem, to stanowiły dobry grunt pod budowę dzisiejszej hurtowni danych Ari@dna.

Głównym celem powstania hurtowni było usprawnienie funkcjonowania Służby Celnej w zakresie wykonywania zadań statystycznych, analitycznych, a także kontrolnych, niezbędnych do wspomagania zarządzania ryzykiem oraz podejmowania strategicznych decyzji.

Założeniem systemu Ari@dna było zaspokojenie rosnących potrzeb informacyjnych jednostek administracji celnej oraz podmiotów zewnętrznych w zakresie wybranych danych z systemów informatycznych Służby Celnej, a także realizacja innych istotnych celów, takich jak:

- zintegrowanie danych transakcyjnych i stworzenie jednego, wiarygodnego źródła informacji na potrzeby raportowe, sprawozdawcze i analityczne Służby Celnej;
- zapewnienie wysokiej jakości danych, ich kompletności, aktualności, spójności i wiarygodności;
- skrócenie czasu dostępu do informacji;
- ujednolicenie i uspójnienie pojęć i definicji;
- dostarczenie narzędzi do prowadzenia zaawansowanych analiz oraz interpretacji uzyskanych wyników;
- zapewnienie możliwości poszerzenia Systemu o nowe źródła danych.

W chwili obecnej system Ari@dna znajduje się w fazie wdrożenia produkcyjnego. Trwają prace trenerów nad utrwaleniem wiedzy w zakresie obsługi i użytkowania systemu, a w dalszej kolejności planowane są szkolenia dla pozostałych użytkowników Ari@dny. Ze względu na ograniczoną ilość licencji nie wszyscy pracownicy i funkcjonariusze będą mogli zostać użytkownikami hurtowni. W przyszłości jednak planuje się zakup większej liczby licencji, aby jak najszersze grono osób mogło korzystać z zasobów bazodanowych Ari@dny.

Anna Pawlica
Izba Celna w Warszawie

Zespół administratorów Ariadny - Izba Celna w Warszawie Wydział CAAC
Od lewej: Wojciech Bułakowski, Marzena Wieteska, Rafał Małachowski, Paweł Zalewski (kierownik projektu), Paweł Bednarek, Adam Schienke, Łukasz Oleś, Anna Pawlica.

Informacja o systemie przemieszczania oraz nadzoru wyrobów akcyzowych EMCS PL

System emcs w Polsce od 1 stycznia 2011 r.

System Przemieszczania oraz Nadzoru Wyrobów Akcyzowych EMCS PL (Excise Movement and Control System) to tworzony, w ramach projektu prowadzonego przez Komisję Europejską, komputerowy system, który będzie wykorzystywany do przemieszczania wyrobów akcyzowych (wyrobów energetycznych, napojów alkoholowych, wyrobów tytoniowych) w procedurze zawieszenia poboru akcyzy (bez zapłaconego podatku akcyzowego). Używany będzie do przemieszczania wyrobów akcyzowych pomiędzy podmiotami znajdującymi się w różnych państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz w obrocie krajowym. System ten ma zastąpić stosowany obecnie w formie papierowej administracyjny dokument towarzyszący (ADT), dołączany do każdej przesyłki wyrobów akcyzowych w procedurze zawieszenia poboru akcyzy. Stosowanie Systemu EMCS do obsługi przemieszczeń dla polskich podmiotów będzie obowiązkowe od dnia 1 stycznia 2011 r.

Uczestnikami Systemu będą podmioty dokonujące przemieszczeń wyrobów akcyzowych w procedurze zawieszenia poboru akcyzy wewnątrz Unii Europejskiej, a zatem składy podatkowe, zarejestrowani wysyłający i zarejestrowani odbierający, podmioty zwolnione z obowiązku zapłaty akcyzy (m.in. instytucje Wspólnot Europejskich, organizacje międzynarodowe, przedstawicielstwa dyplomatyczne) oraz organy podatkowe.

FORMA PAPIEROWA (do 31 grudnia 2010 r.)
Przemieszczenia wyrobów akcyzowych do i z Polski będą odbywać się tak jak dotychczas na podstawie obecnego wzoru dokumentu ADT

Cykl 1 (od 1 stycznia 2011 r.)
- Wysyłanie, otrzymywanie i anulowanie elektronicznego ADT
- Wysyłanie i otrzymywanie raportu odbioru
- Dokonywanie zmiany miejsca przeznaczenia
- Przesyłanie raportu z kontroli (obsługiwane przez administrację)

CYKL 2 (od 1 stycznia 2012 r.)
- Odmowa przyjęcia wyrobów
- Wyjaśnienia na temat niedoborów bądź nadwyżek wyrobów
- Współpraca administracyjna
- Przerwanie przemieszczania (obsługiwane przez administrację)
- Żądanie przez każde państwo członkowskie archiwalnych informacji na temat dokumentów e-AD (obsługiwane przez administrację)
- Przesyłanie raportu ze zdarzenia (obsługiwane przez administrację)

Korzyści stosowania systemu emcs pl

emcs pl
SYSTEM PRZEMIESZCZANIA ORAZ NADZORU WYROBÓW AKCYZOWYCH

Przygotowania do Systemu EMCS rozpoczęły się w 2003 r. na podstawie decyzji 1152/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 czerwca 2003 r. Data wprowadzenia Systemu, a tym samym zastąpienia papierowych dokumentów towarzyszących przemieszczeniu na ich wersje elektroniczne, została ustalona w dyrektywie Rady 2008/118/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie ogólnych zasad dotyczących podatku akcyzowego, uchylająca dyrektywę 92/12/EWG, zobowiązującą kraje członkowskie Unii Europejskiej do budowy i korzystania z Systemu Przemieszczania i Nadzoru Wyrobów Akcyzowych (EMCS).

W dniu 14 października 2009 r. odbyło się w Brukseli spotkanie Komitetu Akcyzowego, w którym uczestniczyli przedstawiciele wszystkich państw członkowskich celem omówienia sposobu działania w przypadku niewdrożenia na czas Systemu Przemieszczania Wyrobów Akcyzowych EMCS, w którymś z państw członkowskich. Na skutek opóźnień w realizacji projektu zgłoszonych przez Polskę i Danię, Komitet Akcyzowy podjął decyzję, aby do dnia 31 grudnia 2010 r. przemieszczenia wyrobów akcyzowych w procedurze zawieszenia poboru akcyzy z i do państw członkowskich nie posiadających uruchomionego Systemu, mogły odbywać się tak jak obecnie, na podstawie dokumentu ADT w formie papierowej. Podstawę do takiego działania stanowi art. 46 dyrektywy 2008/118/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie ogólnych zasad dotyczących podatku akcyzowego, uchylającej dyrektywę 92/12/EWG.

Obligatoryjne stosowanie Systemu EMCS PL nastąpi z dniem 1 stycznia 2011 r. Do tego czasu sposób dokumentowania przemieszczeń wyrobów w procedurze zawieszenia poboru akcyzy będzie opierał się na obecnie obowiązujących zasadach.

W państwach Unii Europejskiej, które zbudują krajowe aplikacje Systemu EMCS, pierwsze przemieszczenia rozpoczną się już z dniem 1 kwietnia 2010 r.

Z uwagi na złożoność Systemu EMCS, jego wszystkie funkcje nie mogą zostać uruchomione jednocześnie. Dlatego

państwa członkowskie Unii Europejskiej uzgodniły, iż uruchomienie Systemu następować będzie w drodze uruchamiania kolejnych cykli.

Wdrożenie systemu EMCS w Polsce

Wdrożenie Systemu EMCS w Polsce także zostało podzielone na cykle. W Polsce rozwijany będzie najpierw cykl 1, umożliwiający elektroniczną obsługę przemieszczenia, a następnie cykl 2, który wprowadza inne użyteczne funkcje Systemu EMCS PL.

- uproszczenie przemieszczania wyrobów objętych procedurą zawieszenia poboru akcyzy dzięki zastosowaniu elektronicznego administracyjnego dokumentu towarzyszącego i rezygnacji ze stosowania dokumentów papierowych (w tym ręcznego wypełniania administracyjnego dokumentu towarzyszącego, jego archiwizowania itp.);
- możliwość szybszego zwolnienia zabezpieczenia akcyzowego dzięki niezwłocznemu potwierdzeniu zakończenia przemieszczania wyrobów;
- możliwość automatycznego sprawdzenia kontrahentów, do których wysyłane są wyroby przed dokonaniem wysyłki wyrobów (poprzez bazę SEED);
- bieżące monitorowanie przemieszczania wyrobów akcyzowych;
- możliwość natychmiastowego potwierdzania elektronicznego administracyjnego dokumentu towarzyszącego, umożliwiające otrzymanie wyrobów przez właściwego odbiorcę i minimalizujące ryzyko wprowadzenia nieprawidłowych danych;
- możliwość integracji procesów w Systemie EMCS PL z innymi systemami m. in. takimi jak ECS/AES (System Kontroli Eksportu/Automatyczny System Eksportu) oraz OSOZ (Ogólnopolski System Obsługi Zabezpieczeń).

Więcej informacji: www.mf.gov.pl (Służba celna/Informatyzacja/EMCS)

Michał Mika, Patryk Ciupka
Ministerstwo Finansów

Leonardo da Vinci (Vinci)
System ochrony praw własności intelektualnej

Wzmocnienie ochrony praw własności intelektualnej stanowi jeden z głównych obszarów działań Wspólnoty Europejskiej. Zgodnie z realizowaną przez Unię Europejską polityką w tym zakresie promowane są przede wszystkim nowoczesne rozwiązania systemowe, zarówno organizacyjno-legislacyjne jak i techniczne, których celem jest osiągnięcie wyższego poziomu egzekwowania prawa.

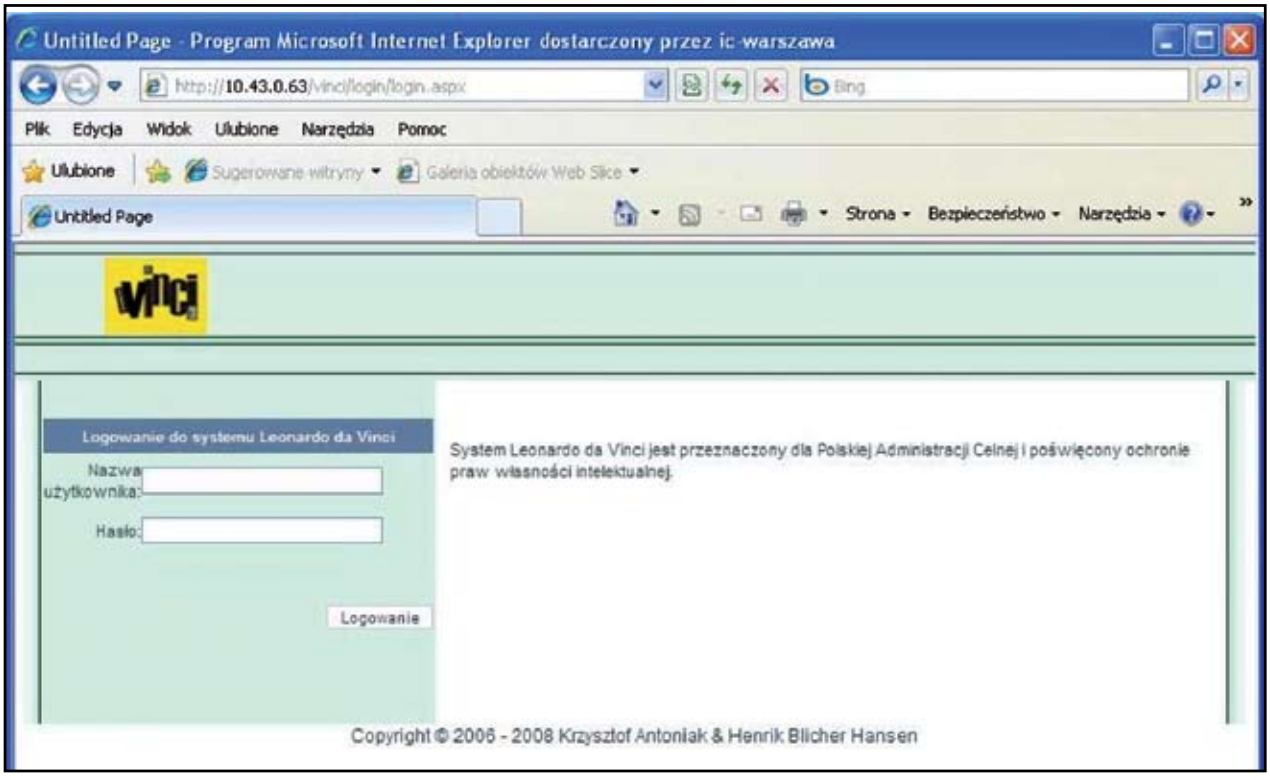
Logo systemu VINCI

Było to przyczynkiem do uruchomienia w 2006 roku projektu budowy systemu informatycznego ochrony praw własności intelektualnej, który zainicjowany został w ramach programu Transition Facility pn. „Wzmocnienie ochrony praw własności intelektualnej i przemysłowej". Prace nad budową systemu rozpoczęto w dniu 31 marca 2006r. Po upływie nieco ponad dwóch lat w dniu 10 kwietnia 2008r. nastąpiło uruchomienie produkcyjne systemu „Leonardo da Vinci" (VINCI), co oznaczało, iż został on wdrożony do użytkowania.

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż większość prac projektowych wykonana została przez polskich funkcjonariuszy celnych., w oparciu o ich praktyczne doświadczenia. Jedynie w początkowej fazie budowy systemu VINCI uczestniczył ekspert duńskiej administracji rządowej. Kolejne etapy projektowania i programowania systemu zostały zrealizowane przez Wydział Ochrony Praw Własności Intelektualnej Ministerstwa Finansów i Izbę Celną w Rzepinie, przy współudziale, wyłonionej spośród koordynatorów własności intelektualnej z Izb Celnych, grupy funkcjonariuszy celnych oraz przedstawicieli Izby Celnej w Warszawie, odpowiedzialnych za wnioski o ochronę.

Krótka charakterystyka systemu VINCI

System „VINCI" wspomaga działania funkcjonariuszy celnych w zakresie ochrony terytorium Wspólnoty przed napły-

Ekran systemu VINCI – strona startowa

wem towarów pirackich i podrabianych. Wychodząc naprzeciw potrzebom środowisk gospodarczych system wprowadza wiele ułatwień dla właścicieli praw własności intelektualnej.

Dzięki systemowi możliwe jest m.in. gromadzenie i przetwarzanie informacji przekazywanych przez producentów nt. towarów oryginalnych i podrabianych niezbędnych dla wykrywania przez organy celne towarów pirackich i podrabianych. System obejmujący swym zasięgiem wszystkie jednostki administracji celnej w kraju umożliwia szybką wymianę informacji na temat ujawnionych przez służby celne naruszeń praw własności intelektualnej oraz stanowi bazę danych o podmiotach praw własności intelektualnej, które uzyskały ochronę organów celnych. Jednocześnie system pozwala na przetwarzanie danych na potrzeby sprawozdawczości (m.in. do Komisji Europejskiej) oraz dostarcza informacji niezbędnych dla analizy ryzyka. Jest to pierwszy system informatyczny kompleksowo obsługujący tematykę ochrony własności intelektualnej w UE, zawierający nowatorskie rozwiązania informatyczne. System VINCI to jeden z najnowocześniejszych systemów informatycznych w Unii Europejskiej. Jest on wyposażony w unikalne na skalę europejską rozwiązanie umożliwiające umieszczanie w nim zdjęć oraz filmów video wspomagających rozpoznawanie naruszeń praw własności intelektualnej

System jest dostępny wyłącznie dla upoważnionych użytkowników – funkcjonariuszy Służby Celnej, który posiadają stosowny login i hasło za pośrednictwem Intranetu.

Na system składają się trzy główne moduły:

I. Moduł „WNIOSKI" – zawiera dane ze składanych przez właścicieli praw własności intelektualnych wspólnotowych i krajowych wniosków o ochronę celną. W module tym wykorzystywana jest możliwość umieszczania zdjęć oraz filmów video zawierających cechy charakterystyczne towarów oryginalnych, także pirackich bądź podrabianych.

II. Moduł „NARUSZENIA" – zawiera informacje o wszystkich dokonanych przez Służbę Celną zatrzymaniach towarów pirackich i podrabianych wraz z materiałem zdjęciowym bądź filmowym. Dane umieszczone w module „NARUSZENIA" pozwalają na łatwe zidentyfikowanie m.in. przedsiębiorców, którzy dokonywali obrotu towarami pirackimi i podrabianymi, metod ukrywania tego rodzaju towarów oraz badanie trendów w zakresie naruszeń praw własności intelektualnej w poszczególnych grupach towarowych.

III. Moduł „RAPORTY" – automatycznie generuje różnorodne zestawienia statystyczne, w tym kwartalne i roczne raporty z zatrzymań towarów pirackich i podrabianych, które są przekazywane do Unii Europejskiej oraz umożliwia prowadzenie prac z zakresu analizy ryzyka.

Kilka danych technicznych

System zbudowany w oparciu o platformę programistyczną Microsoft .NET. Dostęp i obsługa systemu odbywają się za pomocą przeglądarki internetowej. System oprócz zadań podstawowych jakimi są rejestracja i przetwarzanie składanych wniosków i rejestrowanych naruszeń praw wła-

sności zapewnia również elastyczny sposób rejestracji danych multimedialnych takich jak zdjęcia, krótkie filmy poglądowe, dokumenty i materiały stanowiące załączniki do prowadzonych spraw. Od momentu uruchomienia w systemie zarejestrowano: 6563 zdjęć, 3745 materiałów poglądowych. Serwer aplikacji rejestruje średnio 14000 odsłon miesięcznie. Baza danych systemu jest rozlokowana na macierzy dyskowej o łącznej pojemności 1,5TB. W celu zagwarantowania wysokiej dostępności do systemu zastosowano klaster bezpieczno-ściowy, umożliwiający pracę systemu w przypadku, kiedy jeden z serwerów systemu ulegnie uszkodzeniu. Na dzień dzisiejszy baza systemu zajmuje 16GB.

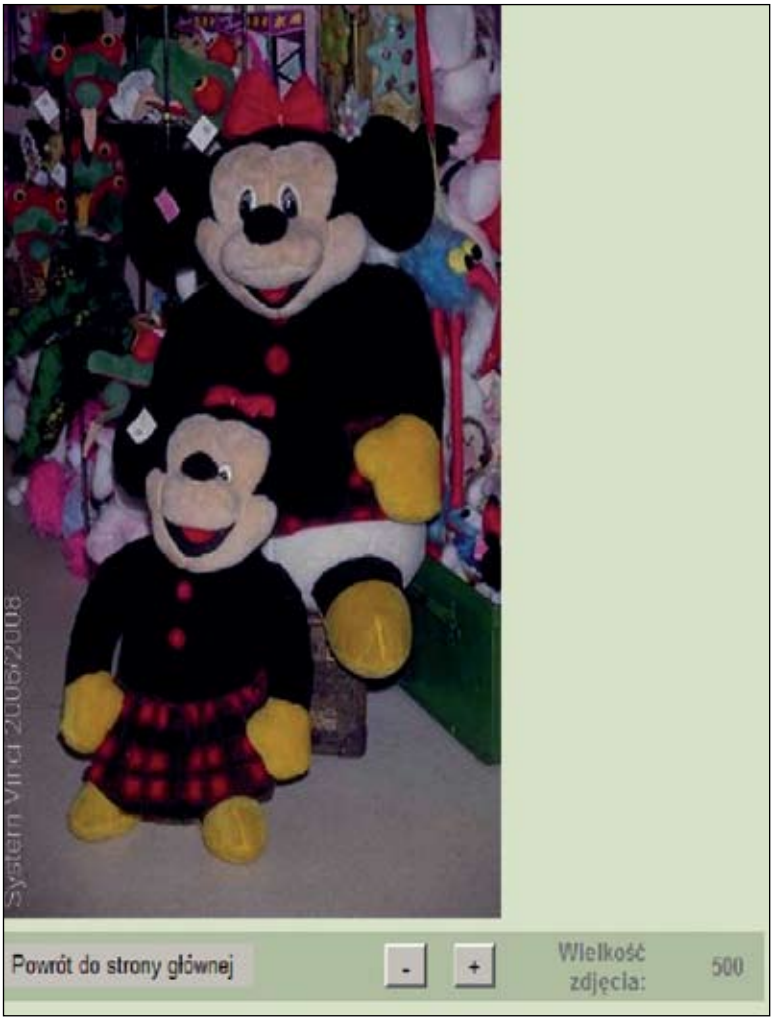
Statystyka systemu VINCI

Na dzień 7 stycznia 2010r. dane statystyczne dot. systemu przedstawiały się następująco:

- Zarejestrowane wnioski o ochronę celną – 1024
- Dokumenty załączone do wniosków – 3503
- Zarejestrowane naruszenia – 5774
- Zdjęcia naruszeń - 5078
- Zarejestrowani użytkownicy systemu – 1397
- Raporty przygotowane w formacie PDF i Excel – 3319
- Liczba odsłon (średnio w miesiącu) – 14121

Rozwój systemu VINCI

Aktualnie w końcowej fazie realizacji znajdują się prace nad budową linku zewnętrznego z systemu VINCI do bazy danych Urzędu Patentowego RP. Oznacza to, że już wkrótce użytkownicy systemu VINCI będą mogli bezpośrednio

Ekran systemu VINCI – zdjęcie zatrzymanych towarów, moduł „NARUSZENIA"

Ekran systemu VINCI - zdjęcie z ujawnienia towaru podrabianego, moduł „NARUSZENIA"

korzystać z gromadzonych przez Urząd Patentowy danych na temat rejestracji znaków towarowych, wzorów użytkowych i przemysłowych, patentów oraz oznaczeń pochodzenia i oznaczeń geograficznych

Przed twórcami systemu pojawiła się duża szansa, a jednocześnie wyzwanie polegające na przystąpieniu przedstawicieli polskiej Służby Celnej do prac w ramach grupy roboczej, której zadaniem jest budowa wspólnotowego systemu ochrony praw własności intelektualnej COPIS. Po zaprezentowaniu na forum Komisji UE zasad działania i przyjętych rozwiązań technicznych dla systemu VINCI zostaliśmy poproszeni o udzielenie wsparcia dla grupy projektowej systemu COPIS, co świadczy o wysokiej ocenie funkcjonalności systemu VINCI przyznanej przez ekspertów unijnych. Zakończenie prac w zakresie budowy systemu COPIS i jego integrację z systemem VINCI zaplanowano na 2012 rok.

Ponadto rozpoczęte zostały prace w zakresie budowy interfejsu dla systemu VINCI, który umożliwi informatyzację procedury składania wniosków o ochronę celną. Wychodząc naprzeciw potrzebom właścicieli praw własności intelektualnej przystąpiono do realizacji komponentu, który umożliwi składanie wniosków o ochronę celną z pośrednictwem Internetu (e-wniosek IPR).

Bożena Włoch
Kierownik Projektu VINCI
Wydział Ochrony Praw
Własności Intelektualnej PC

Ekran systemu VINCI – zdjęcia towarów oryginalnych i podrobionych z modułu „WNIOSKI"

System EBTI-PL

System EBTI-PL jest informatycznym systemem bazodanowym, który zapewnia kompleksową obsługę wniosków o wydanie wiążących informacji taryfowych, wydawanie wiążących informacji taryfowych oraz procedurę odwoławczą od wydanych decyzji WIT (strona główna Systemu EBTI-PL.

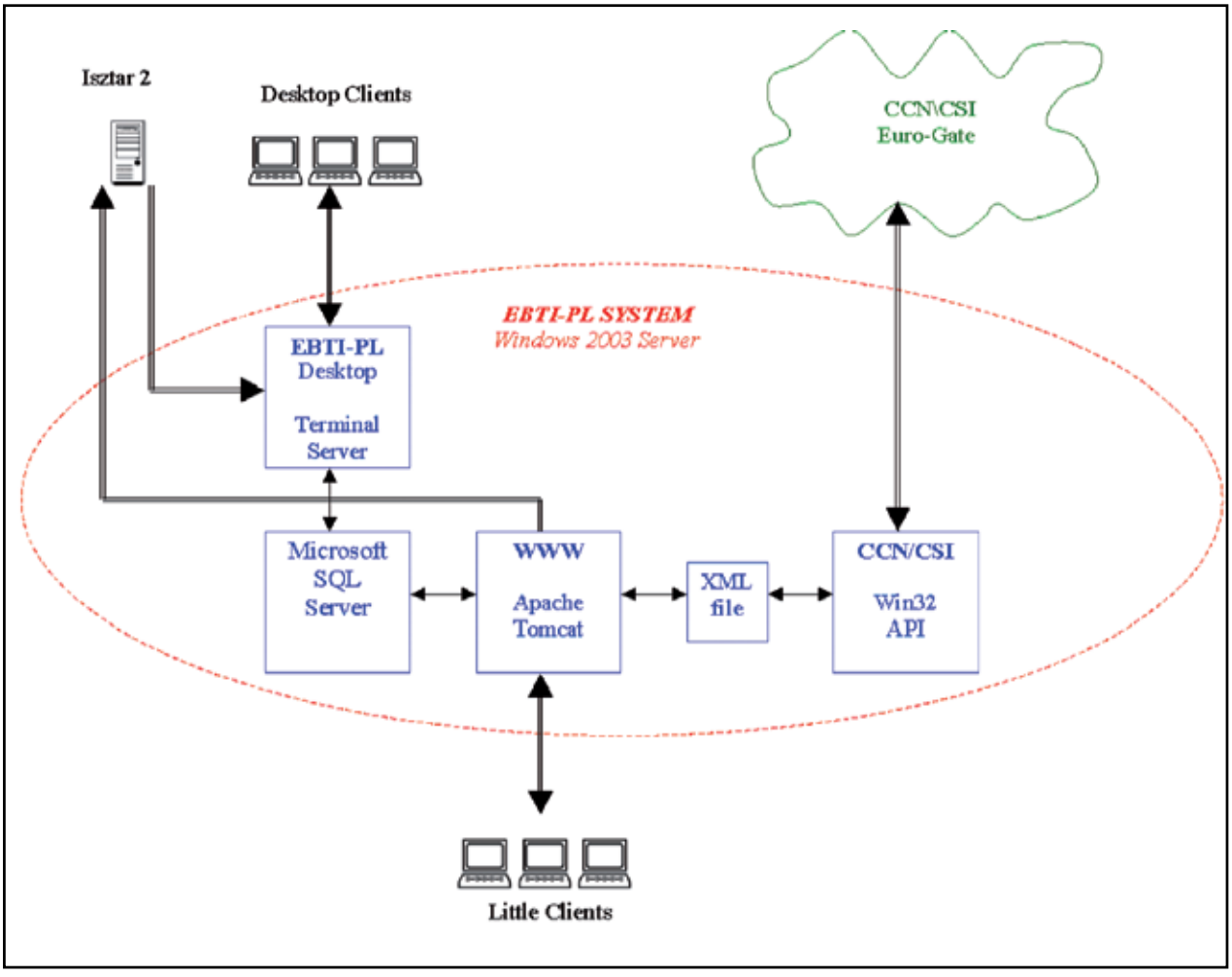
Niemniej istotnym zadaniem Systemu EBTI-PL jest wymagana prawem unijnym transmisja danych do centralnej bazy wspólnotowego systemu Europejskiej Wiążącej Informacji Taryfowej EBTI-3, zarządzanego i utrzymywanego przez Dyrekcję Generalną do spraw Podatków i Unii Celnej (DG-TAXUD) Komisji Europejskiej. Do bazy EBTI-3 w Brukseli przekazywane są wszystkie przyjęte wnioski i wydane decyzje WIT wraz ze zdjęciami towarów oraz innymi załącznikami (np. słowami kluczowymi) ułatwiającymi identyfikację klasyfikowanych towarów.

Wiążące informacje taryfowe są decyzjami rozstrzygającymi o klasyfikacji taryfowej towarów (ustalającymi właściwy kod Taryfy celnej dla określonego towaru) i zapewniającymi realizację podstawowych celów wydawania tego rodzaju dokumentów, którymi są m.in.:

- dostarczanie podmiotom stosownych gwarancji prawnych w zakresie klasyfikacji wyrobów,
- zapewnienie jednolitego i poprawnego stosowania nomenklatury towarowej na obszarze całej Unii Europejskiej,
- właściwe pobieranie ustanowionych opłat importowych oraz stosowanie innych środków polityki handlowej, które uzależnione są od klasyfikacji towarów.

Wiążące informacje taryfowe są ważne przez okres sześciu lat od daty ich wydania i odnoszą się do przewidywanych operacji importu lub eksportu przed zadeklarowaniem towarów do odpowiednich procedur celnych.

Od chwili akcesji Polski do Unii Europejskiej, w naszym kraju wiążące informacje taryfowe (WIT) są decyzjami wydawanymi centralnie przez Dyrektora Izby Celnej w Warszawie i mają zasięg nie tylko ogólnokrajowy lecz obowiązują na terenie całej Wspólnoty. Dla potrzeb wykonywania tych zadań, zarówno projekt, jak również wdrożenie oraz bieżące prowadzenie i utrzymywanie Systemu EBTI-PL, realizowane jest wspólnie przez informatyków z Izby Celnej w Rzepinie,

Architektura techniczno-logiczna systemu EBTI-PL

w ścisłej współpracy z Izbą Celną w Warszawie i Departamentem Polityki Celnej Ministerstwa Finansów. Wersja produkcyjna Systemu została w pełni uruchomiona w administracji celnej w dniu 22 maja 2004 r. System EBTI-PL oparty jest na architekturze terminalowej. Serwery umiejscowione są w Izbie Celnej w Rzepinie, z którymi kontaktują się stacje klienta w Izbie Celnej w Warszawie – Wydział Wiążących Informacji WIT i WIP (I instancja) oraz w Ministerstwie Finansów - Wydział Środków Taryfowych w Departamencie Polityki Celnej (II instancja). Z kolei dane do centralnej bazy w Brukseli przekazywane są w trybie „system-to-system", dzięki interaktywnej współpracy z systemem EBTI-3 z wykorzystaniem bramki CCN/CSI (tzw. „eurobramki"). Na bieżąco System EBTI-PL współpracuje także z krajowym Systemem Zintegrowanej Taryfy Celnej – ISZTAR2. Wymiana danych w obrębie obydwu systemów odbywa się w trybie „on-line", za pośrednictwem odpowiednich interfejsów komunikacyjnych. Współpraca z systemem ISZTAR2 gwarantuje identyfikację nomenklatury i sprawdzenie poprawności kodów w wydawanych decyzjach, a także umożliwia zasilanie systemu ISZTAR2 wydanymi ważnymi WIT-ami. Możliwość zamieszczania polskich decyzji WIT w ogólnodostępnym systemie ISZTAR2 to bez wątpienia jedna z istotnych korzyści posiadania własnego narodowego systemu zarządzania wiążącymi informacjami taryfowymi. Biorąc dodatkowo pod uwagę dużą liczbę przyjętych w Polsce wniosków i wydawanych decyzji WIT (od 1 maja 2004 r. w bazie EBTI-PL zarejestrowanych zostało prawie 8000 wniosków oraz 6400 WIT-ów), własny system zabezpiecza pracę całego zespołu, pozwalając jednocześnie na uniknięcie raczej mozolnej pracy w trybie „light-client" na żywo w systemie EBTI-3, po której w naszej administracji pozostałaby jedynie dokumentacja w formie papierowej. Ponadto w przypadku ewentualnej awarii „eurobramki", brak połączenia z Brukselą nie powoduje żadnych przestojów (wnioski i WIT-y mogą być rejestrowane w sposób ciągły) w pracy zespołu, co byłoby niemożliwe w przypadku korzystania z przeglądarki Komisji Europejskiej opartej o „light-clienta".

W chwili obecnej System EBTI-PL składa się z następujących, podstawowych modułów funkcjonalnych:

- modułu rejestracji wniosków (obsługa kancelaryjna),

- modułu obsługi wniosków,
- modułu obsługi WIT-ów,
- modułu obsługi odwołań, oraz
- modułu obsługi skarg do sądu administracyjnego.

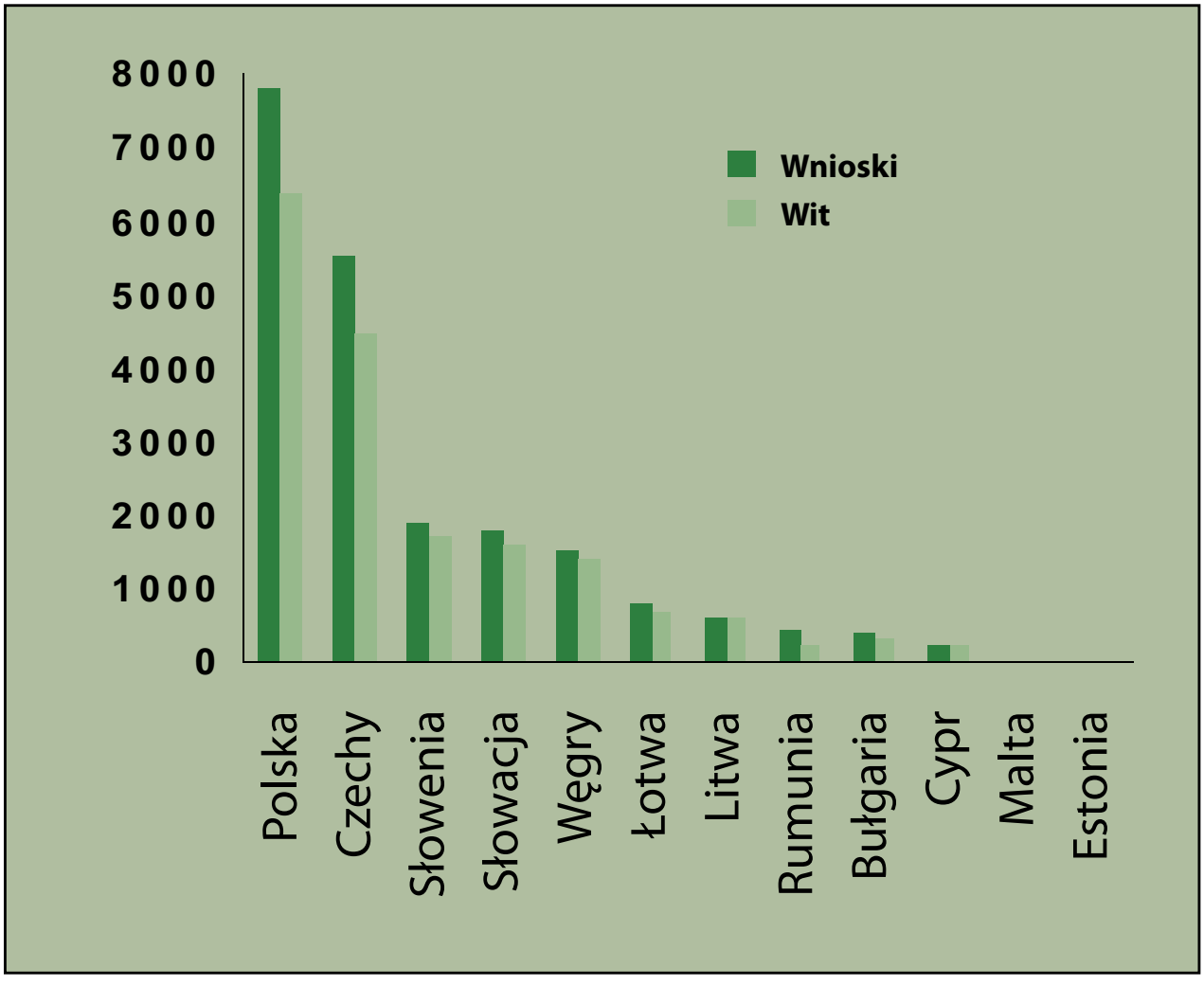
Przy zachowaniu dwuinstancyjności i posiadanych w tym zakresie odpowiednich uprawnień użytkowników, wymienione powyżej moduły zapewniają pełną edycję oraz wydruki poszczególnych dokumentów.

System został napisany w postaci czterech odrębnych modułów:

- Aplikacji desktopowej zainstalowanej na serwerze terminali uruchomianej w komórkach zajmujących się procesem rejestracji wniosków i wydawaniem WIT-ów (IC Warszawa - I instancja) oraz w Ministerstwie Finansów (procedury odwoławcze - II instancja).
- Programu komunikacyjnego z „eurobramką", napisanego w oparciu o zbiór bibliotek i interfejsów programistycznych API (application programming interface) otrzymanych z DG-TAXUD, zapewniającego proces wysyłania danych (w tym zdjęć) w postaci dokumentów xml-wych do bazy EBTI-3 Komisji Europejskiej oraz odbioru komunikatów z systemu EBTI-3.
- Programu komunikacyjnego (wymieniającego dane z Systemem Zintegrowanej Taryfy Celnej – ISZTAR2).
- Strony WWW („light-client"), której zadaniem jest prezentowanie wydanych WIT-ów przez Polską Administrację Celną w ramach sieci wewnętrznej (http://10.43.0.30).

Część logiki biznesowej została przerzucona na serwer Apache-Tomcat zajmujący się między innymi procesem generowania dokumentów xml-wych, procesem przekształcenia komunikatów otrzymanych z Komisji Europejskiej do postaci zrozumiałej przez osoby obsługujące proces wysyłania/odbierania danych, czy też walidacją dokumentów xml-wych wysyłanych do bazy EBTI-3 Komisji Europejskiej.

Ze względu na potrzebę określenia zasad utrzymywania i rozwoju systemu informatycznego EBTI-PL oraz wyznaczenia obszarów odpowiedzialności, w 2005 roku decyzją Ministra Finansów utworzony został Zespół Utrzymania i Rozwoju Systemu EBTI-PL. Do najważniejszych zadań Zespołu, rekrutującego się z pracowników i funkcjonariuszy Ministerstwa Finansów,

Izby Celnej w Rzepinie oraz Izby Celnej w Warszawie, należy:

- nadzór nad przestrzeganiem procedur obiegu i obsługi dokumentów,
- zarządzanie uprawnieniami w Systemie EBTI-PL,
- zarządzanie przetwarzaniem wniosków i wydawaniem decyzji WIT,
- utrzymywanie zgodności przetwarzanych informacji z prawem wspólnotowym,
- zarządzanie i aktualizacja zasobów programowych Systemu EBTI-PL,
- zapewnienie bezpieczeństwa dostępu do zasobów Systemu EBTI-PL,
- obsługa stanów awaryjnych i wad programu.

Obecnie kluczowym zadaniem Zespołu jest podjęcie prac, polegających w głównej mierze na przystosowaniu Systemu EBTI-PL do nowej sytuacji prawnej, wynikającej z przepisów Zmodernizowanego Wspólnotowego Kodeksu Celnego oraz nowych przepisów wykonawczych. Zmianom ulegają m.in. formularze wniosku i decyzji WIT, pojawiły się nowe definicje prawne „wnioskodawcy" i „posiadacza" decyzji WIT, skrócony zostaje okres ważności wiążących informacji taryfowych z sześciu do trzech lat, lecz największym wyzwaniem będzie zapewnienie możliwości składania wniosków w formie elektronicznej (e-wnioski), a także wydawanie elektronicznych decyzji WIT (e-decyzje). Podejmowane w tym zakresie działania Komisji Europejskiej zmierzają w kierunku całkowitego wyeliminowania obiegu dokumentów papierowych. Zmiana przepisów prawnych pociągnie za sobą zmianę niektórych funkcjonalności w systemie EBTI-3, a to z kolei wywoła zmiany w systemach narodowych Państw Członkowskich, w tym w Systemie EBTI-PL. W konsekwencji powinien zostać uruchomiony nowy projekt dla kolejnej wersji Systemu EBTI-PL, który pracowałby z otwartym Internetem, zapewniając otwarcie na klienta indywidualnego. Nadal konieczna będzie jednak autoryzacja wniosku, np. za pomocą podpisu elektronicznego bądź innych środków autoryzacji. Wszystko to wymagało będzie wprowadzenia zupełnie nowych funkcjonalności w Systemie EBTI-PL oraz ewentualnej zmiany architektury obecnego oprogramowania na nowe, w zakresie przystosowania programu do wprowadzenia elektronicznego trybu wydawania wiążących informacji taryfowych, tj. wprowadzenia e-wniosków i e-decyzji, jak również prowadzenia korespondencji z podmiotem w formie elektronicznej.

Na koniec nieco statystyki, odnoszącej się do ilości zarejestrowanych w bazie EBTI-3 wniosków oraz wydanych WIT-ów przez nowoprzyjęte kraje Unii Europejskiej od 1 maja 2004 r. do 31 grudnia 2009 r. Polska zdecydowanie przoduje w tej statystyce, rejestrując do dnia końca 2009 roku ok. 7880 wniosków, z których wydanych zostało blisko 6400 decyzji WIT.

Opracowali:
Wojciech KUCHARSKI (Izba Celna w Warszawie)
Robert DUZINKIEWICZ (Izba Celna w Rzepinie)

Zarządzanie Majątkiem Resortu – „MACHINA"

Podejmując się budowy systemu informatycznego w zakresie inwentaryzacji majątku w 2004 roku nikt nie przypuszczał, iż przerodzi się to w zadanie projektowe przypisane powszechnie do struktur organizacyjnych Resortu Finansów i wpisze się na trwałe w proces modernizacji Służby Celnej.

Początkowo skromny pomysł informatyków z Rzepina w zakresie zautomatyzowania monitoringu przemieszczania sprzętu komputerowego i utrzymania standardów oprogramowania poszczególnych stanowisk (stąd nazwa Machina) został rozszerzony na zagadnienia zarządcze w relacji wielu dziedzin szeroko rozumianych zasobów będących w dyspozycji resortu.

Za istotny cel wdrożenia tej natury narzędzia przyjęto wsparcie procesów zarządczych poprzez możliwość pozyskania rzeczywistej informacji o statucie obiektów, stanie infrastruktury oraz kosztów jej utrzymania, dynamicznej analizy potrzeb czy dyspozycji zasobami technicznymi, innymi słowy System Machina jest narzędziem wspomagającym zarządzanie majątkiem Resortu Finansów.

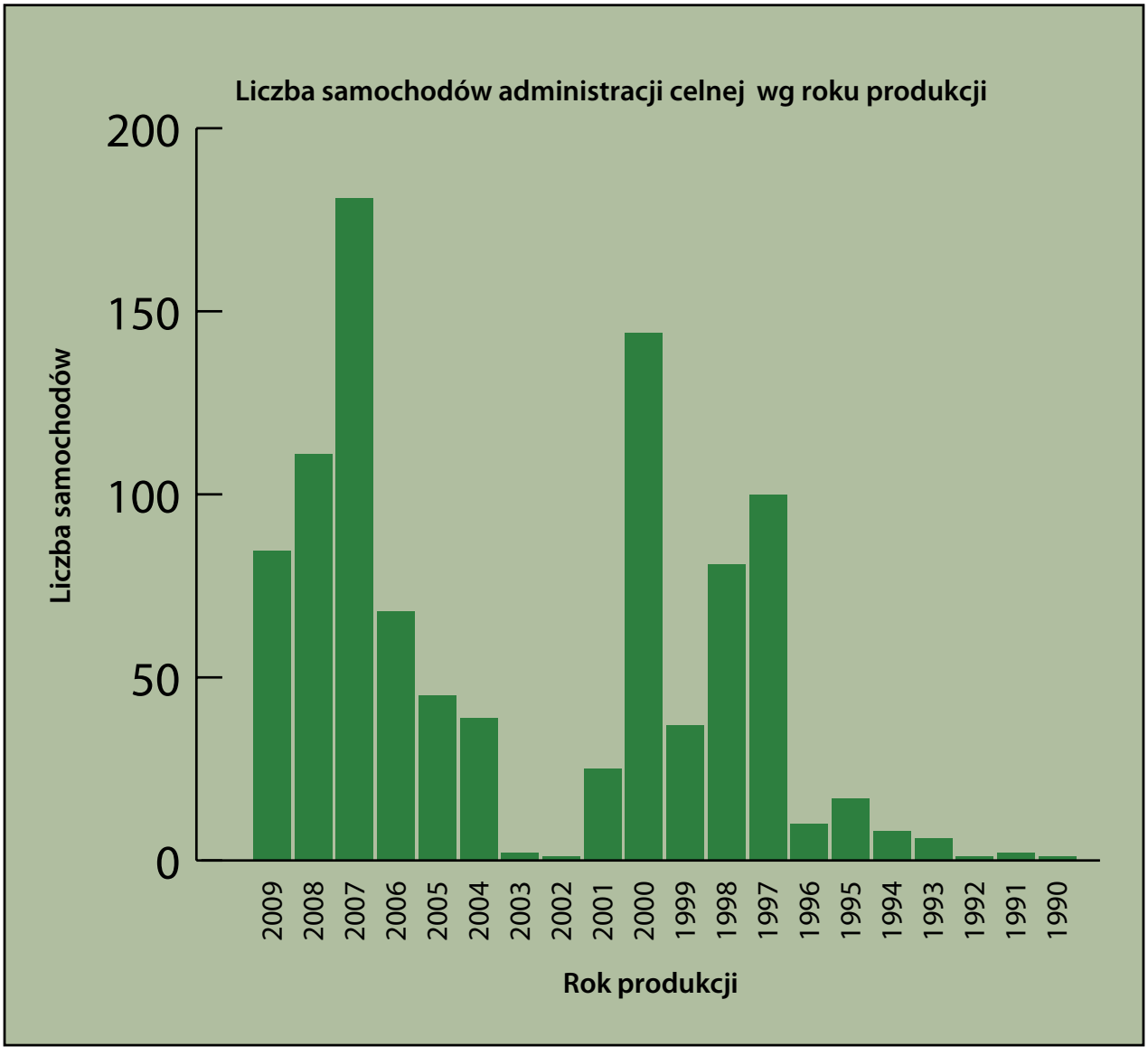
Charakterystykę gromadzonej w systemie informacji najlepiej przedstawić poprzez opis podstawowych jego elementów:

- Ewidencja stanu wyposażenia w środki techniczne administracji celnej, w ramach której uregulowano zasady elektronicznego wnioskowania i zbiorczej analizy potrzeb jednostek resortu w tym zakresie. Pozyskana informacja jest podstawą podziału środków finansowych i realizacji planowanej strategii doposażenia i wymaganego odnowienia zasobów.
- Moduł alokacji sprzętu umożliwia podejmowanie decyzji w zakresie przemieszczania sprzętu pomiędzy jednostkami w kraju, pozwala na optymalne jego wykorzystanie oraz doraźne zabezpieczenie obsługi krytycznych dla realizacji zadań służby potrzeb, związanych z pilnym pozyskaniem urządzeń.

- Podstawowy dla systemu, unikalny w skali administracji rządowej moduł „Nieruchomości", specyfikuje nieruchomości całego resortu - grunty i budynki, własne i najmowane. Zastosowano tu nowatorskie metody oceny stanu technicznego obiektów opartych o spójne zasady badania, które zostały opracowane przez członków zespołu. Jest to aktualnie podstawowe i kluczowe narzędzie zarządzania nieruchomościami w skali kraju, wykorzystywane przez Departament Finansów Resortu dla analizy i opracowania corocznego raportu z zakresu stanu nieruchomości Ministrowi Finansów. Moduł wielokrotnie prezentowany, uzyskał rekomendację jako wzorcowe rozwiązanie dla wsparcia zarządzania majątkiem przez inne urzędy centralne.
- Baza danych dotycząca wydanych pieczęci i plombownic, umożliwia szybkie zlokalizowanie przedmiotowego sprzętu oraz odtworzenie historii użycia.
- oduł kontroli wykorzystania sprzętu umożliwia bieżące monitorowanie wykorzystania i skuteczności użycia urządzeń RTG o znacznej wartości.
- Moduł pojazdów służbowych zawiera m.in. podstawowe informacje o przydziale i parametrach technicznych pojazdów umożliwia analizę stanu technicznego, przebiegu, parametrów istotnych dla podjęcia decyzji o wymianie taboru.
- Moduł „Systemy specjalne" umożliwia szczegółowe opisanie i zaewidencjonowanie systemów bezpieczeństwa na obiektach użytkowanych przez służbę celną. Nowy moduł funkcjonalnie powiązany jest z eksploatowanym modułem „nieruchomości".

System gromadzi również informacje o zasobach sprzętu laboratoryjnego, trwałego sprzętu biurowego a w ramach IC w Rzepinie eksploatowany jest moduł „komputery i oprogramowanie".

Istotą każdego systemu informatycznego są jego właściwości analityczne, z tej też przyczyny system wyposażony został w nowoczesne narzędzie do raportowania poprzez witrynę sieci www. Możliwość parametryzowania raportów oraz przeniesienia ich do różnych formatów, powszechnie stosowanych w pracy biurowej, doskonale spełnia oczekiwania użytkownika.

Wdrożony Decyzją Nr 27/SC Ministra Finansów z dnia 7 listopada 2006 roku System Zarządzania Majątkiem Resortu „Machina" eksploatowany jest dzisiaj w jednostkach Administracji Celnej, Administracji Skarbowej, Urzędach Kontroli Skarbowej oraz w Ministerstwie Finansów (łącznie 48 jednostek). Sukcesywnie rozbudowywany od momentu wdrożenia o kolejne moduły wskazane potrzebami użytkowników, nadal podlega modyfikacjom a określony na dziś jego rozwój zakłada m.in. uzupełnienie eksploatowanych modułów tematycznych o dodatkowe informacje np. w zakresie charakterystyki energetycznej obiektów, budowę modułu „Ewidencja sprzętu biurowego" dla IS i UKS oraz rozbudowę narzędzi analizy i raportowania.

Podsumowując, w ujęciu ostatnich lat i podjętej ustawowo inicjatywy modernizacji Służby Celnej system ma istotne znaczenie dla optymalizacji podejmowanych w tym zakresie działań. Istotną wartością wdrożenia jest standaryzacja we wszystkich jednostkach resortu planowania realizacji zakupów inwestycyjnych dzięki czemu możliwe jest również optymalne i racjonale zarządzanie budżetem ze wskazaniem priorytetów w obszarach objętych systemem. Uproszczenie procesów analizy w oparciu o raporty i sprawozdania w zakresie majątku wymagane przez kierownictwo oraz zachowanie pełnej historii przemieszczania, wykorzystania i dyspozycji majątkiem wspiera również procesy podejmowania decyzji.

Dzisiaj z pewnością możemy powiedzieć, że kilkuletnia współpraca członków zespołu ekspertów z Ministerstwa Finansów i izb celnych pod kierownictwem Pana Marka Fellmanna oraz autorów systemu odpowiedzialnych w części technicznej implementacji oczekiwań użytkowych, pracowników Wydziału Informatyki tutejszej izby w osobach Krzysztofa Antoniaka i Władysława Turka, uwieńczona została pełnym sukcesem wdrożenia produktu co zasługuje na wyróżnienie w ramach działań podejmowanych na rzecz informatyzacji Resortu.

Robert Jędrzejko
Naczelnik Wydziału Informatyki
Izby Celnej w Rzepinie

Krajowy System AEO

W dniu 1 stycznia 2008r. weszły w życie przepisy umożliwiające funkcjonowanie instytucji upoważnionego przedsiębiorcy (AEO). Przedsiębiorcy zainteresowani uzyskaniem statusu AEO mogli zacząć składać do organów celnych wnioski o wydanie świadectwa AEO, aby po jego uzyskaniu korzystać z ułatwień odnoszących się do kontroli celnej dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony i/lub z uproszczeń przewidzianych w ramach przepisów celnych.

Celem AEO jest wsparcie inicjatywy zwiększenia bezpieczeństwa i ochrony obywateli i obszaru Unii Europejskiej m. in. poprzez ustanowienie standardów dla bezpiecznego łańcucha dostaw i określenie kryteriów jakie winien spełniać przedsiębiorca będący ogniwem takiego łańcucha, zapewniając mu jednocześnie związane z tym ułatwienia i uproszczenia. Status upoważnionego przedsiębiorcy AEO nadany przez administrację celną jednego państwa UE jest ważny na terenie całej Wspólnoty.

W związku z powyższym kraje członkowskie postanowiły zbudować wspólnotowy system AEO, mający na celu:

- wspomaganie obsługi procedury wydawania świadectw,
- gromadzenie wniosków i świadectw AEO oraz informacji o ich ewentualnym cofnięciu, zmianie lub zawieszeniu.

Ze względu na ograniczone możliwości wydajnościowe systemu ustalono że system będzie dostępny jedynie do celów wprowadzania informacji o wnioskach oraz wydawania certyfikatów AEO. W związku z powyższym w celu umożliwienia szerszego dostępu do danych przewidziano możliwość utworzenia w krajach członkowskich kopii bazy AEO.

W celu wytworzenia Krajowej Systemu AEO w 2007 roku powołano projekt o nazwie Wspólnotowy System AEO ds. Upoważnionych Przedsiębiorców. Celem projektu było wytworzenie narzędzi informatycznych umożliwiających utrzymanie, aktualizację i dostęp do kopii bazy centralnego systemu AEO oraz wdrożenie centralnego systemu AEO w administracji celnej.

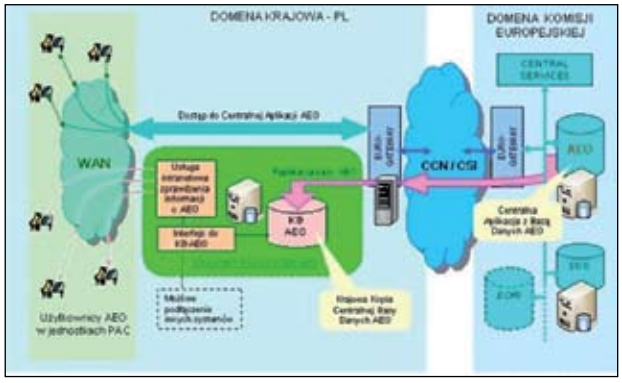
Zadanie wytworzenia krajowego systemu AEO otrzymał Zespół z Izby Celnej we Wrocławiu czyli koledzy Maciej Popławski i Tomasz Malinowski, Zespołem kierował Grzegorz Mączyński, który następnie w 2008 roku na stanowisku Kierownika Projektu zastąpił koleżankę Agatę Grajdę z Departamentu Polityki Celnej.

Krajowy System AEO składa się z następujących modułów :

- KBAEO – Krajową Kopię Centralnej Bazy AEO – aplikację realizującą:

- Usługi utrzymujące krajową kopię Aplikacji Centralnej AEO.
- Usługi aktualizujące kopię bazy poprzez bramkę CCN-CSI.
- Usługi umożliwiające weryfikację danych świadectwa, oraz podmiotu będącego jego właścicielem.
- KPAEO – Krajowy Podsystem AEO - ogólnie dostępną w sieci Intranetowej Ministerstwa Finansów witrynę typu WEB do weryfikacji statusu i posiadacza Świadectwa AEO.

Uproszczoną architekturę Krajowego Systemu AEO przedstawiono poniżej.

Najważniejszy modu tj. KBAEO – Krajowa Kopia Centralnej Bazy AEO ulega codziennej aktualizacji i wystawia usługi WEB Service umożliwiające weryfikację danych świadectwa przez funkcjonariuszy celnych dokonujących kontroli oraz systemy zewnętrzne. Baza zwiera wnioski o wydanie świadectwa AEO oraz wydane świadectwa AEO w każdym z krajów członkowskich. Dla komórek kontrolnych i zarządzania ryzkiem opracowano i udostępniono w sieci przeglądarkę bazy umożliwiającą tworzenie raportów i zestawień, oraz przeglądanie wniosków i świadectw.

Weryfikację świdectwa AEO funkcjonariusz może przeprowadzić na stronie Krajowego Podsystemu AEO dostępnym bez logowania z każdego stanowiska podłączonego do sieci WAN pod adresem http://10.48.0.7 lub http://aeo.wro.mofnet.gov.pl/ .

Krajowy System AEO jest utzrymywany na platformie sprzętowej Izby Celnej we Wrocławiu.

Projekt dostarczył jego uczestnikom dużej wiedzy nie tylko związanej z możliwością podnoszenia swoich kwalifikacji informatycznych, ale umozliwił także zebrannie zupełnie nowych doświadczeń poprzez uczestnictwo w spotkaniach ECG - Grupy Roboczej ds. Cła Elektronicznego organizowanych w siedzibie Komisji Europejskiej w Brukseli w kontekście projektu AEO i EORI.

Zakończenie Projektu AEO przewidziane jest na początku bieżącego roku. W ramach prowadzonego w Ministerstwie Finansów Programu e-Cło przewidziane jest powołanie projektu o nazwie SZPROT mającego na celu na celu utworzenie systemu będącego jednym i kompletnym źródłem informacji o podmiotach łączącego w sobie obecną funkcjonalność wielu rozproszonych baz i systemów np. takich jak AEO, EORI, PDR-y (CELINA, NCTS), KBK itp.

Aleksandra Pokora, Grzegorz Mączyński
Izba Celna we Wrocławiu

Część Zespołu Projektowego AEO – od lewej Tomek Malinowski, Maciek Popławski i Grzegorz Mączyński

Centralna Kartoteka Celna CKC

System powstał w ramach prowadzonego w latach 2004-2007 ogólnopolskiego projektu CEN-POLSKA. W wyniku projektu powstały dwa uzupełniające się i współpracujące ze sobą systemy tj. CeRo – Centralny Rejestr Operacyjny opracowany przez kolegów z Izby Celnej w Poznaniu, oraz system CKC - Centralna Kartoteka Celna opracowany i wykonany w Izbie Celnej we Wrocławiu. System CeRo został podstawową przenośną platformą informacyjną skierowaną do użytkowania w terenie przez grupy mobilne, zaś system CKC stał się podstawowym „biurkowym" systemem administracji celnej do rejestracji, obiegu i gromadzenia informacji o nieprawidłowościach stwierdzonych podczas sprawowania kontroli przez funkcjonariuszy celnych, oraz ich podstawowej analizy i prowadzenia statystyki. System CKC zasila automatycznie system CeRo w wybrane określonymi kryteriami zarejestrowane w nim zdarzenia. Na podobnej zasadzie odbywa się współpraca z innym ogólnopolskim systemem tj. Ewidencją Spraw Karnych Skarbowych – ESKS. Oficjalnie Decyzją nr 51/SC z dnia 7 listopada 2007r. w sprawie jednolitego obiegu informacji mających znacznie dla kontroli wykonywanych przez Służbę Celną system został wyznaczony do prowadzenia jednolitego obiegu informacji zastępując w tej roli wcześniej użytkowany system IntraKC.

Geneza systemu sięga 1999 roku, kiedy to w ówczesnym Dziale Operacyjnym Urzędu Celnego we Wrocławiu podjęto próbę budowy tego typu systemu, niestety ze względu na braki kadrowe i środki nie udało się zbudować użytkowej wersji systemu. Jednak pozostała idea, którą w 2004 roku wspólnie w zgodzie i wzajemnej współpracy z kolegami z Poznania udało się urzeczywistnić.

System został stworzony przez Zespół Realizacyjny Izby Celnej we Wrocławiu którym osobiście kierowałem, przy bardzo aktywnej współpracy przedstawicieli komórek zarządzania ryzykiem Izb celnych oraz Departamentu Kontroli Celno-Akcyzowej i Kontroli Gier Ministerstwa Finansów. Autorem aplikacji jest kolega Maciej Popławski obecnie pełniący służbę w Wydziale Utrzymania, Administrowania i Rozwoju Systemu HERMES2, oraz ALINA, CKC i AEO w Izbie Celnej we Wrocławiu.

W systemie w formie elektronicznej odwzorowano dokładnie obieg formularza AIKC czyli Arkusza Informacji dla Kontroli Celnej, wraz z jego załącznikami. Zaczynając od jego rejestracji na poziomie funkcjonariusza wykrywającego i rejestrującego nieprawidłowość, po jego zwierzchnika zatwierdzającego arkusz i przesyłającego go do dalszej obróbki w komórkach zarządzania ryzykiem aż po użytkownika zarządzającego informacją strategiczną w Wydziale Zarządzania Ryzykiem w Ministerstwie Finansów. Wyznaczono w nim trzy poziomy obiegu oraz dziesięć ról użytkowników o różnych zadaniach i zakresach uprawnień. Arkusze gromadzone są zgodnie z określonymi kryteriami i podziałem na obszary i podobszary ryzyka dostarczając szeroki zakres informacji o charakterze analitycznym i statystycznym. Użytkownicy w zależności od kompetencji uprawnień regulowanych w systemie mają dostęp do wydzielonych grup informacji. Dostęp do systemu odbywa się za pomocą dowolnej przeglądarki internetowej i możliwy jest z dowolnego stanowiska podłączonego do sieci WAN Ministerstwa Finansów. Użyte w systemie nowoczesne technologie i rozwiązania licencyjne stawiają bardzo niskie wymagania stanowiskowe, a podłączanie nowych użytkowników nie wymaga żadnych dodatkowych nakładów. System dostarcza szerokie możliwości wyszukiwania, analizowania, raportowania i eksportowania danych. Jednak należy tu wyraźnie podkreślić że nie jest to system analityczny, jego głównym zadaniem jest gromadzenie informacji o nieprawidłowościach. Być może w przyszłości uda się nam stworzyć system analityczny z prawdziwego zdarzenia, a wtedy dane gromadzone latami w systemie CKC mogą stać się bezcennym źródłem informacji.

W ciągu dwóch lat działania do centralnej bazy danych umiejscowionej w Izbie Celnej we Wrocławiu wprowadzono blisko 100 000 dokumentów AIKC, oraz zarejestrowano 7 596 użytkowników co jak na system produkcyjny w naszej administracji jest ilością rekordową.

W chwili obecnej prowadzone są końcowe prace nad nad drugą wersją systemu CKC2, która zastąpi poprzednią wersję. Założenia do nowej wersji systemu opracował zespół kolegów z komórek zarządzania ryzykiem i Departamentu Kontroli Celno-Akcyzowej i Kontroli Gier Ministerstwa Finansów, oczywiście autorem aplikacji jest dalej kolega Maciej Popławski, którego ambicją jest stosowanie jak najnowszych rozwiązań i narzędzi programistycznych oraz bazodanowych.

Aleksandra Pokora, Grzegorz Mączyński
Izba Celna we Wrocławiu

Autor aplikacji CKC Maciek Popławski i były Kierownik Zespołu Grzegorz Mączyński Naczelnik Wydziału IHEW przy szafie z serwerami CKC

System Analizy Zgłoszeń Celnych ALINA

Jest to chyba w tej chwili najbardziej po systemach operacyjnych rozpowszechniony i używany w administracji celnej system. Praktycznie jest on używany przez wszystkie jednostki organizacyjne, oraz komórki kontrolne i zarządzania ryzykiem izb celnych oraz Ministerstwa Finansów, a od kilku lat także przez wszystkie urzędy kontroli skarbowej resortu finansów. Jest to w tej chwili system, który posiada największy zasób informacyjny danych administracji celnej. Baza danych ALINY zlokalizowana w Izbie Celnej we Wrocławiu zawiera ponad 45 000 000 dokumentów i zajmuje 115 GB danych. Zarejestrowano obecnie 2 200 czynnych kont użytkowników. Baza danych systemu zawiera następujące dane:

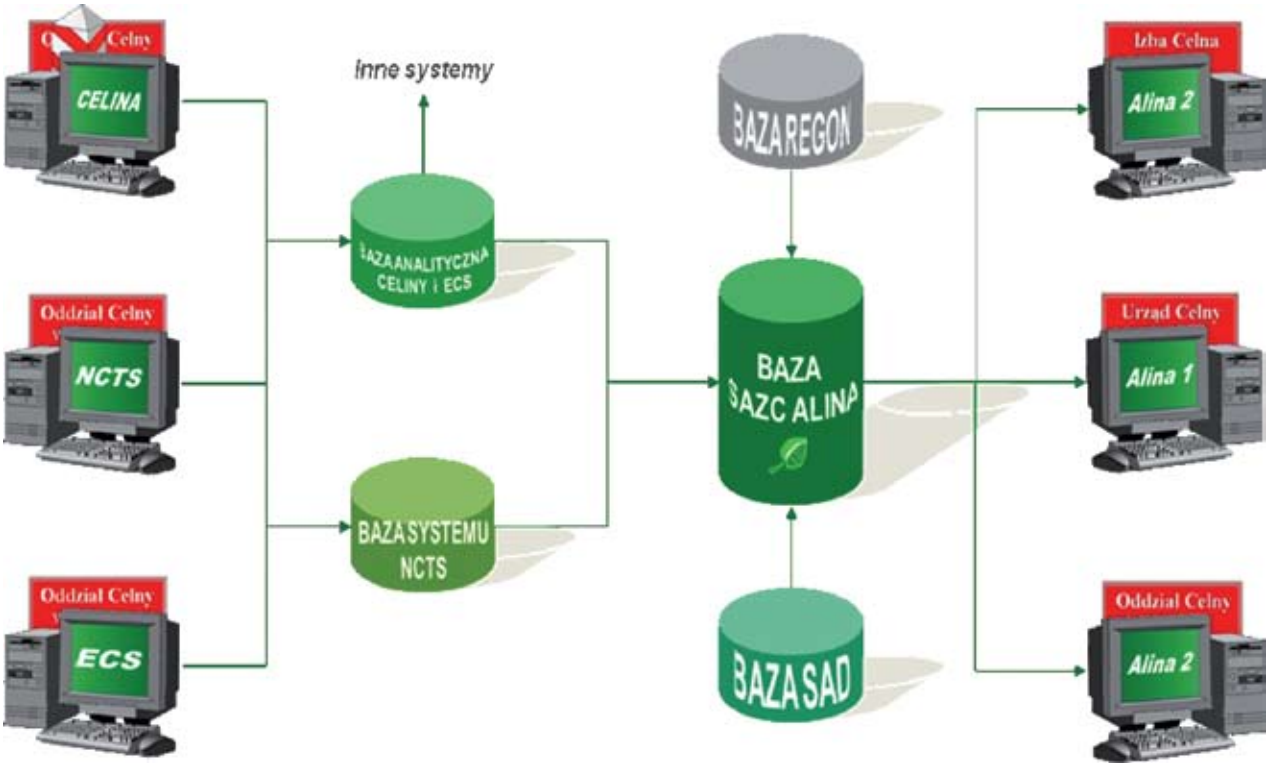
- SAD, DS, PWD, DPDZ, DT, PSP, INNY, ST, DHU i DP systemu Celina,
- MRN systemu ECS,
- not tranzytowych MRN systemu NCTS, na podstawie których dostarczono towar do krajowych OC,
- części danych z dokumentów SAD sprzed wdrożenia systemu CELINA
- danych rejestrowych i adresowych osób i podmiotów odnotowanych w bazie REGON

W skład Systemu Analizy Zgłoszeń Celnych ALINA wchodzą:

- moduł kontroli zgłoszeń – pozwalający na sprawowanie szeroko rozumianej kontroli zgłoszeń celnych (nadzór kierowniczy, powtórna kontrola celna, kontrola wewnętrzna, analiza porównawcza, analiza ryzyka itp.) poprzez dostęp do wyciągów lub pełnej treści zgłoszeń, zwłaszcza SAD, zawartych w bazie i dokonywanie na nich różnorodnych operacji,
- moduł dozoru celnego – sprawowanie dozoru celnego nad

Dr inż. Tadeusz Pawłowski przy „dopieszczaniu" ALINKI

Rysunek przedstawia uproszczony przepływ danych i źródła danych w systemie ALINA.

towarem w procedurze tranzytu lub składowanym czasowo i środkami przewozowymi, zwłaszcza przekraczającymi granicę oraz statkami,
- moduł statystyczny – zadania statystyczne, sprawozdawcze i analityczne realizowane poprzez pobieranie z bazy danych już wstępnie zagregowanych,
- gadżety – drobne zadania pomocnicze (przegląd słowników, badanie aktualności i kompletności danych, zestaw linków do innych przydatnych aplikacji itp.).

W czterech wymienionych grupach zadań mechanizmy filtrujące pozwalają na wyselekcjonowanie z bazy dokumentów według praktycznie dowolnych kryteriów oraz ich prezentację na zróżnicowanych poziomach szczegółowości, zależnie od potrzeb i uprawnień użytkownika,

ALINA umożliwia zapisanie finalnych efektów prac w formie:
- arkuszy kalkulacyjnych lub plików typu DBF,
- wykresów,
- wydruków formularzy,
- plików tekstowych.

Jednym z twórców systemu, który tworzył jego założenia, funkcjonalność, projekt i pisał kod aplikacji jest legenda informatyzacji naszej administracji kolega dr inż. Tadeusz Pawłowski. Historia powstania systemu sięga jeszcze lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku, a konkretnie roku 1998, kiedy Pan Tadeusz odpowiadając na zapotrzebowanie dostępu do informacji ze strony komórek kontrolnych, oraz komórek sporządzających wszelkiego rodzaju statystyki, opracował system o nazwie SADYSTA - czyli Program Analizy i Statystki Danych z Dokumentów SAD, który zaraz po jego udostępnieniu „rozszedł" się po kraju jak „ciepłe bułeczki". System bazował na danych wprowadzanych z SAD-ów statystycznych przez WUSy i udostępnianych przez Centrum Informatyki Handlu Zagranicznego - agendę Głównego Urzędu Statystycznego. Zaletą tego programu był dostęp do danych praktycznie z całego dokumentu SAD i wszystkich dokumentów SAD obejmujących całą administrację celną. SADYSTA szybko zyskał dużą popularność wśród użytkowników, którzy zgłaszali autorowi swoje uwagi oraz propozycje związane z jego rozbudową i rozwojem. Wdrożenie Systemu Zgłoszeń Celnych CELINA,

oraz zahamowanie, a potem zakończenie prac nad hurtownią danych CELESTA związane z likwidacją Departamentu Informatyki GUC wytworzyło niebezpieczną lukę w dostępie do danych systemu CELINA. Sytuację tę wypełnił Pan Pawłowski przechodząc płynnie ze znanym już szerokiemu gronu użytkowników interfejsem analitycznym i statystycznym systemu SADYSTA na dane pochodzące z serwera analitycznego systemu CELINA w Izbie Celnej w Krakowie. W ten sposób po wdrożeniu CELINY dotychczasowi użytkownicy SADYSTY mogli bez problemu przejść na znacznie rozszerzone dane wdrażanego wówczas systemu CELINA. System pod nową nazwą ALINY szybko zyskiwał nowych użytkowników, a ze względu na brak systemu analitycznego i fiaska kolejnych projektów budowy hurtowni danych, został szybko oficjalnie przyjęty do użytkowania we wszystkich jednostkach organizacyjnych naszej organizacji, stając się praktycznie jedynym źródło informacji obecnie integrujące dane kilku systemów tj. CELINY, ECS, NCTS i bazy REGON.

Należy tu podkreślić że autor przy budowie interfejsu i funkcjonalności ciągle współpracował i uwzględniał uwagi i pomysły wiernego grona użytkowników. To także dzięki tej współpracy system jest tak rozpowszechniony i chętnie używany. Jego przyszłość wydaje się praktycznie nie zagrożona ponieważ ze względu na prostotę obsługi, rozbudowaną funkcjonalność, która spełnia rzeczywiste zapotrzebowania użytkowników oraz przyjęte rozwiązania technologiczne i platformę sprzętowo-licencyjną jest w przeciwieństwie do np. do hurtowni danych ARIADNA łatwo dostępny a dodatkowi użytkownicy mogą być przyłączani praktycznie bez żadnych kosztów. System został zbudowany i wprowadzony praktycznie jako inicjatywa samego autora oraz użytkowników jego wcześniejszych systemów, bez oficjalnego projektu i co ważne budżetu!

Grzegorz Konopka analityk z IC w Przemysłu – główny konsultant ALINY

W opisie wykorzystano materiały z prezentacji „Samouczek ALINY" kolegi Grzegorza Konopki z Izby Celnej z Przemyśla.

Aleksandra Pokora, Grzegorz Mączyński
Izba Celna we Wrocławiu

Służba Celna RP
Centralny Rejestr Operacyjny (CeRO)
Informatyczny system wsparcia
Wydziałów Zwalczania Przestępczości i Grup Mobilnych

System informatyczny Centralny Rejestr Operacyjny (CeRO) powstał z inicjatywy lokalnego koordynatora ds. CEN i RILO w Izbie Celnej w Poznaniu.

Wykonawcą oprogramowania jest Wydział Informatyki Izby Celnej w Poznaniu. System informatyczny CeRO wdrożono w roku 2005.

Cel powstania systemu

System Informatyczny CeRO powstał w celu ułatwienia, usprawnienia i poprawy skuteczności zwalczania przestępczości. Do czasu uruchomienia systemu, funkcjonariusze Wydziałów Zwalczania Przestępczości i Grup Mobilnych praktycznie pozbawieni byli możliwości szybkiego uzyskania informacji na temat kontrolowanych osób fizycznych i prawnych czy sprawdzanego pojazdu pod względem udziału w przestępstwach lub wykroczeniach.

System Informatyczny CeRO:

- gromadzi dane nominalne o osobach, firmach i środkach transportu uwikłanych w wykroczenia i przestępstwa celne,
- zapewnia uprawnionym funkcjonariuszom, szybki dostęp do zebranych danych,
- umożliwia odniesienie w/w danych nominalnych do danych zawartych w ogólnoświatowej bazie CEN,

- współpracuje z innymi systemami informatycznymi m.in. SIS one for All,
- zapewnia dostęp do specjalistycznych krajowych i zagranicznych biuletynów informacyjnych, dokumentacji fotograficznej ujawnień i materiałów szkoleniowych przeznaczonych dla funkcjonariuszy Wydziałów Zwalczania Przestępczości i Grup Mobilnych.

Dostęp do systemu

Dostęp do SI CeRO realizowany może być na dowolnym komputerze administracji celnej wyposażonym w przeglądarkę internetową.

Grupy Mobilne mają dostęp do danych w SI CeRO również w terenie poprzez łączność bezprzewodową na urządzeniach mobilnych.

Właściciel

Właścicielem systemu i organem zatwierdzającym zmiany związane z architekturą i topologią systemu jest Dyrektor Departamentu Kontroli Celno-Akcyzowej i Kontroli Gier w Ministerstwie Finansów.

Wraz z wdrożeniem systemu za warstwę merytoryczną i techniczną CeRO odpowiada Zespół CeRO, który funkcjonuje w Izbie Celnej w Poznaniu.

Andrzej Majchrzak
Kierownik Zespołu CeRO Izba Celna w Poznaniu

ESKS

Idea powstania systemu rejestracji spraw o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe narodziła się w Izbie Celnej w Przemyślu w 2005r.

Na początku 2006r. Dyrektor Izby Celnej w Przemyślu powołał zespół projektowy ds. opracowania informatycznego systemu rejestracji spraw karnych skarbowych.

Początkowo zakładano, że powstanie aplikacja umożliwiająca zastąpienie prowadzonych rejestrów w formie książkowej rejestrami prowadzonymi na elektronicznych nośnikach informacji. W miarę postępu prac system został uzupełniony o kolejne moduły umożliwiające m.in. wykorzystywanie gromadzonych informacji dla celów statystycznych i analitycznych. Od października 2006r. system był już testowany w Urzędzie Celnym w Przemyślu, a od stycznia 2007r. wdrożony został produkcyjnie w całej izbie.

We wrześniu 2006r. program został zaprezentowany w Ministerstwie Finansów, gdzie uzyskał akceptację kierownictwa i w tym momencie rozpoczęły się prace nad opracowaniem założeń do projektu wdrażającego system ESKS (bo taką nazwę posiada) w całej administracji celnej.

Celem projektu było usprawnienie pracy administracji celnej poprzez automatyzację czynności związanych z rejestracją spraw o przestępstwo skarbowe i wykroczenie skarbowe oraz ewidencjonowaniem grzywien nakładanych w drodze mandatu karnego, a w szczególności:

- automatyzacja czynności związanych z rejestracją spraw karnych skarbowych,
- wyeliminowanie obowiązku ręcznego prowadzenia rejestrów na poziomie urzędu celnego i izby celnej oraz powielania czynności związanych z obowiązkiem sprawozdawczym, realizowanym dla potrzeb Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Sprawiedliwości, Głównego Urzędu Statystycznego,
- przyspieszenie procesu związanego z wprowadzaniem danych (dla potrzeb innych systemów np. EKS, CKC), przygotowywaniem dokumentów procesowych,
- uzyskanie jednolitych danych w obrębie administracji celnej,
- szybki i łatwy dostęp do danych na poziomie wszystkich szczebli administracji celnej (urząd celny, izba celna, Ministerstwo Finansów),
- ułatwione wykonywanie analiz i statystyk,
- uzyskanie dodatkowych informacji zarządczych dot. danej komórki organizacyjnej.

W czerwca 2007r. Komitet Sterujący Informatyzacją Resortu powołał struktury projektowe do realizacji tego projektu. Kolejno powołano Zespół Projektowy w skład którego weszli obok funkcjonariuszy Izby Celnej w Przemyślu specjaliści z Izby Celnej w Szczecinie, Olsztynie oraz Wrocławia, a także Ministerstwa Finansów. W pracach nad projektem aktywnie uczestniczą również przedstawiciele innych izby celnych (m.in. IC Białystok, IC Biała Podlaska, IC Wrocław…).

W miesiącu październiku 2007r. zostały przyjęte założenia do projektu, a przewidywany koszt przedsięwzięcia to kwota 1.945.880 zł.

W styczniu 2008r. Rada Projektu zatwierdziła Dokument Inicjujący Projekt i od tego momentu nastąpiła intensyfikacja prac związanych z jego realizacją. Projekt podzielono na II etapy, w I pierwszym etapie zakupiono dedykowany sprzęt oraz przeprowadzono szkolenia. W II etapie wdrożono testowo system w wybranych izbach celnych, wprowadzano systematycznie nowe funkcjonalności, przeprowadzono szkolenia, opracowano dokumentacje techniczną i użytkową oraz wdrożono system we wszystkich izbach celnych.

W ramach realizowanego projektu zakupiono sprzęt informatyczny dla komórek karnych skarbowych w urzędach i izbach celnych (m.in. 300 stacji roboczych, 38 czytników paszportów, 2 serwery, 6 laptopów).

W maju 2008r. Ministerstwo Finansów złożyło wniosek o dofinansowanie projektu „ Wdrożenie Systemu Ewidencji Spraw Karnych Skarbowych" z Funduszy Unijnych w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw. W dniu 30.06.2008r. została podpisana w tym zakresie stosowna umowa pomiędzy Ministerstwem Finansów z jednej strony, a instytucja wdrażającą, tj. Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego z drugiej. Zadania wynikające z zawartej umowy na mocy porozumienia realizowała Izba Celna w Przemyślu.

W ramach dofinansowania Ministerstwo Finansów z faktycznie wydatkowanej kwoty 1.725.170,84 zł. pozyskało środki w kwocie 1.216.655,25 zł. , co stanowi ponad 70% faktycznych wydatków.

Zarządzeniem Nr 3 Ministra Finansów z dnia 8 stycznia 2009r. wprowadzono obowiązek rejestracji przez urzędy celne oraz izby celne spraw o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe w systemie informatycznym „Ewidencja Spraw karnych Skarbowych".

Uchwałą Nr 3/2009 KSIR z 4.02.2009r. uregulowano kwestię eksploatacji Systemu Ewidencji Spraw Karnych Skarbowych. W marcu 2009r. powołano zespól utrzymania systemu ESKS na bazie członków zespołu projektowego.

Od momentu wdrożenia systemu następuje sukcesywny rozwój systemu i tak w 2009r.:

- wystawiono 9 nowych wersji aplikacji ESKS,
- przygotowano około 100 raportów i statystyk na różnych poziomach administracji (w zależności od uprawnień użytkownika systemu ESKS): 41 zestawień statystycznych, 48 raportów kontrolnych,
- obsłużono 190 z 230 zgłoszonych uwag do Helpdesku,
- przygotowywano dane i zestawienia dla potrzeb Elektronicznej Książki Służby (interfejs wymiany danych).

Od września trwają prace mające na celu dostosowanie systemu do nowych uprawnień Służby Celnej, w zakresie uprawnień około kodeksowych.

Dodatkowo rozpoczęto przygotowania do modyfikacji systemu w zakresie budowy interfejsu wymiany danych z KCIK (poprzez moduł AKU).

Statystyki (Bartek lub Grzesiek):

1. Ilość użytkowników,

2. Ilość zarejestrowanych spraw /ogólnie, w poszczególnych izbach celnych/,

3. Ilość statystyk, ilość raportów.

Jacek Wojtylak
Izba Celna w Przemyślu

Zwrot VAT dla podróżnych

Skomputeryzowany System Rejestracji „Zwrot VAT dla podróżnych" jest systemem informatycznym rejestrującym dokumenty towarzyszące towarom wywożonym przez podróżnych poprzez graniczne oddziały celne. Zbudowany w Izbie Celnej w Białymstoku działa także w Izbie Celnej w Przemyślu oraz pobiera dane z zakresu zwrotu podatku VAT z systemu „Granica" z Izby Celnej w Białej Podlaskiej.

Wychodząc naprzeciw zgłaszanym przez przedsiębiorców postulatom dotyczącym możliwości uzyskania wglądu do danych zawartych w prowadzonym przez organy celne Rejestrze dokumentów „Zwrot VAT dla podróżnych" (dawniej R 30), Izba Celna w Białymstoku od dnia 1 stycznia 2005 r. umożliwiła podmiotom gospodarczym dostęp do zaewidencjonowanych w powyższym Rejestrze dokumentów TAX FREE (w zakresie ograniczonym do dokumentów własnych danej firmy).

Kontakt pomiędzy Izbą Celną w Białymstoku a przedsiębiorcą odbywa się w formie elektronicznej poprzez Internet z wykorzystaniem aplikacji, która pozwala na uzyskanie informacji o dokumentach towarzyszących towarom wywożonym przez graniczne oddziały celne podlegające Izbie Celnej w Białymstoku, Izbie Celnej w Przemyślu oraz Izbie Celnej w Białej Podlaskiej. Aplikacja została także udostępniona organom skarbowym poprzez sieć WAN Ministerstwa Finansów.

Obecnie Izba Celna w Białymstoku jest liderem realizowanego w Ministerstwie Finansów projektu informatycznego "Zwrot VAT dla podróżnych", mającego na celu wdrożenie, stworzonej przez zespół informatyków Izby Celnej w Białymstoku, nowej wersji systemu w całej polskiej administracji celnej.

Obowiązek rejestracji przez Służbę Celną wszystkich okazanych wraz z towarem na granicy dokumentów „Zwrot VAT dla podróżnych" wynika z Zarządzenia Nr 28 Ministra Finansów z dnia 21 grudnia 2004 r. w sprawie ewidencji prowadzonych przez Urzędy Celne. W myśl zawartych porozumień o współpracy, dane mogą być udostępniane innym organom skarbowym i Policji. Wdrożenie tego mechanizmu w całej administracji celnej pozwoli zapobiec procederowi wyłudzania zwrotu podatku VAT od towarów, które faktycznie nie opuściły obszaru celnego Wspólnoty. Dodatkowo dostęp do bazy danych może być wykorzystywany przy planowaniu kontroli podmiotów gospodarczych.

Wdrożenie systemu w całym kraju wpłynie korzystnie na jakość współpracy Służby Celnej z biznesem. Umożliwienie firmom dostępu do bieżącej informacji nt. wywozu towarów przez podróżnych, pozwoli na zapobieżenie stratom ponoszonym z tytułu dokonania nieuzasadnionego zwrotu podatku VAT w wypadku ujawnienia tego faktu przez organy skarbowe. Uruchomienie modułu weryfikacji dokumentów zgłoszonych na granicy przez podróżnych umożliwia podmiotom gospodarczym na uporządkowanie dokumentacji dotyczącej zwrotu podatku VAT.

System „Zwrot VAT dla Podróżnych" powstał w wyniku realizacji postulatu przedsiębiorców. Jest to więc inicjatywa Służby Celnej, która wspomaga legalny biznes stojąc jednocześnie na straży przestrzegania przepisów prawa.

Inspektor Celny
Jerzy Zimnoch
Wydział Informatyki
Izba Celna w Białymstoku

System SEED

System SEED (System for Exchange of Excise Data - System Wymiany Danych Dotyczących Akcyzy) powstał jako jeden z elementów dostosowujących polskie prawodawstwo dotyczące podatku akcyzowego do rozwiązań przyjętych w Unii Europejskiej.

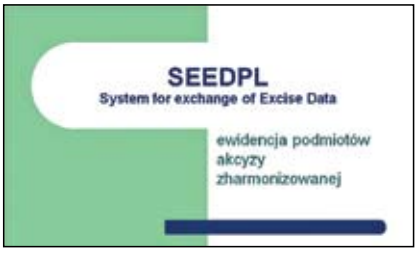
Wraz z wejściem Polski do Wspólnoty Europejskiej, 1 maja 2004 roku zaczęły obowiązywać wspólnotowe uwarunkowania prawne, przyjęte w traktacie akcesyjnym. W zakresie podatku akcyzowego prawo Unii Europejskiej przewiduje harmonizację struktury podatku, harmonizację stawek podatku oraz ujednolicenie zasad opodatkowania wyrobów akcyzowych zharmonizowanych przemieszczanych na rynku wewnętrznym Unii Europejskiej w postaci procedury zawieszenia poboru akcyzy oraz procedury zapłaconej akcyzy.

Jednym z obowiązków nałożonych na Ministra Finansów przez nową ustawę o podatku akcyzowym jest prowadzenie w formie elektronicznej ewidencji podmiotów prowadzących obrót wyrobami akcyzowymi zharmonizowanymi.

Wyzwanie stworzenia takiej ewidencji podjął się na przełomie lat 2003 i 2004 zespół informatyków z Izby Celnej w Białymstoku.

W ciągu zaledwie kilku miesięcy, wykorzystując jedynie zasoby informatyczne posiadane przez macierzystą izbę celną, główny autor Andrzej Siemieniuk wraz z zespołem wdrożył w pełni działający ogólnopolski system pod nazwą SEEDPL. Zespół programistów Izby Celnej w Białymstoku od chwili powstania stale nadzoruje działanie systemu i dostosowuje go do kolejnych zmian prawa.

Jedną z podstawowych funkcji systemu SEEDPL jest wymiana informacji o podmiotach akcyzowych z pozostałymi państwami członkowskimi UE. W ciągu ostatnich lat zmienił się sposób realizacji wzajemnego informowania o zarejestrowanych podmiotach. Obecnie istnieje centralny system SEED w domenie wspólnotowej pośredniczący w przekazywaniu informacji pomiędzy państwami członkowskimi, które posiadają krajowe aplikacje do rejestracji własnych podmiotów.

System SEEDPL jest właśnie krajową bazą danych, która zawiera informację o:

- wyrobach akcyzowych;
- składach podatkowych;
- prowadzących składy podatkowe;
- podmiotach pośredniczących;
- urzędach właściwych;
- datach zezwoleń.

Powyższe dane są wymieniane z innymi systemami, przede wszystkim z systemem centralnym SEED oraz krajowymi, takimi jak: BACHUS i ZEFIR.

Inną funkcjonalnością systemu jest rejestracja oraz wydruk decyzji i zezwoleń dla podmiotów akcyzowych, a także nadawanie numerów akcyzowych podmiotom krajowym jak i również wyszukiwanie informacji o wszystkich zarejestrowanych w UE podmiotach akcyzowych uczestniczących w obrocie towarami objętymi akcyzą zharmonizowaną.

W ramach projektu e-Cło planuje się wykorzystanie Systemu SEED jako bazę danych referencyjnych dla systemu kontroli przemieszczania wyrobów akcyzowych EMCS.

Maciej Czarnecki
Rzecznik Prasowy
Izby Celnej w Białymstoku

RCP – Rozliczanie Czasu Pracy

System Rozliczanie Czasu Pracy (RCP) został stworzony od podstaw przez zespół informatyków Izby Celnej w Białymstoku i jest na bieżąco utrzymywany pod względem technicznym oraz dostosowywany do zmieniających się przepisów prawa. W Izbie Celnej w Białymstoku system ten funkcjonuje od 2005 roku.

W roku 2009 aplikacja RCP została wdrożona również w Izbie Celnej w Białej Podlaskiej, w Olsztynie i w Przemyślu w celu ujednolicenia standardów rozliczania czasu pracy we wszystkich izbach granicznych na granicy wschodniej dla funkcjonariuszy celnych, pracowników korpusu służby cywilnej i obsługi. System ten wykorzystywany jest także przez Izbę Celną w Gdyni.

System Rozliczanie Czasu Pracy został stworzony w celu:

- usprawnienia rozliczania czasu pracy funkcjonariuszy/pracowników,
- obniżenia pracochłonności opracowywania "Kart czasu pracy" w komórkach organizacyjnych,
- uzyskania bieżącej informacji o stanie niewykorzystanych nadgodzin, urlopów wypoczynkowych, zwolnień chorobowych i innych wykorzystywanych na karcie czasu pracy,
- wspomagania pracy Wydziału Kadr i Szkolenia,
- lepszego wykorzystania czasu pracy przez pracowników ze względu na dyscyplinujące działanie systemu,
- bieżącego uzyskania informacji o obecności pracowników w danym miejscu i wprowadzenia informacji o jego obecności w danym dniu,
- ewidencjonowania planów pracy – grafików, planów urlopów.

System RCP wykorzystuje dane gromadzone w systemie kontroli dostępu, rejestrującym każde użycie (zbliżenie do czytnika) przez pracownika swojej karty identyfikacyjnej, którą otrzymuje on w chwili zatrudniania.

Działanie systemu RCP pozwala na znaczne uproszczenie i przyspieszenie rozliczania czasu pracy pracowników i funkcjonariuszy oraz na szybkie pozyskiwanie informacji na ten temat przez wszystkich pracowników mających dostęp do RCP.

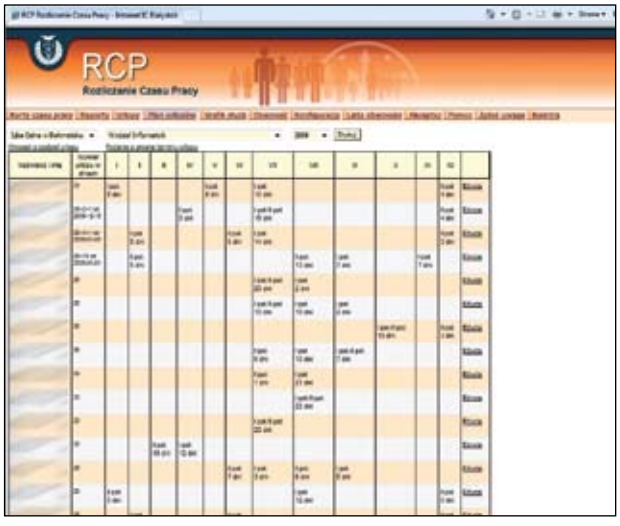
Efektywne zarządzanie czasem pracy pracownika, wzrost sprawności i przyjazności obsługi, ułatwienie obiegu informacji w postaci elektronicznej - to jeden z najważniejszych efektów działania RCP.

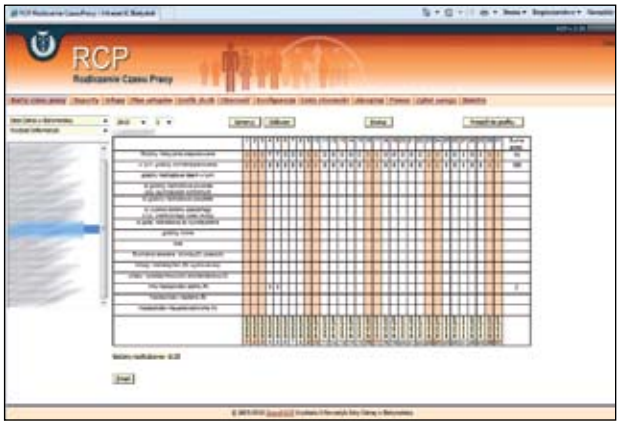
Należy do nich również możliwość wykorzystania danych wprowadzonych w systemie RCP do tworzenia sprawozdań, wyliczania nagrody rocznej funkcjonariuszy celnych/pracowników, zmniejszenie ilości tworzonych pism w postaci papierowej.

Specjalnie na potrzeby komórek organizacyjnych, w których nie ma zainstalowanych czytników kart i systemu kontroli dostępu został stworzony system Referencyjna Baza Osób (RBO), ściśle związany z systemem RCP. RBO jest referencyjną bazą osób dla systemu RCP oraz pośredniczy w wymianie danych pomiędzy RCP a systemem kontroli dostępu. RBO pobiera informacje o odbiciach kart z systemu kontroli dostępu w jednostkach, w których funkcjonuje system kontroli dostępu. RCP pobiera z RBO dane tylko o pierwszym i ostatnim użyciu karty w danym dniu. Na tej podstawie generuje informację o zarejestrowanym czasie pracy. Dzięki temu pojedyncze zbliżenie karty do czytnika zastępuje podpis na liście obecności.

System RCP współpracuje też z wdrożoną obecnie w izbach celnych granicznych aplikacją „Elektroniczna Książka Służby". Kierownik otwierający zmianę w systemie EKS wykorzystuje listę funkcjonariuszy, którzy są obecni i jednocześnie są przewidziani do pracy na jego zmianie, zgodnie z grafikiem służb wcześniej wprowadzonym do RCP.

Inspektor Celny
Jerzy Zimnoch
Wydział Informatyki
Izba Celna w Białymstoku

Statystyka, informatyka, cło – referat administracji merytorycznej INTRASTAT

Referat Administrowania Warstwą Merytoryczną Systemów INTRASTAT i EXTRASTAT oraz Systemami Wsparcia Analitycznego jest specjalistyczną komórką organizacyjną, zlokalizowaną w Izbie Celnej w Krakowie, odpowiedzialną za administrowanie merytoryczne systemem rejestracji obrotów wewnątrzwspólnotowych oraz techniczne modułami zintegrowanymi z tym systemem, a także administrowanie, we współpracy z MF oraz GUS i CAAC, krajowym systemem statystyki handlu zagranicznego. Zadania realizowane przez naszą komórkę obejmują również tworzenie i utrzymywanie systemów analitycznych o zasięgu ogólnopolskim. Aktualnie w Referacie zatrudnionych jest sześć osób – czterech funkcjonariuszy celnych i dwóch pracowników korpusu Służby Cywilnej. Ze względu na szeroki zakres zadań realizowanych przez naszą komórkę oraz zróżnicowanie merytoryczne obszarów tematycznych obejmujących nasze działania, pracownicy Referatu, poza wiedzą merytoryczną i doświadczeniem zawodowym, musieli posiąść umiejętność sprawnego posługiwania się wyspecjalizowanymi narzędziami informatycznymi. Nasza praca łączy w sobie obszary merytoryczny i techniczny, co pozwala nam na sprawne tworzenie kompleksowych rozwiązań informatycznych i realizację wszystkich faz ich implementacji – analitycznej, projektowej, programistycznej i wdrożeniowej. Co ciekawe, żadna z osób zatrudnionych w Referacie nie posiada wykształcenia informatycznego, a cała wiedza specjalistyczna zdobywana była przez nas w procesie samokształcenia i doskonalenia własnych umiejętności przy wsparciu fachowej literatury, Internetu oraz doświadczeń zdobywanych metodą „prób i błędów". Nagrodą za trud i poświęcenie związane z techniczną edukacją była satysfakcja, jaką dawało tworzenie nowatorskich i użytecznych rozwiązań.

Połączyła nas pasja i zainteresowania.

Rozpoczynając pracę jako celnicy w ówczesnym Urzędzie Celnym w Krakowie nie przypuszczaliśmy nawet, że nasza służba za kilka lat związana będzie z nowoczesnymi technologiami informatycznymi. Pracowaliśmy w różnych komórkach organizacyjnych – przy odprawach celnych, w kontroli wewnętrznej, dziale ogólnym. Połączyły nas wspólne zainteresowania, związane z technologiami informatycznymi oraz chęć wykorzystania tych technologii w codziennej pracy. W swoich macierzystych komórkach organizacyjnych tworzyliśmy wówczas pierwsze aplikacje, bardzo proste, ale jakże praktyczne i pomysłowe. Systemy ewidencyjne, proste witryny webowe dla potrzeb archiwizacji dokumentów, system archiwizacji poczty elektronicznej, interaktywne arkusze kalkulacyjne, generatory dokumentów – takie były początki. W 2002 roku nastąpił przełom. Wdrożenie ZEFIRa oraz wdrażanie systemu CELINA pozwoliło nam zdobyć pierwsze doświadczenia przy realizacji zadań związanych z pracami projektowymi dotyczącymi ogólnopolskich systemów informatycznych. Udział w spotkaniach analitycznych, definiowanie wymagań, współpraca z wykonawcą, udział w procesach projektowych, a przede wszystkim poznawanie nowych technologii obejmujących w szczególności warstwę transakcyjną oraz warstwę analityczną systemów celnych spowodowało, że w ramach Izby Celnej w Krakowie utworzył się zespół funkcjonariuszy specjalizujących się w technologiach bazodanowych oraz narzędziach związanych z analizą danych. Naszym atutem było doświadczenie zawodowe oraz pasja w poszukiwaniu możliwości wykorzystywania nowoczesnych technologii informatycznych do eksploracji danych i ich analizy. W późniejszym okresie dołączyły do naszego zespołu kolejne osoby, w tym pracownicy cywilni, wśród których znalazł się również pracownik Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Krakowie.

Nowe wyzwania ze statystyką w tle.

W 2002 roku rozpoczęła się nasza przygoda z krajowym systemem statystyki handlu zagranicznego. Początkowo współpraca z Głównym Urzędem Statystycznym dotyczyła porównywania danych rejestrowanych w WUS-ach z danymi zawartymi w bazie analitycznej systemu CELINA, jednak już dwa lata później, w związku z przekazaniem Służbie Celnej zadań związanych z obsługą unijnego systemu rejestracji deklaracji statystycznych dotyczących obrotów wewnątrz-

Zespół INTRASTAT Izba Celna w Krakowie

wspólnotowych – INTRASTAT, a także koniecznością generowania na podstawie danych gromadzonych w systemach celnych zbiorów dot. statystyki handlu zagranicznego Polski, zostaliśmy zaproszeni do realizacji tego przedsięwzięcia. Dzięki naszej determinacji i zaangażowaniu oraz koleżeńskiej współpracy z ekspertami GUS i MF, Kierownikiem Projektu INTRASTAT i Zespołem Projektowym oraz kierownikami komórek INTRASTAT projekt ten zakończył się pełnym sukcesem – w połowie 2004 roku zakończono prace nad mechanizmem generacji krajowych zbiorów statystyki handlu zagranicznego oraz przekazano pierwsze pliki, przeznaczone dla GUS, MG, NBP oraz, za pośrednictwem GUS, dla Urzędu Statystycznego Unii Europejskiej – EUROSTAT. Nasza praca nie ograniczyła się wyłącznie do tworzenia systemu informatycznego, lecz zaangażowani zostaliśmy również w procesy związane z przygotowaniem założeń metodologicznych krajowego systemu statystycznego. Wówczas to opracowane zostały przez nas, we współpracy z ekspertami GUS, nowatorskie założenia systemu szacowania danych dla systemu statystyki obrotów wewnątrzwspólnotowych (szacowanie podmiotów poniżej progu podstawowego oraz szacowanie tzw. braków odpowiedzi), oparte na indywidualnych strukturach obrotów towarowych. Założenia te uzyskały pozytywne opinie nie tylko w GUS, lecz także wśród ekspertów zagranicznych, z uwagi na niezwykle wysoki poziom szczegółowości szacowanych informacji (wirtualnych pozycji towarowych). Przekazanie przez nas zadań związanych z generacją zbiorów kolegom z Centrum Analitycznego Administracji Celnej nie oznaczało bynajmniej rozstania się ze statystyką handlu zagranicznego.

Pierwsze doświadczenia z wdrażaniem autorskich systemów ogólnopolskich.

Już jako wyspecjalizowana komórka organizacyjne, realizująca zadania o zasięgu ogólnopolskim, w 2005 roku rozpoczęliśmy prace nad przygotowaniem i wdrożeniem portalu analitycznego dla systemu INTRASTAT - systemu ANALIST. System ten stał się podstawowym narzędziem kontroli danych oraz weryfikacji informacji gromadzonych w systemie INTRASTAT. W ramach systemu ANALIST dostępne są także narzędzia do prowadzenia analiz cenowych oraz procesów kontroli i zarządzania zadaniami realizowanymi w komórkach INTRASTAT, jak również zestawienia danych dla potrzeb sprawozdawczości statystycznej oraz moduł korekt statystycznych dla systemu EXTRASTAT.

W tym samym czasie, w którym trwały prace związane z wdrażaniem systemu ANALIST, podjęliśmy się realizacji niezwykle ambitnego zadania, jakim było stworzenie pierwszego w UE w pełni automatycznego mechanizmu wyznaczania zakresów cenowych dla towarów będących przedmiotem wymiany towarowej z krajami Wspólnoty. Główną częścią mechanizmu stanowi skomplikowany algorytm, obejmujący m.in. automatyczną analizę rozkładu przestrzennego danych oraz subalgorytmy klastrowania danych.

Trzeba być fachowcem

W późniejszym okresie prowadziliśmy pace nad narzędziem wspierającym funkcjonowanie modułu analityki komparatywnej VAT/VIES/INTRASTAT. Stworzony mechanizm odpowiedzialny jest za automatyzację oraz weryfikację poprawności procesu wczytywania otrzymywanych z MF plików zawierających dane z systemów VAT i VIES oraz ich łączenie z danymi pochodzącymi z deklaracji INTRASTAT dla potrzeb prowadzenia analityki porównawczej i kontroli realizacji przez podmioty zobowiązane obowiązku statystycznego, związanego z deklarowaniem dla potrzeb systemu INTRASTAT danych o transakcjach wewnątrzwspólnotowych.

Nie tylko Służba Celna ma pożytek z naszej pracy.

W związku z wdrożeniem w 2007 roku systemu ECS oraz pilną potrzebą przekazania organom administracji skarbowej informacji o potwierdzonych wywozach generowanych z tego systemu, stworzyliśmy system umożliwiający pracownikom Izb Skarbowych, Urzędów Skarbowych oraz Urzędów Kontroli Skarbowej raportowanie wywozów rejestrowanych w systemie ECS. System o nazwie Konsola Raportowania Eksportu Towarów (KRET) aktualnie obsługuje blisko 2000 użytkowników we wszystkich jednostkach administracji skarbowej w Polsce. Pracownikom administracji skarbowej szczególnie przypadł do gustu moduł wizualizacji komunikatów systemu ECS, które są wyświetlane w systemie jako karty przypominające typowe zgłoszenia celne. System umożliwia wyszukiwanie podmiotów, ich filtrowanie, selekcję konkretnych dokumentów wg numerów MRN oraz tworzenie raportów na wielu poziomach agregacji, z możliwością wyświetlania szczegółów na poziomie pojedynczych pozycji towarowych wraz z elementami dodatkowymi, takimi jak adnotacje, dokumenty wymagane etc.

Pozytywne opinie użytkowników o systemie KRET, szeroki wachlarz dostępnych funkcjonalności oraz niezawodność tego systemu sprawiły, że aktualnie rozpoczęliśmy prace nad aplikacją, która umożliwi pracownikom administracji skarbo-

wej dostęp do informacji ze zgłoszeń przywozowych, podpisywanych kluczem do bezpiecznej transmisji danych.

Nowe wyzwanie - pierwszy system produkcyjny.

W związku ze zmianami w przepisach wspólnotowych, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2009 r., powołana została nowa instytucja prawa celnego – pojedyncze pozwolenie na stosowanie procedury uproszczonej (Single Authorisation for Simplified Procedures – SASP). Zmiany w przepisach celnych miały w tym przypadku również wpływ na funkcjonowanie krajowego systemu statystyki handlu zagranicznego, spowodowany wymogiem składania przez podmiot posiadający pozwolenie na stosowanie SASP w innym kraju UE deklaracji statystycznych dotyczących transakcji, w których Polska jest krajem uczestniczącym w pozwoleniu oraz jest krajem ostatecznego przeznaczenia lub faktycznego wywozu. Z uwagi na konieczność przygotowania Służby Celnej do obsługi, ewidencjonowania, przetwarzania i gromadzenia deklaracji statystycznych SASP, przystąpiliśmy do realizacji projektu, którego celem było stworzenie systemu informatycznego obsługującego te procesy. Było to dla nas zupełnie nowe doświadczenie, ponieważ tworząc ten system wkraczaliśmy w obszar, który nie istniał we wcześniejszych realizacjach, a był on związany z opracowaniem specyfikacji elektronicznych deklaracji statystycznych SASP oraz tworzeniem mechanizmów służących do obsługi i przetwarzania dokumentów XML. System zapewnia pełną kontrolę administracyjną nad użytkownikami i przypisanymi im rolami, umożliwia rejestrowanie respondentów, pozwoleń i przedstawicieli, a także obsługę dokumentów i ich weryfikację w zakresie struktury, formatu oraz unikatowości, jak też późniejszą kontrolę formalną i logiczną danych zawartych w deklaracjach. Ciekawym elementem tego systemu jest moduł odpowiedzialny za przesyłanie respondentom komunikatów o błędach oraz stanach obsługi deklaracji. Po zakończeniu przetwarzania dane z zatwierdzonych deklaracji są przekazywane do systemu CELINA/CAAC i mogą brać udział w generacji zbiorów statystycznych.

INTRASTAT – administracja merytoryczna.

Z uwagi na specyfikę funkcjonowania naszej komórki, realizującej, we współpracy z ekspertami GUS, MF oraz Kierownikiem Projektu INTRASTAT, a także pracownikami CAAC oraz Naczelnikami i Kierownikami komórek INTRASTAT, zadania związane z utrzymaniem i rozwojem systemu INTRASTAT oraz krajowego systemu statystyki handlu zagranicznego, wykonujemy zadania o charakterze analitycznym oraz udzielamy wsparcia i pomocy użytkownikom – zarówno tym zewnętrznym, jak i lokalnym. Codziennie odpowiadamy na pytania kierowane do nas przez respondentów oraz staramy się rozwiązywać problemy zgłaszane przez jednostki INTRASTAT, związane z bieżącym funkcjonowaniem systemu. Na wniosek GUS lub MF przygotowujemy analizy i opracowania, których ostatecznym odbiorcą jest urząd statystyczny wspólnot europejskich – EUROSTAT. Nasza praca obejmuje także tworzenie założeń metodologicznych, będących podstawą do wprowadzania zmian i modyfikacji w poszczególnych modułach systemu. Uczestniczymy również w procesie opracowywania nowych rozwiązań prawnych, związanych z funkcjonowaniem INTRASTAT.

W ramach administracji merytorycznej systemem INTRASTAT jesteśmy odpowiedzialni za utrzymanie i aktualizację danych referencyjnych systemu, aktualizację Rejestru Podmiotów oraz RDIN, a także zarządzanie, tworzenie i opracowywanie algorytmów walidacji formalnej i logicznej. Uczestniczymy w odbiorach dokumentacji, wersji lub łat systemowych, a także testach zlecanych przez Kierownika Projektu.

Przyszłość…

Przyszłość informatyzacji Służby Celnej niewątpliwie związana jest z realizacją programu E-cło. Z uwagi na fakt, iż jego zakres obejmuje również przebudowę systemu INTRASTAT, jesteśmy przekonani, iż prace związane z projektem dostarczą wielu nowych wyzwań, będą okazją do dalszego rozwoju oraz zainicjują kolejne etapy zdobywania wiedzy i samokształcenia, zwłaszcza w obszarach dotyczących tematyki bliskiej nam merytorycznie, czyli systemu statystyki obrotów wewnątrzwspólnotowych, a także we wszelkich realizacjach, które dotyczyć będą kwestii związanych z eksploracją i analizą danych.

Należy mieć nadzieję, że realizacja projektu przebiegać będzie bez zakłóceń i Służba Celna utrzyma status lidera w zakresie rozwoju i dostępności usług e-administracji.

Piotr Klein
Kierownik Referatu
Administracji Merytorycznej INTRASTAT
Izba Celna w Krakowie

Utrzymanie i Administracja Techniczna Systemu „CELINA" – „od środka"

„CELINA" stała się historycznie pierwszym realnym zbliżeniem Polskiej Służby Celnej do elektronicznej obsługi zgłoszeń celnych, podjętym na początku roku 2000.

Idąc „za ciosem", po pomyślnym wdrożeniu pilotowym i ogólnopolskim systemu rozliczeń celno-podatkowych i finansowo-księgowego „ZEFIR", wyzwanie związane z uruchomieniem „CELINY" podjęły Izby Celne w Krakowie oraz Nowym Targu.

Burzliwy czas produkcyjnego wdrożenia „CELINY" w 2003 roku zbiegł się w czasie z reorganizacją administracyjną, która połączyła w jedną jednostkę obie pilotujące system Izby.

Kilka lat funkcjonowania systemu „CELINA" oraz nieprzerwanej pracy jej zespołu administracyjnego nad „uszczęśliwianiem licznych podmiotów" – stron celnych uprawnia do podzielenia się kilkoma uwagami.

Zasoby centralne serwerów obsługujących systemy (bo obok flagowej, krakowskiej i centralnej warstwy „CELINY" wchodzą tu także centralne: ECS, INTRASTAT, TQS, część funkcji OSOZ i EORI, tudzież zdalna administracja lokalną warstwą „CELINY" czterech Izb poza Krakowem, pod nieobecność miejscowych administratorów) są zlokalizowane w Izbie Celnej w Krakowie i tutaj też pracuje 14 osobowy zespół administratorów odpowiedzialny za ich nieprzerwane utrzymanie i administrację techniczną.

Zespół na pozór liczny, okazuje się w sam raz wobec faktu, że systemy działają 24 godziny na dobę przez siedem dni w tygodniu, co wymaga odpowiedniej do ich wielości, rozmiarów i potrzeb – liczby głów, oczu i rąk.

„CELINA" jest złożonym ciałem, które tworzy wiele podsystemów i elementów architektury sprzętowo-programowej. Od sieciowych systemów operacyjnych, systemów zarządzania relacyjnymi bazami danych, wraz z systemami składowania, aktualizacji i replikacji danych poprzez serwery aplikacji wewnętrznych i internetowych, serwery aplikacyjne realizujące biznesową logikę systemu, po wszelkie systemy pomocnicze i komunikacyjne pomiędzy elementami systemu oraz nim samym a systemami współpracującymi z nim na zewnątrz.

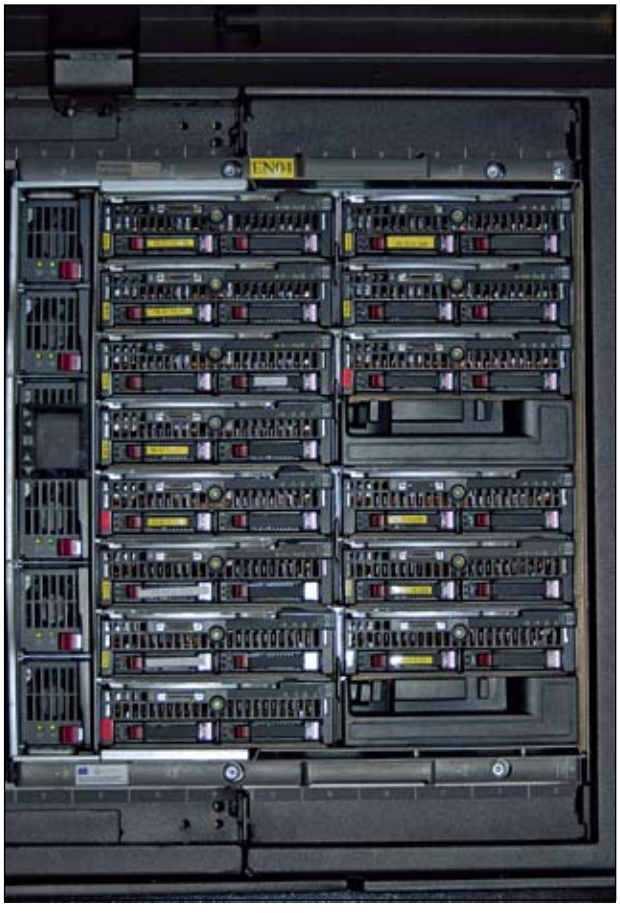
Kilkadziesiąt serwerów, macierzy dyskowych i sprzętu peryferyjnego w czterech różnych pomieszczeniach nie ma przerw, ani dni wolnych na wypoczynek.

Ponadto nieodłącznym i krytycznym otoczeniem są dla „CELINY" układy zapewnienia nieprzerwanego zasilania energią elektryczną, klimatyzacji pomieszczeń technicznych oraz łączności sieciowej.

Osoba administrująca systemem „CELINA" – niejednokrotnie jednoosobowo, w czasie samotnego dyżuru – musi legitymować się szeroką wiedzą specjalistyczną w specyficznej kombinacji dziedzin informatycznych i pokrewnych, niezbędną do opanowania dużego, produkcyjnego systemu, od którego niezawodnego działania zależy praca wielu osób .

Wszyscy w zespole staramy się otoczyć systemy uważną i troskliwą opieką, aby nie przysparzał problemów użytkownikom oraz nam samym, bo ewentualny dyskomfort związany z utrudnieniami lub przerwami w pracy systemów dzielimy solidarnie z użytkownikami – po wszystkich stronach „celinowego" środowiska.

Zwykle użytkownicy postrzegają administratorów jako osoby odpowiedzialne za usuwanie usterek w działaniu systemu, podczas gdy nasze podstawowe zadania obejmują wykonywanie czynności administracyjnych takich jak: administracja i tuning baz danych, tworzenie kopii bezpieczeństwa, zapewnienia dróg powrotu do możliwie najaktualniejszego stanu systemu sprzed awarii na ewentualność jej wystąpienia, zarządzanie aplikacjami i serwisami, monitorowanie poprawy-

Serwerownia w Izbie Celnej w Krakowie

ności działania serwerów i oprogramowania dla zapewnienia ich zdrowego funkcjonowania, w końcu także reagowanie na przypadki awaryjne. Paradoksalnie im mniej się o nas mówi tym lepiej, gdyż oznacza to że praca systemów komputerowych, którymi się opiekujemy przebiega prawidłowo. Bo kiedy można usłyszeć o nas najwięcej, jeśli nie właśnie wtedy, gdy pojawia się problem ?

Użytkownik potrafi wówczas reagować bardzo gwałtownie i ekspresyjnie, co pamiętają zwłaszcza osoby pełniące służbę dyżurną przed naszą akcesją do Unii Europejskiej. Jednym z najsympatyczniejszych określeń naszego systemu była „łajdaczka". Bywały też inne, znacznie mniej parlamentarne. W wielu rozmowach konieczne stawało się zadanie pytania „mamy rozwiązywać problem czy pogadać?" Bo nie zawsze chodziło o to pierwsze. Czasem celem rozmowy było odreagowanie stresu biznesowego, wylanie gorzkich żali lub bluzg czyli reprymenda. Tak bywa i dzisiaj – choć już znacznie rzadziej. Wciąż któreś z nas bywa dyżurnym psychologiem z telefonu zaufania, w którego słuchawce żelazna formułka – „CELINA znów nie działa" oznacza objawy wszelkich możliwych problemów związanych ze sprzętem, zasilaniem, siecią, oprogramowaniem firm trzecich, złą konfiguracją, błędami w obsłudze itp. często również po stronie użytkownika.

Jeśli więc – drogi Użytkowniku „naszego produktu" – kolejny raz przytrafi Ci się problem i Twoje trudne zadania staną się jeszcze bardziej uciążliwe z powodu niesprawności któregoś z naszych „podopiecznych", to wierz mi, nie jest to efekt naszej złej woli czy zamierzonego działania. Dokładamy starań z całej mocy, aby takich stresujących sytuacji unikać.

Staramy się jak najszybciej ustalić i usunąć przyczyny problemów, podjąć działania zapobiegawcze, stosować obejścia i rozwiązania zastępcze, a docelowo – poprawiać wykryte błędy i naprawiać skutki ich wystąpienia, by przywrócić prawidłowe działanie systemu. A jeśli próbując się z nami skontaktować, nie możesz się dodzwonić, to prawdopodobnie właśnie w tym momencie staramy się rozwiązać Twój problem.

Gdy wszystko działa prawidłowo, również nie oznacza to, że nie mamy nic do zrobienia. Cały czas czuwamy, obserwujemy pracę systemu, dbamy o jego stabilność i bezpieczeństwo – wszystko to, by zapewnić bezproblemowe, ciągłe i komfortowe użytkowanie.

Nasza, często niedoceniana praca (każde z nas jest na swój sposób pasjonatem sprawy i straceńcem dla rynku pracy branży IT!) ma dla Polskiej Służby Celnej istotne znaczenie, gdyż wpływa na jakość i komfort pracy wielu kolegów w naszej instytucji, w znaczący sposób zasilającej państwowy skarbiec i czuwającej nad poprawnością zjawisk w przestrzeni działania wielu podmiotów gospodarczych współtworzących tak pożądany przez wszystkich wzrost.

W Nowym Roku życzymy Wam, drodzy Użytkownicy, jak również sobie, szarym korzeniom bujnych kwiatów, samych spokojnych dni, wypełnionych rzetelnym wykonywaniem rutynowych czynności z jak najmniejszą domieszką stresujących sytuacji zakłócających i awaryjnych.

Stanisław Basista, Piotr Cyran i inni
administratorzy techniczni
systemu „CELINA"

Piotr Cyran - administrator techniczny systemu „CELINA"

Elektroniczna CELINA

Myślą przewodnią twórców systemu wspomagającego obsługę zgłoszeń celnych CELINA było umożliwienie podmiotom składania elektronicznych zgłoszeń celnych oraz ich „bezpapierowa" obsługa. W roku 2004, kiedy nastąpiło ogólnopolskie wdrożenie systemu do eksploatacji, rezygnacja z papierowego zgłoszenia opatrzonego odręcznym podpisem była możliwa w myśl ustawy o podpisie elektronicznym wyłącznie w przypadku wykorzystania kwalifikowanego podpisu elektronicznego i wydawała się dużą „ekstrawagancją".

Po przystąpieniu Polski do Wspólnoty Europejskiej, mocy prawnej nabrały akty odnoszące się do korzystania z elektronicznej obsługi zgłoszeń. Przepisy Wykonawcze do Wspólnotowego Kodeksu Celnego dopuszczały stosowanie elektronicznego przetwarzania danych, a także zastąpienie odręcznego podpisu inną techniką identyfikacji, opartą na wykorzystaniu kodów identyfikacyjnych.

W roku 2004 Izba Celna w Krakowie rozpoczęła budowę Centrum Bezpiecznej transmisji, którego zadaniem jest wydawanie kluczy generujących znak kodowy zgodny z art. 199 ust. 2 RWKC Rozporządzenia Komisji (EWG) nr 2454/93 ustanawiającego przepisy w celu wykonania Rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiający Wspólnotowy Kodeks Celny (Dz. U. L 360 z 19.12.2006 r.), służących do złożenie niekwalifikowanego podpisu elektronicznego.

21 października 2004 roku przedsiębiorstwo Opel Polska w Gliwicach rozpoczęło pilotażowe stosowanie podpisu elektronicznego, który umożliwił przesyłanie uwierzytelnionych (podpisanych) elektronicznych zgłoszeń celnych i ich „bezpapierową" obsługę. Następne lata to walka o przekonanie administracji o potrzebie wdrożenia podpisu w systemie CELINA, która obecnie dobiega końca. W myśl zasady pierwsi będą ostatnimi, w kolejnych latach inne systemy wdrożyły elektroniczny podpis w tym m.in. System ECS a dopiero teraz przychodzi kolej na system CELINA.

Co zyskujemy na elektronicznej obsłudze zgłoszeń celnych?

Zgłaszający, reprezentant firmy nie musi osobiście składać zgłoszenia, nie musi przychodzić do oddziału, oszczędza czas potrzebny na dotarcie do oddziału czy na wydrukowanie zgłoszenia. Oszczędza także czas w przypadku przygotowania i wysłania większej ilości zgłoszeń – nie ma potrzeby już tworzenia sporej ilości zgłoszeń papierowych i podpisywania ich. Podpis elektroniczny gwarantuje zgłaszającemu, że złożone przez niego zgłoszenie celne w niezmienionej postaci dotrze do oddziału. Odległość od oddziału celnego nie ma dla niego znaczenia. Siedząc na przykład wygodnie na plaży, może wysłać zgłoszenie, a następnie, korzystając z połączenia internetowego, śledzić na bieżąco kolejne etapy obsługi zgłoszenia.

W dalszym ciągu jednak zgłaszający może stawić się osobiście w oddziale, gdy otrzyma powiadomienie o konieczności przeprowadzenia rewizji celnej.

Funkcjonariusz celny otrzymuje zgłoszenia bezpośrednio do systemu i tratuje je tak, jakby były one w formie papierowej i odręcznie podpisane, więc prawnie wiążące. System CELINA sprawdza dokument (dokonuje walidacji formalnej i strukturalnej), dzięki czemu funkcjonariusz może przyjąć większą ilość zgłoszeń w tym samym czasie, co bez wątpienia usprawnia jego pracę.

Czy zgłoszenie podpisane elektronicznie przy pomocy kodu identyfikacyjnego możemy traktować z pełnym zaufaniem?

Podstawowym sposobem zapewnienia integralności danych zawartych w elektronicznym zgłoszeniu celnym, sporządzonym w formacie XML jest opatrywanie tych zgłoszeń kodem identyfikacyjnym, który jest kodem kryptograficznym, dołączonym do dokumentu w taki sposób, że jakakolwiek zmiana w tym dokumencie jest rozpoznawalna.

W systemie CELINA stosowany jest podpis elektroniczny niekwalifikowany, złożony przy użyciu certyfikatu, który z technicznego punktu widzenia jest plikiem generowanym zgodnie z PKI w formacie PKCS#12. Standard PKI to zbiór wytycznych ustanawiających środki techniczne do wykorzystania kryptografii (asymetrycznej) z kluczem publicznym na potrzeby potwierdzania tożsamości, hierarchicznego składania podpisów cyfrowych i wymiany kluczy w protokołach kryptograficznych.

Z punktu widzenia zgłaszającego – teoretycznie nigdy nie ma pewności, że zgłoszenie nie zostało przejęte przez wrogie oprogramowanie i zmienione. Ale podobna sytuacja może mieć miejsce w przypadku tradycyjnych zgłoszeń – zawsze można dopisać nowe dane bądź wprowadzić zmiany w zgłoszeniu, choć wiąże się to z odpowiedzialnością prawną w przypadku wykrycia prób oszustwa. Przy zachowaniu odpowiedniej staranności, zgłaszający w zasadzie ma pewność, że wysłane przez niego zgłoszenie dotrze w takiej samej postaci do oddziału. Odpowiednie algorytmy zawarte w stosowanym kodzie identyfikacyjnym, zapewniają odpowiedni poziom bezpieczeństwa podpisu. Zgodnie z obecną wiedzą nie ma obecnie możliwości podrobienia podpisu (nie istnieją odpowiednie funkcje matematyczne pozwalające na to), a nawet jeśli hipotetycznie istnieją, to i tak o wiele łatwiejsze staje się podrobienie ręcznego podpisu.

Bardziej komfortową sytuację ma funkcjonariusz. Dostarczone podpisane(elektronicznie)zgłoszenie traktuje tak, jakby fizycznie „przeszło" przez ręce dyspozytora. Otrzymu-

jąc podpisane elektronicznie zgłoszenie, funkcjonariusz celny uznaje je za prawnie wiążące. Instrukcje przekazywane zgłaszającym, mające na celu zabezpieczenie podpisu przed kradzieżą, pozwalają funkcjonariuszowi zakładać, że nie nastąpiło wykradzenie podpisu, a osoba składająca zgłoszenie faktycznie go złożyła.

Na pewno wszyscy funkcjonariusze są zainteresowani, kiedy wreszcie będą mieć porządek na swoich biurkach, wolnych od sterty papierów. Myślimy, że już wkrótce.

Produkcyjne wdrożenie podpisu planowane jest w I kwartale 2010. Obecnie, od 18 grudnia 2009 trwają kolejne etapy pilotażu.

Wszyscy związani z wdrożeniem podpisu elektronicznego liczą na to, że to rok 2010 będzie przełomowym, w którym znikną papiery i dyskietki.

Może będzie to rok „Tygrysa"[1] dla Systemu CELINA?

Piotr Plutecki
Krajowy Koordynator
Systemu CELINA
Roman Maćkowiak
Administrator Merytoryczny
Systemu CELINA

1 w kalendarzu chińskim rok 2010 jest rokiem Tygrysa

Laboratorium 2000 – program typu LIMS

Laboratory Information Management Systems (LIMS), czyli system zarządzania informacją laboratoryjną, jest to oprogramowanie zaprojektowane specjalnie dla laboratoriów, przeznaczone do zbierania, obróbki i przechowywania wyników badań. Nowoczesne systemy LIMS automatycznie dokumentują pracę analityków zgodnie z wymaganiami systemów zapewnienia jakości, usprawniają zarządzanie zasobami ludzkimi, sprzętowymi i materiałowymi, ułatwiają raportowanie wyników oraz zapewniają szybki dostęp do danych archiwalnych gromadzonych w rozbudowanych bazach danych.

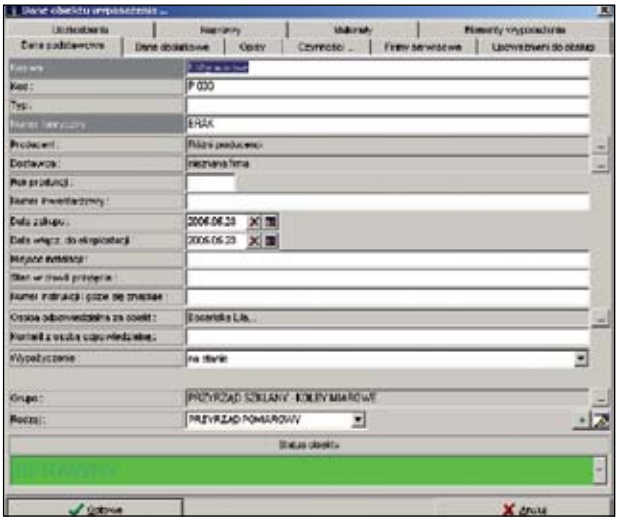
Bazując na doświadczeniu laboratoriów analitycznych, w tym także laboratoriów celnych Krajów Członkowskich oraz mając na uwadze sugestie poczynione podczas auditów przedakcesyjnych Polski od Unii Europejskiej, w Centralnym Laboratorium Celnym podjęto prace nad opracowaniem specyfikacji technicznej oraz wymagań instalacyjnych systemu zarządzania informacjami laboratoryjnymi. Z wąskiego grona oprogramowania tego typu dostępnego na polskim rynku, zakupiono w procedurze przetargu organizowanego w ramach programu PHARE system o nazwie LABORATORIUM 2000. Mimo licznych pozytywnych cech, jakie posiadał, konieczne były zmiany w celu dostosowania go do potrzeb oraz wymagań narzuconych przez Politykę Bezpieczeństwa Informacji, Instrukcję Kancelaryjną oraz inne procedury regulujące wymagania, co do systemów informatycznych Służby Celnej. Po niemalże roku prac adaptacyjnych oraz testów, w które zaangażowani byli funkcjonariusze sieci polskich laboratoriów celnych, system LIMS wdrożono w Centralnym Laboratorium Celnym, a następnie w regionalnych laboratoriach celnych.

Wdrożenie systemu LIMS bardzo szybko przyniosło oczekiwane korzyści. Łatwiejszy dostęp do danych, szybszy przepływ informacji, automatyzacja wielu zadań (raportowanie, zbieranie wyników analiz z aparatów oraz kontrola jakości wykonywanych badań), przyspieszyły realizację zleceń badawczych.

System obejmuje cały proces badawczy, integruje różne obszary działania laboratorium, usprawniając przepływ informacji krytycznych dla funkcjonowania laboratorium. Wszystkie dane dotyczące poszczególnych zleceń są gromadzone od momentu wpływu próbki do laboratorium, kiedy to w module „Zlecenia" wprowadzane są dane dotyczące przedmiotowego towaru, organu zlecającego badania, itp., a próbka otrzymuje unikalny numer identyfikacyjny.

Poszczególne działania na próbkach (przydzielenie wykonawcy badań, wykonanie planu badań, wprowadzenie wyników) aż do automatycznego wygenerowania raportu w postaci arkusza programu MS Excel lub raportu Crystal Reports, można śledzić na bieżąco.

Automatyczne raportowanie pozwala zaoszczędzić czas, który analitycy musieliby poświęcić na własnoręczne pisanie sprawozdań z badań. Dzięki umieszczeniu danych

w jednym systemie praca zespołu jest zsynchronizowana, dając możliwości sprawnego prowadzenia badań, szybkiej wymiany informacji wewnątrz laboratorium, a tym samym oszczędności czasu. Ułatwia to racjonalne rozłożenie pracy pomiędzy pracowników oraz bieżącą kontrolę terminowości wykonywania powierzonych zadań.

Laboratoria Celne, mając na uwadze potrzebę zapewnienia na możliwie najwyższym poziomie jakości wykonywanych badań laboratoryjnych, uzyskały akredytacje Polskiego Centrum Akredytacji zgodnie z wymaganiami międzynarodowej normy PN-EN ISO/IEC 17025:2005 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących". System LIMS wspomaga utrzymanie wdrożonego systemu zarządzania oraz zapewnia globalny nadzór nad metodami badawczymi, wzorcami, materiałami odniesienia oraz wynikami analiz. Każda zmiana, jaka była dokonywana zarówno w wynikach badań, jak i w metodyce badawczej jest odnotowywana w historii zmian i zapisywana trwale w systemie.

Niezbędnym wymogiem utrzymania akredytacji w laboratorium badawczym jest zapewnienie stałego nadzoru metrologicznego nad sprzętem pomiarowo-analitycznym. Moduł „Aparaty" pozwala na skatalogowanie zasobów laboratorium. Dla poszczególnych obiektów prowadzone są historie uszkodzeń oraz napraw. Moduł ułatwia prowadzenie harmonogramu okresowych czynności takich jak:

- legalizacja,
- wzorcowanie,
- sprawdzanie,
- konserwacja

wraz ze wskazaniem daty wykonania, osoby lub firmy odpowiedzialnej za wykonanie czynności.

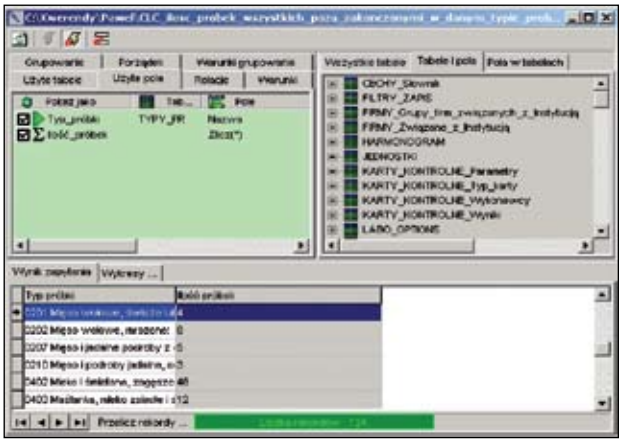
Z zapisanych danych w systemie można skorzystać w dowolnym momencie – służy do tego moduł „Archiwum". Moduł ten umożliwia tworzenie i edycję kwerend przeszukujących bazę danych systemu. Posiada intuicyjny, graficzny interfejs ułatwiający użytkownikowi odnalezienie interesujących go danych, bez konieczności znajomości składni języka SQL.

Możliwe jest tworzenie zestawień, grupowanie danych według wybranych kryteriów, generowanie wykresów obrazujących wyselekcjonowane informacje. Moduł pozwala również na eksport wybranych danych do arkusza kalkulacyjnego MS Excel lub edytora tekstu w celu dalszej analizy, a także na zapisanie samej kwerendy w celu ponownego użycia.

System kładzie również duży nacisk na bezpieczeństwo danych zarówno w zakresie archiwizacji i tworzenia kopii bezpieczeństwa wykonywanych po stronie serwera MS SQL jak i dostępie do każdego z podstawowych modułów poprzez konieczność autoryzacji użytkownika.

Informacje techniczne.

System LABORATORIUM 2000 jest modułowym oprogramowaniem typu klient-serwer. Podczas implementacji

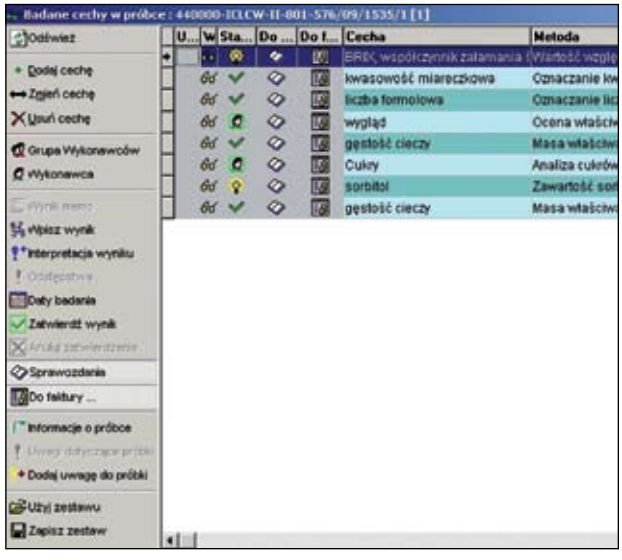

oprogramowania każde laboratorium wyposażone zostało w dedykowany serwer z relacyjną bazą danych Microsoft SQL Server, zintegrowany ze stacjami roboczymi systemu siecią LAN wykonaną w technologii Ethernet. Takie rozwiązanie bardzo dobrze sprawdziło się w laboratoriach Służby Celnej z uwagi na szeroką funkcjonalność oraz niskie wymagania sprzętowe.

Niezawodne połączenie aplikacji z bazą danych zapewnia zastosowanie sprawdzonych technologii. Jako silnik bazodanowy wykorzystano Borland Database Engine (BDE), a połączenie zapewnia interfejs Open DataBase Connectivity (ODBC).

Z uwagi na specyfikę danych przetwarzanych w laboratoriach, automatyczne raportowanie okazało się jednym z bardziej skomplikowanych procesów. Początkowo było to realizowane poprzez skrypty VisualBasic, eksportujące dane do arkuszy MS Excel. Wraz z rozwojem systemu niektóre laboratoria wprowadziły raportowanie w oparciu o Crystal Reports.

Marcin Misiak, Przemysław Sołtys
Izba Celna w Warszawie

Kilka słów o Systemie Kontroli Przemieszczania Wyrobów Akcyzowych „Bachus"

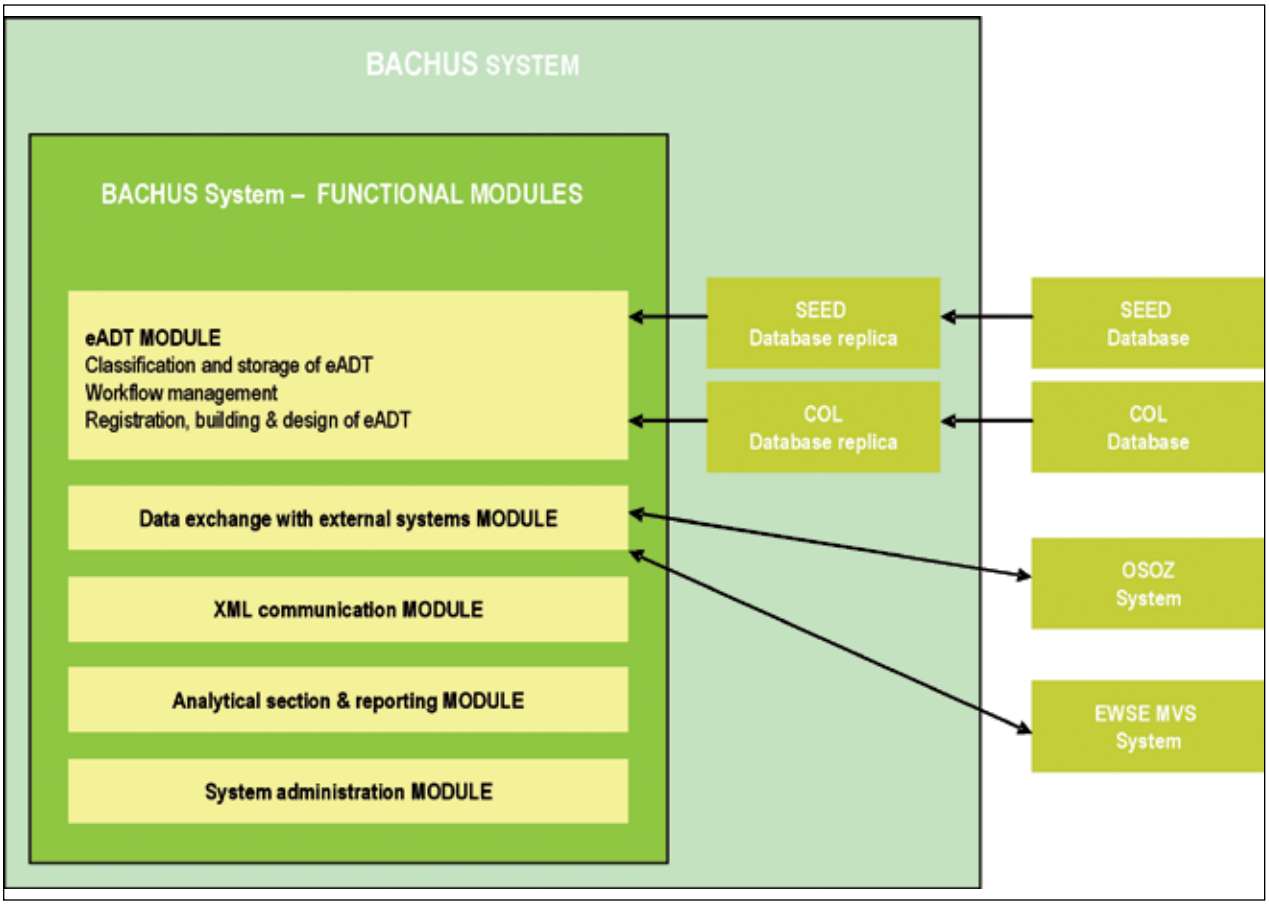
System Bachus powstał w prawdziwie rekordowym tempie. Prace projektowe trwały od 30.11 2005, tj. od dnia podpisania umowy z wykonawcą zewnętrznym przez Ministerstwo Finansów do 24.10 2006, tj. do dnia podpisania Protokołu Odbioru Końcowego. Finansowany w 74% z środków Programu Phare 2003, projekt ten miał na celu opracowanie systemu informatycznego, służącego do monitorowania i kontroli przemieszczania wyrobów podlegających opodatkowaniu podatkiem akcyzowym w procedurze zawieszenia poboru akcyzy, który docelowo, po niezbędnych modyfikacjach, miał zostać zintegrowany z ogólnowspólnotowym systemem EMCS jako polski krajowy komponent tego systemu.

System obsługuje przemieszczenia towarów na obszarze kraju, w tym przeznaczonych do eksportu i objętych procedurą zawieszenia poboru akcyzy po dopuszczeniu do obrotu, a także umożliwia rejestrację transakcji wspólnotowych: nabycia i dostawy.

Funkcjonalność systemu została wypracowana we współpracy z wykonawcą zewnętrznym na podstawie specyfikacji zawartych w ówczesnej wersji dokumentacji systemu EMCS, opracowanej przez Centralny Zespół Projektowy oraz wymagań przygotowanych przez grupę roboczą tzw. „Grupę Refleksyjną" (dosłownie ang. „Reflection Group").

Zasadnicze cele biznesowe systemu Bachus:

- zacieśnienie kontroli nad obrotem towarami akcyzowymi,
- umożliwienie podmiotom gospodarczym realizacji zobowiązań związanych z procedurą przemieszczania wyrobów akcyzowych w sposób elektroniczny, a tym samym eliminację uciążliwości związanych z utrzymywaniem dokumentacji papierowej
- usprawnienie i przyśpieszenie transakcji handlowych i obrotu towarami akcyzowymi
- szybsze zwalnianie obsługiwanych elektronicznie zabezpieczeń akcyzowych w celu zwiększenia szybkości prze-

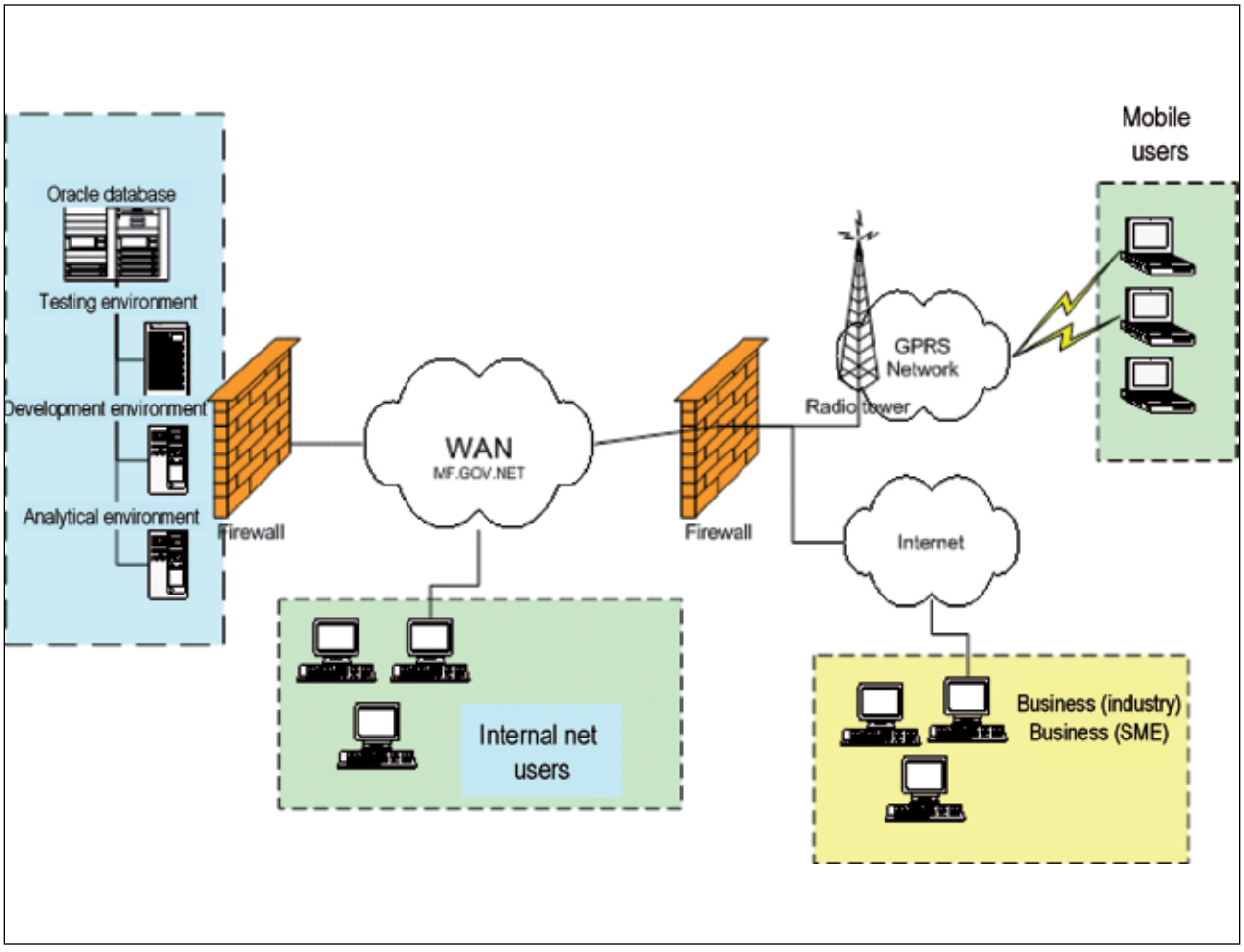
pływu środków finansowych w przedsiębiorstwie poprzez stworzenie interfejsu do systemu ZEFIR OSOZ administracji celnej.

Dodatkowe cele biznesowe i zalety:

- Polepszenie jakości informacji o przemieszczanych wyrobach akcyzowych.
- Zapewnienie bezpieczeństwa wymiany informacji.
- Skrócenie czasu oczekiwania na informację.
- Odciążenie struktur administracji celnej.
- Redukcja kosztów po stronie administracji i podatników.
- Polepszenie poziomu świadczonych przez administrację celną usług.
- Wzrost wydajności pracy .
- Wzrost zadowolenia podatników z usług świadczonych przez administrację celną i polepszenie jej wizerunku.
- Możliwość tworzenia raportów na podstawie danych zawartych w systemie.

Głównym celem technicznym i biznesowym budowy systemu było zastąpienie obiegu kart dokumentu papierowego ADT dokumentami elektronicznymi, odzwierciedlającymi poszczególne etapy procedury przemieszczenia wyrobów akcyzowych z zawieszeniem akcyzy, czyli skomputeryzowanie obsługi procedury zawieszenia poboru akcyzy w zakresie przemieszczania wyrobów akcyzowych. Do czasu pojawienia się systemu, procedura oparta była na papierowym dokumencie ADT. Fakt implementacji systemu Bachus oznacza zatem zastąpienie dokumentu papierowego dokumentem elektronicznym, co jest dużym udogodnieniem nie tylko dla administracji celnej, ale w pierwszej kolejności dla podmiotów gospodarczych uczestniczących w procedurze tzn. wysyłających lub odbierających zharmonizowane wyroby akcyzowe.

Podmioty gospodarcze, jako klienci polskiej administracji celnej, dzięki komunikatom wysyłanym przez system Bachus, mają możliwość otrzymywania bieżącej informacji o aktualnym stanie obsługiwanej przez administrację celną procedurze. Istotny jest także fakt obsługi (dzięki mobilnemu dostępowi do systemu) również małych podmiotów gospodarczych. Tym samym można śmiało mówić o polepszeniu usług świadczonych przez administrację celną oraz wzroście zadowolenia klientów. Mówiąc o zadowoleniu klientów z powodu dostępu do bieżącej informacji nie można zapomnieć o jego wymiernym aspekcie. Systemem OSOZ powoduje, że znacznie szybciej następuje zwolnienie zabezpieczenia,

akcyzowego. Zwolnienie zabezpieczenia akcyzowego jest bowiem możliwe już w momencie wygenerowania przez system Bachus, sporządzonego przez odbiorcę, raportu odbioru wyrobów. Szybsze zwolnienie zabezpieczenia akcyzowego pozwala na szybsze, ponowne wykorzystanie przez podmiot gospodarczy środków ze zwolnionego zabezpieczenia, na zabezpieczenie kolejnych przemieszczeń lub przekazanie wolnych środków finansowych na inny cel, a tym samym redukcję kosztów związanych z zamrożeniem kapitału. Z uwagi na bardzo wysokie kwoty zabezpieczeń stosowanych w procedurze zawieszenia poboru akcyzy, fakt elektronicznego saldowania gwarancji zapewnia firmom większą elastyczność w gospodarowaniu dostępnymi środkami.

Dzięki systemowi Bachus możliwe jest zebranie oraz elektroniczny przekaz dokumentu e-ADT oraz wszelkich informacji i danych, dotyczących przemieszczanych wyrobów akcyzowych w procedurze zawieszenia poboru akcyzy. Zbierane w ramach sytemu dane mogą być przez użytkownika dwojako. Po pierwsze, do bieżącego monitorowania przebiegu procedury, a po drugie, do generowania określonych raportów i zestawień, dzięki podsystemowi analitycznemu, udostępniającego raporty analityczne w oparciu o hurtownię danych.

System Bachus umożliwia polskiej administracji celnej czuwanie nad prawidłowym przebiegiem procedury oraz zapobieganie potencjalnym nieprawidłowościom, dając tym samym podmiotom gospodarczym poczucie bezpieczeństwa oraz wysoki poziom świadczonych w ramach procedury usług.

Integralną część systemu Bachus stanowi moduł analityczno-raportujący, stworzony na bazie narzędzi Oracle Viewer i Oracle Discoverer, służący do tworzenia i generowania raportów analitycznych i zestawień dla celów statystycznych i informacyjnych.

System jest także przygotowany do obsługi funkcjonalności systemów EWSE i MVS, które są obecnie realizowane za pomocą obszernych formularzy "PDF" przesyłanych pocztą elektroniczną.

Od 3 września 2007 system jest dostępny dla przedsiębiorstw i pracowników administracji celnej w całej Polsce (za wyjątkiem funkcjonalności związanej z obsługą komunikatów EWSE i MVS).

Obszary funkcjonalne systemu Bachus:

- Obsługa dokumentu e-ADT –przyjmowanie, tworzenie oraz rejestracja dokumentu e-ADT oraz modelowanie i obsługa procesów obiegu dokumentów e-ADT.
- Wymiana danych z systemami zewnętrznymi – funkcjonalność pozwalająca na wymianę danych z systemami zewnętrznymi w szczególności: bazą SEED, systemem OSOZ, systemem EWSE MVS, systemem ISZTAR.
- Wymiana komunikatów między podmiotami oraz procesami obiegu dokumentów, wysyłanie i przyjmowanie komunikatów przez urząd celny właściwy dla wysyłającego, urząd celny właściwy dla odbiorcy oraz podmiot wysyłający i podmiot odbierający.
- Analityka i Raporty – funkcjonalność umożliwiająca tworzenie i drukowanie zestawień opartych o atrybuty dokumentu e-ADT.
- Administracja – zarządzanie podsystemem klasyfikacji i przechowywanie dokumentów e-ADT, podsystemem modelowania i obsługi procesów obiegu dokumentów e-ADT oraz zarządzanie użytkownikami systemu Bachus.

Architektura techniczna systemu Bachus:

System Bachus jest systemem centralnym, w którym rolę serwera bazy danych pełni baza Oracle, będąca centralną składnicą danych. Baza Oracle zapewnia odpowiedni poziom bezpieczeństwa danych i wydajności systemu. Spójność danych jest zapewniona przez odpowiednie typowanie danych i strukturę danych.

Z serwerem bazy danych kontaktuje się serwer aplikacyjny, odpowiedzialny za realizację usług biznesowych, udostępnionych klientom systemu Bachus. Dzięki zastosowaniu serwera aplikacyjnego system ma architekturę trójwarstwową, pozwalającą na modyfikację reguł biznesowych bez konieczności ponownego instalowania oprogramowania klientów systemu. System aplikacyjny jest realizowany w technologii .NET na platformie Windows Serwer 2003.

Podsystem udostępniający raporty analityczne w oparciu o hurtownię danych został stworzony na oddzielnym serwerze analitycznym. Zainstalowana jest na nim baza danych Oracle 10g, narzędzia pozwalające na budowę hurtowni danych oraz narzędzia klasy Business Intelligence umożliwiające analizę danych w długich przedziałach czasu.

Klienci systemu Bachus są podzieleni na systemy zewnętrzne, klientów mobilnych i klientów wewnętrznych. Obie grupy klientów systemu pracują z systemem za pomocą udostępnionych usług biznesowych. Klienci mobilni używają interfejsu typu „cienki klient" (w oparciu o przeglądarkę internetową), umożliwiającego pracę z aplikacją niezależnie od platformy sprzętowej. Klienci mobilni łączą się z serwerem poprzez sieć GPRS, a następnie WAN Ministerstwa Finansów. Klienci wewnętrzni używają aplikacji typu Windows Forms, która jest „grubym klientem", oferującym wyższą wydajność w trakcie pracy z aplikacją i dostęp do funkcji administracyjnych. Klienci wewnętrzni łączą się z serwerem wyłącznie z sieci WAN Ministerstwa Finansów.

Systemy zewnętrzne zostały zintegrowane z wykorzystaniem technologii SMTP (poczta elektroniczna), MSMQ i Web Services oraz z wykorzystaniem replikacji baz danych.

Oprogramowanie klienta systemu Bachus zostało w całości zrealizowane w technologii NET.

Podmioty korzystające z systemu Bachus muszą być zarejestrowane w bazie danych SEED, z podaniem adresu poczty elektronicznej, z której wysyłane i odbierane będą komunikaty w formie załączników do wiadomości e-mail.

Informatyzacja w Izbie Celnej w Białej Podlaskiej

Zadaniem służb informatycznych Izby Celnej w Białej Podlaskiej jest zapewnienie ciągłości pracy systemów informatycznych zarówno ogólnopolskich jak i lokalnych. Związana jest w tym nierozerwalnie dbałość o bezpieczeństwo pracy tych systemów. Czynnie uczestniczymy w zakresie systemów teleinformatycznych podczas budowy nowych i rozbudowie istniejących obiektów Administracji Celnej. Szerokość frontu robót obrazuje poniższy wykaz:

- rozbudowa Izby Celnej oraz budowa nowych obiektów dla UC Biała Podlaska i OC Biała Podlaska. Docelowo powstanie jeden kompleks celny,
- rozbudowa OCD Terespol – na ukończeniu,
- budowa nowego obiektu dla OCK Terespol,
- budowa nowego przejścia drogowego w Dołhobyczowie,
- budowa parkingu buforowego dla OCD Dorohusk,
- budowa lotniska w Świdniku k/Lublina,
- budowa nowej siedziby OC Tomaszów Lubelski.

Dodatkowo w miarę możliwości kadrowych uczestniczymy w projektach ogólnopolskich oraz tworzymy niezbędne systemy o zasięgu lokalnym.

Uczestnictwo w projektach ogólnopolskich

Jeszcze w okresie funkcjonowania GUC uczestniczyliśmy w definiowaniu wymagań technicznych i funkcjonalnych dla systemu Corintia. System działa do dzisiejszego dnia i z powodzeniem spełnia swoje zadanie.

Kolejną dużą inwestycją, dodatkowo podzieloną na etapy, w której tworzeniu braliśmy i bierzemy czynny udział (definiowanie założeń projektowych, uczestnictwo w procesach przetargowych, nadzór nad realizacją) jest System Bezpieczeństwa dla obiektów celnych posadowionych na granicy wschodniej. Celem tego projektu jest wyposażenie SC w systemy bezpieczeństwa ogólnego (np. ppoż, SSWiN, AC) oraz systemy ogólnie rozumianego bezpieczeństwa celnego (np. CCTV, SWOC, TCS). W kolejności chronologicznej projekty wyposażające granicę wschodnią w systemy bezpieczeństwa przedstawiają się następująco:

- AC 25 - zakończony
- CAIFS - zakończony
- TF-OCR - zakończony
- CAIFS II – w trakcie realizacji, etap wykonawstwa

Poniżej przedstawiam wykaz najważniejszych podsystemów wchodzących w skład Systemu Bezpieczeństwa:

- CCTV – podsystemy telewizji dozorowej,
- SSWiN – podsystemy sygnalizacji włamania i napadu,
- Ppoż – podsystemy przeciw-pożarowe,
- AC – podsystemy kontroli dostępu,
- TCS – podsystemy sterowania ruchem dla przejść towarowych,
- SWOC – podsystemy sterowania ruchem dla przejść osobowych,
- podsystemy synchronizacji czasu,
- podsystemy przepięciowe i odgromowe – zabezpieczają działanie pozostałych podsystemów użytkowych,
- moduł integracji – integracja pozostałych podsystemów na poziomie regionalnym (poziom izby celnej) oraz krajowym (poziom MF).

Uczestniczymy w realizacji obecnie priorytetowego dla SC programu e-cło. Przedstawiciele izby celnej brali czynny udział w pracach nad stworzeniem studium wykonalności dla tego programu.

Kolejnym systemem o zasięgu ogólnopolskim, który dodatkowo śmiało możemy uważać za swoje dzieło, jest ERWPR (Elektroniczne Rejestry Wspólnej Polityki Rolnej).

System ten początkowo został stworzony na potrzeby Izby Celnej w Białej Podlaskiej w celu gromadzenia danych w zakresie wykonywanych przez Służbę Celną czynności w ramach Wspólnej Polityki Rolnej. Ze względu na ogromne zapotrzebowanie na taki system w całej Służbie Celnej w latach 2004-2006 uzyskał on rangę systemu ogólnopolskiego. Można powiedzieć, że stworzenie tego systemu w ramach izby celnej było działaniem wizjonerskim.

Następnie, na podstawie tego systemu, został zrealizowany projekt ogólnopolski zgodnie z metodologią PRINCE2. Właścicielem merytorycznym systemu został Dyrektor Departamentu Kontroli Celno - Akcyzowej i Kontroli Gier w Ministerstwie Finansów.

Zgodnie z właściwymi decyzjami MF kierowanie utrzymaniem systemu ogólnopolskiego RWPR oraz kierowanie Krajową Grupą Zadaniową ds. Zarządzania Analizą Ryzyka w Systemie RWPR powierzono Izbie Celnej w Białej Podlaskiej.

Informatyczne systemy lokalne

Tak jak większość izb celnych stworzyliśmy wiele systemów lokalnych. Niektóre z nich działają do dnia dzisiejszego. Systemy tworzone były w celu usprawnienia pracy węższym lub szerszym grupom użytkowników. Poniżej omówię dwa najważniejsze systemy, które osiągnęły szerszy zasięg od izbowego.

Systemem który odcisnął znaczące piętno na stworzonym później ogólnopolskim systemie SWOC jest system Granica.

System powstał na potrzeby Izby Celnej w Białej Podlaskiej. Wypełnił on lukę po wdrożeniu ogólnopolskiego systemu Celina, który nie uwzględniał specyfiki osobowych przejść granicznych.

Zaimplementowano w nim zaawansowaną analizę ryzyka, która opiera się na pre-definiowanych profilach.

System Granica funkcjonował również w Izbie Celnej w Przemyślu.

W oparciu o system Granica powstał ogólnopolski system SWOC. Szczególnie istotne jest zaimplementowanie

w SWOC w pełnym zakresie koncepcji analizy ryzyka, opracowanej w systemie Granica.

Ze względu na swoją funkcjonalność oraz możliwość szybkiego wprowadzania modyfikacji system Granica funkcjonuje do dnia dzisiejszego jako zewnętrzny moduł analizy ryzyka, współpracujący z ogólnopolskim systemem SWOC.

Ostatnim wdrożonym w Izbie Celnej systemem i jednocześnie zasługującym na szczególną uwagę jest EKS (Elektroniczna Książka Służby). Założenia były następujące:

- centralizacja i ujednolicenie wprowadzanych danych,
- automatyczne pobieranie danych z innych systemów,
- łatwa i intuicyjna obsługa,
- dostęp poprzez przeglądarkę internetową,
- logowanie w oparciu o użytkownika domeny,
- walidacja poprawności wprowadzanych danych (przykładowo: numery PESEL, daty, godziny, pola obowiązkowe, zależności pomiędzy danymi)

W skład systemu wchodzą następujące moduły:

- Elektroniczna Książka Służby,
- Rejestr Wykorzystania Sprzętu,
- Rejestr Ujawnień,
- Moduł Administratora,
- Moduł Statystyczny – w budowie.

Interesujący jest zakres współpracy systemu EKS ze źródłami danych funkcjonującymi w przestrzeni informatycznej SC.

W szczególności system EKS ma współpracować z następującymi źródłami danych:

RWPR	w trakcie realizacji,
Celina	etap analizy, identyfikacji i wyboru danych
SWOC	w trakcie realizacji, etap analizy, identyfikacji i wyboru danych
TCS	interfejs funkcjonuje,
Podróżny (IC Białystok)	interfejs funkcjonuje,
Granica (IC Biała Podlaska)	interfejs funkcjonuje,
Zwrot VAT (IC Białystok)	interfejs funkcjonuje,
Zwrot VAT (IC Olsztyn)	interfejs funkcjonuje,
ESKS	zgoda właściciela systemu, prace w toku,
NCTS (poprzez CAAC)	na razie brak możliwości, etap koncepcji

System EKS jest chyba pierwszą próbą integracji systemów celnych na taką skalę w celu automatycznego dostępu do danych, które zostały już raz wprowadzone.

W chwili obecnej EKS funkcjonuje z powodzeniem we wszystkich czterech izbach granicznych (Przemyśl, Biała Podlaska, Białystok, Olsztyn) w trybie produkcyjnym.

Wojciech Skrzynecki
Naczelnik Wydziału Informatyki
Izba Celna w Białej Podlaskiej

Pikuś czyli skąd się wziął informatyczny sukces Rzepina

Rozmowa z naczelnikiem Wydziału Informatyki Izby Celnej w Rzepinie Robertem Jędrzejko.

BZ. Jesteś stąd, razem chodziliśmy do liceum. Rzepin to nie jest duża wioska, globalizacja tu nie dotarła, skąd pomysł, że wszystko kiedyś zastąpi komputer?

RJ. To nieprawda. Czy tego chcemy czy nie, wszędzie tkwimy w tej jak to nazywasz wiosce i nigdy nie uważałem, że w Rzepinie nie da się czegoś zrobić, bo jest położony z dala od centrum. Wręcz przeciwnie, zobacz teraz to nasza zaleta. Globalizacja, to w dużej mierze informatyzacja procesów komunikacji czy usług.

BZ. Od czego zaczynaliśmy przypomnij, bo co do tego jesteśmy zgodni, że informatyka z Rzepina błyszczy teraz na całą Służbę.

RJ. Początek lat 90-tych to totalnie inne środowisko funkcjonowania. Istniejąca granica i niekończące się kolejki skutkowały szeregiem prób organizacyjnych i innych działań, żeby poprawić skuteczność odpraw i wygrać z czasem.

Wtedy Urząd Celny w Rzepinie był jednym z największych w Polsce, a z uwagi na położenie i zwiększający się z roku na rok ruch towarowy i pasażerski, problemy graniczne były priorytetem dla oceny działania administracji celnej.

Brak sprzętu, kadry i wsparcia. Nie istniały praktycznie systemy informatyczne. Panowało powszechne przekonanie, że pozyskanie jakiegokolwiek komputera rozwiąże wszelkie problemy. Nikt też wtedy nie przypuszczał, że rozwój tej dziedziny na rzecz upowszechniania usług informatycznych postępował będzie tak szybko, że zdarzenia integracji z UE z całym procesem przygotowań determinować będą konieczność budowy elektronicznego środowiska.

BZ. A gdzie się to wszystko dla Ciebie zaczęło?

RJ. Początki mojej pracy w cle to olbrzymie przejście graniczne w Świecku. W 1992 r. rozpoczęto przygotowania wdrożenia systemów ewidencji odpraw przy udziale firmy zewnętrznej. Rozwiązanie nowatorskie i unikalne dla całej administracji w tym czasie, polegało między innymi na komunikacji elektronicznej ze spedycjami w ramach zbudowanej na potrzeby realizacji odprawy wewnętrznej sieci obiektu. Cel wdrożenia pełnej funkcjonalności nie został jednak osiągnięty z uwagi na zmiany w przepisach, jakie weszły na przełomie

roku oraz wprowadzeniu m.in. Jednolitego Dokumentu Administracyjnego SAD. Jednak o skali przedsięwzięcia świadczyć może ok. 50(!) stanowisk informatycznych w administracji, co było podstawą do rozwoju środowiska systemów informatycznych już w oparciu o własne zasoby administracji. Początki były trudne a podejmowane wyzwania ambitne, zwłaszcza, iż obszar informatyzacji to wtedy „dziewiczy" teren, a i zakres był ogromny.

BZ. Kilka faktów musi mieć miejsce jednocześnie, nie wystarczy wizja, muszą być jeszcze ludzie, musi być ten czas.

RJ. Podejmowane działania były możliwe wyłącznie w oparciu o ludzi zaangażowanych w procesy projektowe, wdrożenie i utrzymanie początkowo często awaryjnych rozwiązań. Powiem inaczej, to zespół pasjonatów był początkiem kadry dla powołania działu informatyki.

BZ. Takich nostalgicznych wspomnień masz pewnie wiele, ale bardziej interesuje mnie skąd bieżesz pomysły – takie skrzywienie- patrzysz na jakiś wydział i myślisz, że to by im sie przydało i pstryk ... mamy Machinę , Książkę służby itp.

RJ. Pomysły? To postrzeganie świata przez wymiar możliwej informatyzacji określonej dziedziny, działalności, oczywiście rozwijane w ujęciu pozyskiwanego doświadczenia i widzianych potrzeb również związanych ze zmianą organizacji czy poprawą działań zarządczych. Jak wiesz różne były czasem skutki. Również z uwagi na obiektywne trudności wdrożenia oprogramowania oraz wyraźne zadanie dla całej załogi związane z procesami opanowania nowych narzędzi, zmianę dostępu do informacji.

BZ. Muszę Cię o to zapytać, choć to na pozór trywialne pytanie – uważasz za swoje ukochane informatyczne dziecko – które przedsięwzięcie, który program?

RJ. Jak to zwykle bywa, prozaicznie przywiązany jestem do wielu narzędzi czy inicjatyw podjętych w obszarze informatyzacji. Każdy produkt wdrożony również w innych izbach celnych cieszy. Z uwagi na rozmiar wyzwania i skuteczność uruchomionych narzędzi, do szczególnych osiągnięć zaliczyłbym budowę czterech obiektów granicznych czyli budowę sieci w czterech terminalach i do tego powszechnie wdrożony system SEKI. Trochę to przekorne, bo integracja z UE sprawiła, że przedsięwzięcia te przestały funkcjonować z dniem 1 maja 2004 r. Pozostała satysfakcja z udrożnienia przejść granicznych w ramach spełnienia własnych pomysłów umożliwiających np. odprawę ponad 1 mln. TIR-ów rocznie w Świecku. Te doświadczenia przełożyły się również na budowę nowych obiektów na granicy wschodniej.

BZ. Dziś w informatyce zostało oswojone – coś o bieżących zadaniach wiemy, ale przecież patrzysz w przyszłość. Powiedz więc humaniście, co będzie informatyka miała do zrobienia jutro?

Nikt rozsądny nie określi na dziś możliwego rozwoju w SC bez udziału informatyki Powszechna dostępność do usług informatycznych jest celem strategicznym dla administracji kraju Podjęta inicjatywa realizacji programu e-clo jest dużą szansą standaryzacji i integracji środowiska usług świadczonych przez SC.

Tutejsza izba wpisuje się w podjęte działania w ramach tego programu, również poprzez mój osobisty udział w wyzwaniach wskazanych tym projektem. Angażować jednak muszą się absolutnie wszyscy.

BZ. Dzięki za rozmowę, chociaż nie rozmawia się z Tobą łatwo, bo posługujesz się specyficznym językiem informatyki. A pikuś...

RJ. To całkowicie oczywiste, bo przecież informatyka to pikuś – coś bardzo prostego.

Pan naczelnik przy pracy

Informatyk jak sędzia na boisku

O informatykach mówimy stosunkowo rzadko. Są trochę jak sędziowie na boisku. Im mniej ich widać, tym lepsi. Kiedy wszystkie systemy działają prawidłowo, niewiele o ich się myśli. Gdy tylko coś szwankuje, okazują się niezbędni i wszyscy ich szukają.

Powyższy schemat na dobre funkcjonuje w Izbie Celnej w Opolu. W Referacie pracuje 6 informatyków i do tego jeszcze jedna osoba w samym Urzędzie Celnym w Opolu. Dbają o sprawność sieci i sprzęt na poszczególnych stanowiskach.

Jak sami twierdzą, sporo pracy poświęcają zapewnieniu bezpieczeństwa działających systemów. Stałe uaktualnienia antywirusowego oprogramowania, każdorazowe sprawdzanie kart pamięci oraz innych nośników danych, które są przynoszne do Referatu, zajmują całkiem sporo czasu. Do tego nieustanne aktualizowanie poszczególnych programów, o czym zwykli użytkownicy dowiadują się w czasie czytania komunikatu o konieczności zrestartowania komputera.

Sporo kłopotu zajmuje też poczta. Każdy chciałby przesłać pliki bez ograniczeń i niekiedy z mnóstwem załączników. Niestety wirtualny świat też ma swoje ograniczenia. Dlatego pozostaje cierpliwe tłumaczenie, że nie wszystko w Internecie jest możliwe. Trzeba więc dzielić przesyłkę na miejsze partie, podobnie jak niekiedy w „realu". Do tego jeszcze strony internetowe, jezyk HTML, sieci LAN, makra i tysiące innych informatycznych problemów.

Tę informatyczną codzienność - niezbędną do sprawnego funkcjonowania całej instytucji jaką jest izba celna - tworzą zgodnie: kierownik referatu Mariusz Gryszczyk, Roman Apanowicz, Jarosław Białoskórski, Marcin Dyda, Krzysztof Halek, Robert Jarosz i Marek Koziński. Dlatego życzymy naszym kolegom inforamatykom, abyśmy jak najrzadziej byli zmuszani do ich nagłego szukania. W końcu to wtedy, kiedy ich nie widać, pokazują, że są najlepsi.

Agnieszka Skowron, Tomasz Nowak
Izba Celna w Opolu

Wirusy trzymamy przed drzwiami

Gotowi do testowania nowego sprzętu

Zdalne nauczanie w Służbie Celnej

Kurs e-learningowy, to podporządkowany określonemu celowi dydaktycznemu zasób treści przeznaczony do nauki w formie elektronicznej, który przyswajany jest samodzielnie w określony i uporządkowany sposób.

Dwoma głównymi cechami odróżniającymi szkolenie elektroniczne od tradycyjnego jest elektroniczna postać treści oraz internetowy kanał komunikacji.

Punktem wyjścia do przygotowania kursu e-learningowego jest wiedza ekspercka opracowana w formie materiałów źródłowych, tak zwanych scenariuszy.

Pierwsze prace, których celem było zbudowanie i wdrożenie Systemu Zdalnego Nauczania w Polskiej Służbie Celnej zostały rozpoczęte w połowie lutego 2004 r., a ich finansowanie odbyło się w ramach programu PHARE 2001.

Zakres projektu obejmował nie tylko wdrożenie samej platformy dla szkoleń elektronicznych, ale również przygotowanie pełnej gamy szkoleń o tematyce celnej, kursów językowych oraz szkoleń z obsługi aplikacji komputerowych.

Projekt otrzymał nazwę ATENA, by podkreślić jego charakter - budowanie wiedzy i kompetencji.

Ośmiomiesięczna intensywna współpraca ekspertów merytorycznych ze Służby Celnej i ekspertów od rozwiązań e-learningowych z Computerland SA przyniosła efekt w postaci ogromnych zasobów wiedzy.

System Zdalnego Nauczania ATENA umożliwia realizowanie w Polskiej Służbie Celnej celów szkoleniowych i jest ważną formą edukacji obok tradycyjnego systemu szkolenia.

Funkcjonariusze w służbie przygotowawczej część spośród wymaganego zakresu szkoleń muszą ukończyć w systemie ATENA.

Moduły części profilowanej zasadniczego kursu zawodowego oraz niektórych szkoleń podnoszących kompetencje zawierają informacje, które szkolenia w systemie ATENA są do realizacji obowiązkowe.

Funkcjonariusze w służbie stałej mają możliwość korzystania ze wszystkich dostępnych szkoleń w ramach licencji dla użytkowników, a po pozytywnym zdaniu wymaganych testów końcowych otrzymują stosowne zaświadczenia potwierdzające ukończenie szkolenia.

Zespół ATENA w Ministerstwie Finansów

Katalog kursów

Na tej stronie znajdują się informacje o zawartości merytorycznej wszystkich kursów w systemie ATENA.Znajdują się tutaj również informacje o szacunkowym czasie trwania kursów oraz informacje, czy dany kurs jest dostępny.

Nazwa kursu	Data udostępnienia	Prognozowany czas
M01 - System prawa wspólnotowego	2006-02-08	04:00
M02 - Nadawanie towarom przeznaczenia celnego	2005-04-14	05:00
M03 - Taryfa celna i środki taryfowe	2005-05-12	02:45
M04 - Wspólna Polityka Rolna	2005-06-01	08:00
M05 - Wartość celna towarów	2005-03-11	03:00
M06 - Ograniczenia pozataryfowe	2005-06-03	18:00
M07 - Dług celny i należności podatkowe	2005-05-12	02:30
M08 - Zagadnienia podatkowe	2006-09-18	09:00
M09 - Ochrona praw własności intelektualnej	2005-05-12	03:30
M10 - Postępowanie w sprawach celnych	2005-04-14	02:30
M11 - Zwalczanie przemytu narkotyków	2005-01-17	06:00
M12 - Pochodzenie towarów, preferencje	2005-05-31	04:30
M13 - Powtórna Kontrola Celna, zagadnienia finanso	2005-08-12	07:30
M15 - Gry i zakłady wzajemne	2009-11-09	04:20
I-AGREX-EN - Wspólna Polityka Rolna (EN)	2006-11-24	04:00
I-AUTO-PL Rewizja samochodu (PL)	2006-02-02	08:00
I-AUTO-EN Rewizja samochodu (EN)	2006-02-02	08:00
I-AUTO-DE Rewizja samochodu (DE)	2006-02-02	08:00
I-AUTO-FR Rewizja samochodu (FR)	2008-01-01	05:30
I-AEO-EN Upoważniony przedsiębiorca	2008-12-01	05:30
I-AEO-PL Upoważniony Przedsiębiorca (AEO)	2008-11-05	06:30
I-ODO Ochrona danych osobowych	2008-12-01	06:00
I-KONTENER-PL Kontrola kontenera	2004-05-30	08:00
MS Access 2002 Podstawy	2004-05-30	08:00
MS Access 2002 Użytkownik Zaawansowany	2004-05-30	08:00
MS Excel 2002 Podstawy	2004-05-30	08:00
MS Excel 2002 Użytkownik Zaawansowany	2004-05-30	08:00
MS Outlook 2002 Podstawy	2004-05-30	08:00
MS Outlook 2002 Użytkownik Zaawansowany	2004-05-30	07:00
MS PowerPoint 2002 Użytkownik Zaawansowany	2004-05-30	07:00
MS Word 2002 Użytkownik Zaawansowany	2004-05-30	08:00
S-ALINA - System Zgłoszeń Celnych	2006-05-18	05:00
S-CELINA - System Zgłoszeń Celnych	2005-09-27	06:00
S-VAT -Rejestr dokumentów zwrot VAT dla podróżnych	2008-11-25	01:00
TMM7 - Język niemiecki	2008-01-01	210:00
YDP - EuroPlus+ Angielski z Cambridge	2008-12-31	150:00

System ATENA korzysta z bazy aktów prawnych dostępnych w systemie CORINTIA.

Zwiększeniu efektywności szkoleń w Służbie Celnej służy tzw. kształcenie mieszane (blended learning) – polegające na jednoczesnym wykorzystaniu w procesie edukacyjnym kilku metod nauczania. Najczęściej jest to połączenie e-learningu ze szkoleniem tradycyjnym i praktyką. Synergia tych sposobów nauczania powoduje, że słabe strony kształcenia mogą zostać zniwelowane.

Za rozwój i funkcjonowanie systemu odpowiada Zespół ATENA powołany decyzją Ministra Finansów, składający się z:

- Kierownika Zespołu;
- Zastępcy Kierownika Zespołu;
- Administratorów Krajowych;
- Administratorów Lokalnych;
- Koordynatorów ds. ATENY;
- Autorów Treści;
- Projektantów Technicznych Kursów;
- Lektorów.

Dzisiaj można ocenić, że dla Służby Celnej i otoczenia korzyści z funkcjonowania w Służbie Celnej zdalnego nauczania to:

- precyzyjne zarządzanie procesami edukacyjnymi wewnątrz administracji celnej,
- dostosowanie do potrzeb indywidualnych, metoda stosowana do szkolenia dużych grup w krótkim okresie czasu,
- znaczne obniżenie kosztów szkoleń (brak kosztów zakwaterowania, wyżywienia, diet, przejazdów),
- krótkie wyłączenie funkcjonariusza / pracownika z pracy,
- możliwość szkolenia personelu znajdującego się w odległych od siebie miejscach, w tym samym czasie, na różne tematy,
- zwiększenie liczby szkoleń organizowanych przez Służbę Celną – możliwość objęcia szkoleniem wszystkich funkcjonariuszy.

Szkolenia e-learningowe w Polskiej Służbie Celnej odbywają się w godzinach pracy, wymaga to jednak zrozumienia i akceptacji kadry kierowniczej. Umiejętne pogodzenie podstawowych obowiązków służbowych oraz przeznaczenie wymaganego czasu na tego typu szkolenia daje efekt wyższego poziomu wiedzy stwierdzanego na egzaminach zawodowych oraz ze znajomości języków obcych, co tym samym daje znacznie zwiększony potencjał wiedzy i kompetencji funkcjonariuszy.

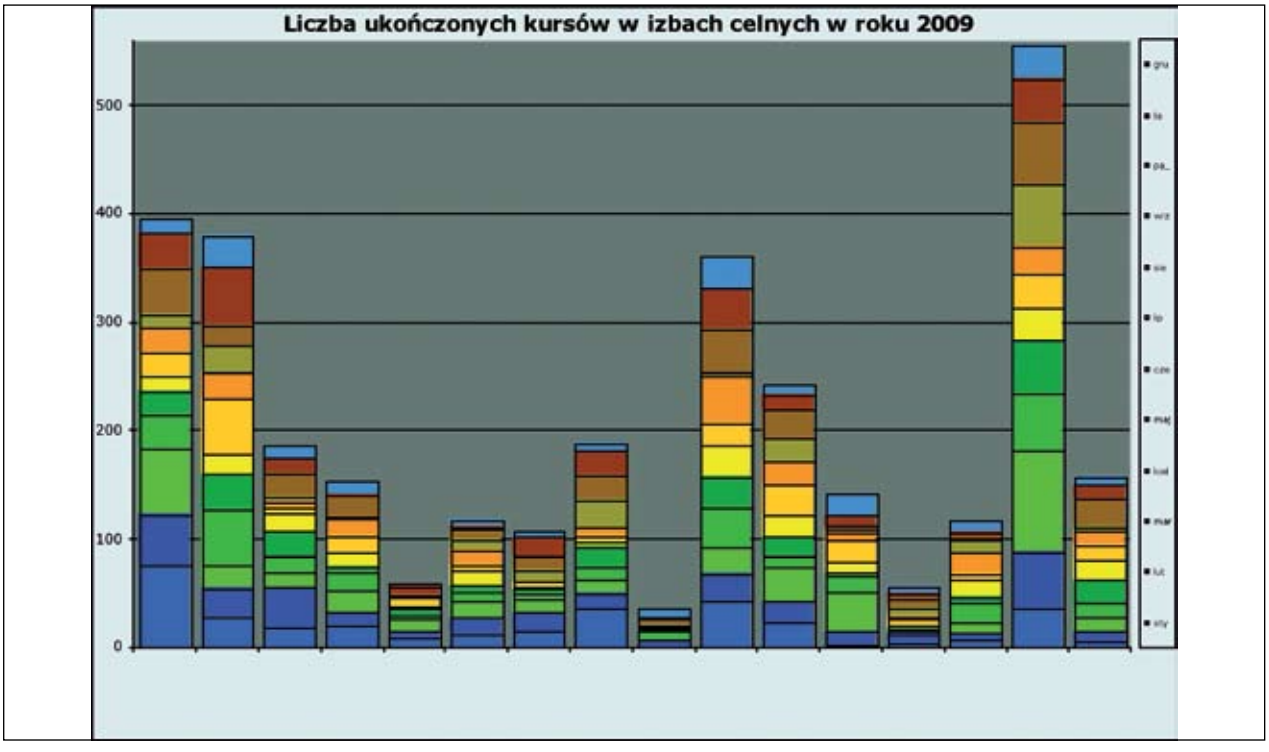
O skali zainteresowania funkcjonariuszy zdobywaniem wiedzy poprzez e-learning niech świadczą poniższe statystyczne zestawienia:

Aktualność zawartych w systemie treści oraz rozwój merytoryczny system ATENA zawdzięcza niezwykłemu zaangażowaniu grupy autorów merytorycznych kursów, którymi są najlepsi specjaliści i autorytety wiedzy celnej, podatkowej oraz organizacyjnej w Służbie Celnej.

Ze względu na skalę jak też nowatorstwo rozwiązań edukacyjnych i technologicznych, system ATENA usytuowany jest w czołówce tego typu rozwiązań w Służbach Celnych całej Zjednoczonej Europy.

Wszelkie informacje na temat funkcjonowania Systemu Zdalnego Nauczania ATENA znajdują się na stronie intranetowej http://atena.mf.gov.pl/strona

Kierownik Zespołu ATENA
Krystyna Drezińska

Kolejny krok w stronę e-Służby

Czy można wyobrazić sobie codzienną pracę bez stosu papierowych dokumentów? Albo portal, który „wie" na jakim stanowisku funkcjonariusz pełni służbę i wyświetla jedynie potrzebne informacje? Jeśli tak, to jest dobra wiadomość - w ciągu bieżącego roku te i inne możliwości staną się rzeczywistością dzięki wdrożeniu elektronicznego systemu zarządzania dokumentami i portalu resortowego w jednostkach resortu finansów.

W ramach realizowanego od 2008 roku przez Departament Służby Celnej we współpracy z Departamentem Informatyki projektu intrAS - System zarządzania dokumentami i prezentacji treści dla resortu finansów dostarczone zostaną dwa zasadnicze produkty: Portal Resortowy (PR) oraz Elektroniczny System Zarządzania Dokumentami (ESZD). Produkty oparte są na dostarczonym przez wykonawcę zewnętrznego (Wasko S.A. z Gliwic) sprzęcie systemowym (w tym: 57 serwerów, macierz dyskowa, system kopii zapasowych, urządzenia sieciowe zapewniające wysoką wydajność i dostępność systemu) oraz oprogramowaniu komponentowym EMC Documentum (Content Server, Webtop, Web Publisher, Proces Builder, Raporting Services oraz inne) i współpracującym z tym oprogramowaniem narzędziu portalowym Liferay. Wykonawca dostarczył również do Ministerstwa Finansów i jednostek Służby Celnej wyposażenie pozwalające na wprowadzanie do ESZD skanów dokumentów papierowych (skanery, drukarki i czytniki kodów kreskowych).

Realizacja tej dostawy była możliwa, dzięki wsparciu finansowemu Unii Europejskiej dla umowa nr 10967/JFK/PPT-D1/2008-TF2006/018-180.02.03.02 Dostawa pilotażowa systemu zarządzania dokumentami dla polskiej Służby Celnej w ramach projektu Transition Facility 2006/018-180.02.03 „Dalsze wzmocnienie Polskiej Służby Celnej"

ESZD zostanie wdrożony pilotażowo w 5 izbach celnych (IC Rzepin, IC Gdynia, IC Katowice, IC Przemyśl, IC Białystok) wraz z podległymi im urzędami i oddziałami oraz w wybranych departamentach Ministerstwa Finansów (4 departamenty celne - podlegające Szefowi Służby Celnej oraz Departament Informatyki). W II połowie roku prowadzone będą szkolenia dla użytkowników ESZD w jednostkach/komórkach objętych pilotażem i umożliwiona zostanie praca z systemem w trybie treningowym. W jednostkach pilotażowych ESZD będzie stosowany obligatoryjne od 01.01.2011

Serce elektronicznego systemu zarządzania dokumentami i portalu resortowego w Ministerstwie Finansów

Nowe serwery zakupione na potrzeby portalu resortowego i elektronicznego obiegu dokumentów

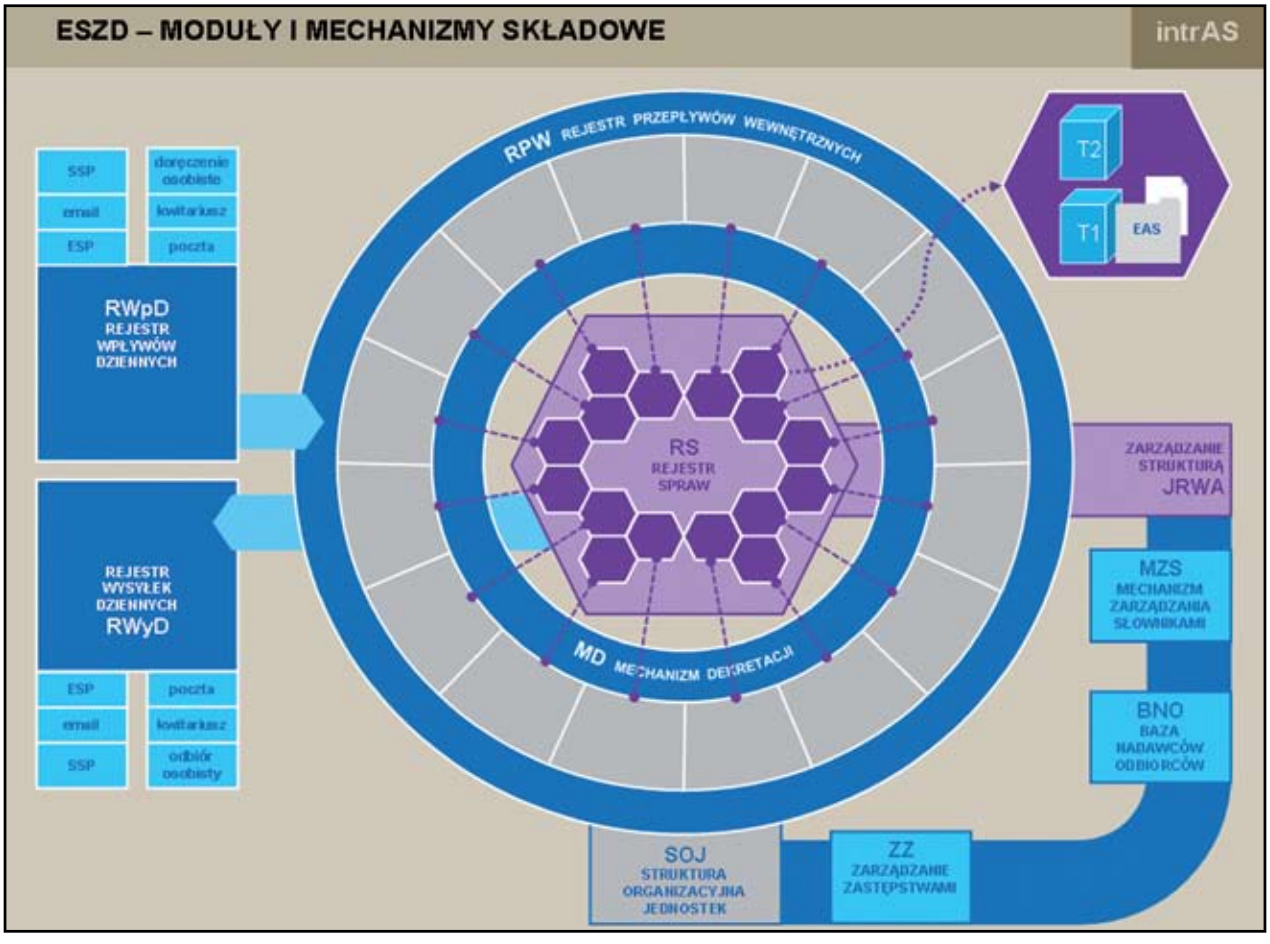
wraz z nowa Instrukcją Kancelaryjną uwzględniającą pracę z jego wykorzystaniem. Każda izba celna i urząd celny objęte pilotażem będą korzystały z własnej instancji ESZD, co oznacza, że w ramach centralnego repozytorium systemu zostanie wydzielony dla każdej z tych jednostek specjalny obszar na przechowywanie dokumentów i spraw wraz z ich metadanymi. Dodatkowo, każdej z tych jednostek zostanie udostępniony zestaw niezbędnych funkcjonalności kancelaryjnych. Oddziały celne jako zewnętrzne komórki organizacyjne urzędów celnych będą korzystały z instancji ESZD swojego urzędu.

ESZD jest dostępny przez przeglądarkę www i zawiera kompletny zestaw modułów/mechanizmów pozwalających na pełną obsługę dokumentów wpływających do jednostki, w niej wytwarzanych i z niej wysyłanych wieloma kanałami wpływu - dotyczy to zarówno dokumentów papierowych jak i elektronicznych.

Moduły/mechanizmy pozwalają na obsługę dokumentów i spraw w całym ich cyklu życia – od rejestracji wpływów, poprzez kaskadową dekretację, zakładanie spraw zgodnie z rzeczowym wykazem akt, gromadzenie dokumentów w elektronicznych aktach spraw (EAS), dodawanie do EAS dokumentów wytwarzanych w toku załatwiania sprawy, pracę na wersjach dokumentów, obsługę procesu akceptacji i podpisywania dokumentów, rejestrację i obsługę wysyłek, przekazywanie dokumentów między komórkami jednostki, zamykanie i archiwizacja spraw, wsparcie dla obsługi archiwum zakładowego/składnicy akt (tworzenie spisów zdawczo odbiorczych, generowanie spisów dokumentów przeznaczonych do brakowania lub do przekazania do archiwów państwowych). Szczególną funkcjonalność ESZD zapewniają komponenty EMC Documentum z grupy Captiva pozwalające na wysokowydajne skanowanie, rozpoznawanie tekstu i opisywanie metadanymi papierowych dokumentów wpływających.

ESZD został zaprojektowany w oparciu o pierwowzór, który stanowiła aplikacja „Kancelaria" stworzona w IC Rzepin. Kilkuletnie doświadczenia z jej stosowania w kilkunastu izbach i urzędach celnych oraz włącznie jej autora i współautorów do zespołu pracującego z Wykonawcą nad modelem ESZD gwarantuje, że system będzie realizował funkcje potrzebne dla sprawnej obsługi jednostek Służby Celnej w zakresie zarządzania dokumentacją oraz będzie ergonomiczny i przyjazny dla użytkownika.

Poza ww. modułami i mechanizmami ESZD, które składają się na jego środowisko bazowe system dostarcza kom-

ponenty EMC Documentum (Process Engine, Process Builder, Forms Builder), które pozwalają budować i uruchamiać w nim standaryzowane przepływy pracy tzw. kancelaryjne procesy biznesowe (KPB). KPB jest szablonem (budowanym z gotowych elementów przez przeszkolonego administratora systemu) opisującym kroki postępowania przy obsłudze określonego typu dokumentu lub sprawy, które często obsługiwane są w jednostkach. Uruchomienie w ESZD udostępnionego i dobrze opracowanego na poziomie modelu KPB pozwoli pracownikom w różnych jednostkach, obsługujących takie same co do typu sprawy/dokumenty, postępować zgodnie ze standaryzowanym wzorcem. Przy odpowiednim zastosowaniu będzie to narzędzie wspierające zarządzanie procesowe i zarządzanie jakością w jednostkach Służby Celnej.

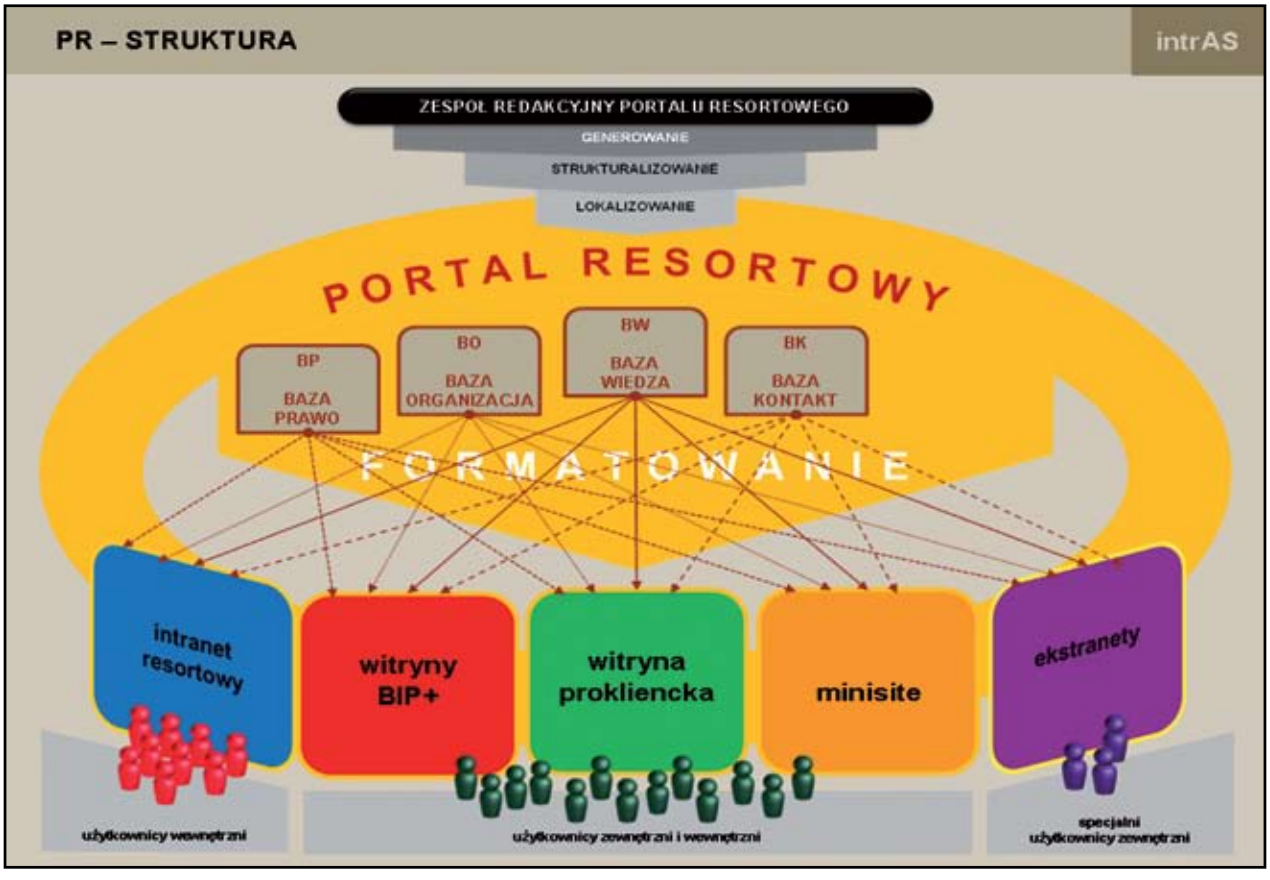
Realizowane pilotażowe wdrożenie ESZD w 5 izbach celnych i w pionie celnym Ministerstwa Finansów (a w dalszej perspektywie w pozostałych 11 izbach celnych) nastawione jest na stopniowe wyeliminowanie papierowego obiegu dokumentów z toku załatwiania spraw (w zakresie nie objętym jeszcze innymi ogólnokrajowymi systemami teleinformatycznymi) i wytworzenie środowiska elektronicznego pozwalającego na bardziej sprawne, efektywne, transparentne, bezpieczne, elastyczne i nowoczesne zarządzanie dokumentami i sprawami prowadzonymi w jednostkach resortu finansów.

Dostarczony w ramach projektu Portal Resortowy (PR) został zbudowany jako jednolity internetowo-intranetowy kanał informacyjny resortu finansów - dedykowany zarówno dla użytkowników zewnętrznych (podatnicy, podróżni, podmioty gospodarcze, zewnętrzne organizacje i instytucje), jak i dla użytkowników wewnętrznych (pracownicy Ministerstwa Finansów, izb i urzędów skarbowych, urzędów kontroli skarbowej, funkcjonariusze celni i pracownicy izb i urzędów celnych oraz pracownicy innych jednostek podległych Ministrowi Finansów).

PR zbudowany jest w oparciu o komponenty EMC Documentum (Content Server jako repozytorium, Web Publisher jako aplikacja dla redaktorów) oraz narzędzie prezentacyjne - portal Liferay.

PR prowadzony wspólnie przez jednostki administracyjne resortu finansów, zgodnie z polityką informacyjną określoną przez Biuro Ministra reprezentujące Ministra Finansów jako Właściciela systemu umożliwia gromadzenie i publikowanie różnorodnych informacji w:

- witrynie proklienckiej zawierającej informacje o przedmiocie i zakresie działalności resortu finansów – głównie podatki i cła, przedstawiającej treści interesujące obywateli, podatników, importerów/eksporterów czy podróżnych w sposób przystępny i zrozumiały, opracowywany specjalnie pod kątem zwykłego odbiorcy, który nie jest specjalistą w zakresie prawa podatkowego lub celnego,
- jednolitych witrynach BIP+ utworzonych dla każdej jednost-

ki administracyjnej resortu finansów, opartych o strukturę i zasady tworzenia Biuletynu Informacji Publicznej i obsługiwanych przez redaktorów z jednostki,

- jednolitym intranecie resortowym dostępnym dla wszystkich pracowników resortu, a zarazem sprofilowanym dla każdego konkretnego użytkownika zależnie od jego miejsca i stanowiska pracy oraz przynależności do grup zagadnieniowych - oferującego wszystkie niezbędne w codziennej pracy przepisy prawa, instrukcje, regulacje wewnętrzne, dane kontaktowe, publikacje, które wprowadzają redaktorzy z jednostek i redaktorzy obsługujący specjalne serwisy.
- ekstranetach dedykowanych konkretnym grupom użytkowników zewnętrznych, którzy mają mieć dostęp do szczególnych informacji nie upowszechnianych publicznie,
- witrynach tematycznych (minisite) tworzonych w przypadkach prowadzenia przez resort kampanii informacyjnych lub promocyjnych.

Udostępniony PR będzie zawierał zmigrowane w odpowiedni sposób treści i dokumenty z witryny www i BIP Ministerstwa Finansów, Systemu Informacji Podatkowej oraz ZSIC Corintia. Po przeniesieniu gromadzonych od kilku lat treści z ZSIC Corintia do intranetu resortowego, ZSIC Corintia zostanie wygaszony.

Jednostkom Służby Celnej zostaną udostępnione do samodzielnego prowadzenia witryny intranetowe (zawierające już zmigrowane elementy) oraz witryny BIP budowane wg jednolitych szablonów, które jednostki uzupełnią o niezbędne treści. Obsługę witryn będą prowadzić przeszkoleni redaktorzy reprezentujący jednostki - powołani z grona Korespondentów ZSIC Corintia i pracowników redagujących obecnie funkcjonujące witryny intranetowe/intranetowe izb i urzędów celnych.

Proces wdrażania PR w jednostkach resortu rozpocznie sie w II połowie 2010r. Koncepcja wdrożenia przewiduje, że każda jednostka, po udostępnieniu jej ww. witryn w PR i przeszkoleniu jej redaktorów, będzie zobowiązana w określonym czasie (3-4 miesięcy) uzupełnić niezbędne dane w witrynach, zapewnić ich stałą obsługę i wygasić swoje dotychczasowe serwisy internetowe i intranetowe.

Budowa PR w opisanym powyżej ujęciu wprowadzi jednolite zasady publikacji informacji. PR zastąpi rozproszone źródła informacji elektronicznej tworzone przez administracje i służby działające w ramach resortu finansów jednym portalem, w którym użytkownik znajdzie wszystkie udostępnione dla niego informacje z zakresu ich działań.

Ten skrótowo opisany powyżej, duży krok w stronę eSłużby będzie wymagał wykonania wielu małych kroków „wdrożeniowych", które musi wykonać jeszcze zespół projektowy jak również przyszli użytkownicy nowych produktów, tak aby stały się one pomocnymi elementami codziennej praktyki zawodowej funkcjonariuszy i pracowników jednostek Służby Celnej.

Piotr Czyżewski
Kierownik projektu IntrAS

e-CŁO

ELEKTRONICZNE ZARZĄDZANIE W SŁUŻBIE CELNEJ

INNOWACYJNA GOSPODARKA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Ministerstwo Finansów

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO